

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «РІВНЕНСЬКИЙ
КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЕКОНОМІЧНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**ІV РЕГІОНАЛЬНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

**ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
КРАЇНИ:
новий курс України**

**Рівне
24 жовтня 2019 року**

Головний редактор:

Корсун Ярослав Петрович – директор Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України», Заслужений працівник освіти України, відмінник освіти України, відмінник аграрної освіти та науки I ступеня, ад'юнкт-професор менеджменту, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, дійсний член (академік) Інженерної академії України

Заступники головного редактора:

Балдич Людмила Володимирівна – методист коледжу

Мартинова Ірина Миколаївна – завідувач економічного відділення

Редакційна колегія:

Матвійчук Любов Анатоліївна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Олійник Ганна Анатоліївна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, голова циклової комісії економічних дисциплін

Обарчук Еліна Всеволодівна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

Чернега Ірина Григорівна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії

Бондарчук Ірина Павлівна – викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії

У збірнику надруковані доповіді та статті учасників IV Регіональної науково-практичної Інтернет-конференції «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: новий курс України» (24 жовтня 2019 року), що відбувалася на базі ВСП «РК НУБіП України». У матеріалах викладено низку питань, присвячених визначенню та обґрунтуванню сучасних напрямів розвитку економіки країни, як стратегічних пріоритетів держави, дослідження аспектів взаємодії влади, науки та бізнесу як факторів стійкого економічного зростання України.

За точність викладу матеріалу та достовірність фактів, прізвищ, цитат відповідальними є автори статей.

Розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні циклової комісії економічних дисциплін Протокол від 01 жовтня 2019 року № 2.

© Колектив авторів

© ВСП «РК НУБіП України», 2019

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА..... 8

СЕКЦІЯ І

«ОСОБИСТОСТІ В ЕКОНОМІЦІ: МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ»

	ст.
<i>Давидюк Ольга, керівник Матвійчук Л.А., викладач економічних дисциплін</i> ЕЛІНОР ОСТРОМ – ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ З ЕКОНОМІКИ ВСП «РК НУБіП України».....	10
<i>Доманська Вікторія, керівник Купчишина Т.В., викладач соціально-економічних дисциплін</i> УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМЦІ ТЕРЕЩЕНКИ – ВЗІРЕЦЬ ТРАДИЦІЙ ДОБРОЧИННОСТІ ВСП «РК НУБіП України».....	15
<i>Кабай Софія, керівник Бондарчук І.П., викладач економічних дисциплін</i> ВИЗНАЧНІ ОСОБИСТОСТІ СЬОГОДЕННЯ: НОВИЙ КУРС ВСП «РК НУБіП України».....	20
<i>Мельник Олена, керівник Конончук О.М., викладач економічних дисциплін</i> САЙМОН КУЗНЕЦЬ – ЛЮДИНА, ЩО НАВЧИЛА СВІТ РАХУВАТИ ВВП ВСП «РК НУБіП України».....	25
<i>Омельковець Ангеліна, керівник Конончук О. М., викладач економічних дисциплін</i> АДАМ СМІТ – ЕКОНОМІСТ МИНУЛОГО ЧАСУ ВСП «РК НУБіП України».....	29
<i>Політько Катерина, керівник Олійник Г.А., викладач економічних дисциплін</i> ТОП-10 ЖІНОК, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ ЕКОНОМІКИ ВСП «РК НУБіП України»	34
<i>Хильчук Марина, керівник Купчишина Т.В., викладач соціально-економічних дисциплін</i> НОБЕЛІВСЬКІ ЛАУРЕАТИ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ З УКРАЇНСЬКИМ КОРІННЯМ ВСП «РК НУБіП України»	38

СЕКЦІЯ II
«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

	ст.
Борисов Назарій , керівник Немкович О.Б. , к.е.н., викладач економічних дисциплін ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЧИННИКИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ЙОГО МЕЖУ ВСП «РК НУБіП України».....	45
Борсук Вікторія , керівник Немкович О.Б. , к.е.н., викладач економічних дисциплін ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ ВСП «РК НУБіП України»	51
Борсук Вікторія , керівник Гнатюк А.А. , к.е.н., доцент, викладач економічних дисциплін ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ВСП «РК НУБіП України»	57
Ганяйло О.М. , к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування, Мороз Ольга магістр спеціальності “Облік і оподаткування” ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.....	62
Гурман Н.Ю. , викладач вищої категорії, Лейко С.Є. , викладач вищої категорії ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ Технікум землевпорядкування ЖНАЕУ.....	67
Журба Вадим , керівник Матвійчук Л.А. , викладач економічних дисциплін КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України»	72
Кравець Софія , керівник Матвійчук Л.А. , викладач економічних дисциплін ВСП «РК НУБіП України» ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ З МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ВСП «РК НУБіП України»	76
Кухарук Ірина , керівник Конончук О.М. , викладач економічних дисциплін ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС. ДЕ ПЛАТЯТЬ БІЛЬШЕ ВСП «РК НУБіП України».....	81
Кухарчук Юлія , керівник Матвійчук Л.А. , викладач економічних дисциплін РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ГАРМОНІЗАЦІЯ ВСП «РК НУБіП України»	84
Лисюк Т.А. , викладач вищої категорії ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Технікум землевпорядкування ЖНАЕУ.....	88
Мойсієвич Аліна , керівник Конончук О. М. , викладач економічних дисциплін ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ ВСП «РК НУБіП України».....	93
Муштук Роман , керівник Конончук О.М. , викладач економічних дисциплін БЕЗГЛУЗДІ ПОДАТКИ УКРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України».....	97
Обарчук Е.В. , викладач економічних дисциплін	

ПОДАТКОВІ ДИВА ВСП «РК НУБіП України»	100
<i>Овчаренко Тетяна, керівник Немкович О.Б., к.е.н., викладач економічних дисциплін</i>	
ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВСП «РК НУБіП України»	102
<i>Омельковець Ангеліна, керівник Обарчук Е.В., викладач економічних дисциплін</i>	
ДИВНІ ПОДАТКИ УКРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України»	107
<i>Полякова Тетяна, керівник Дерев'янка С.І., к.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування</i>	
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ: РОЗРАХУНКИ ЗА ТАЛОНАМИ Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.....	111
<i>Протасюк Наталія, керівник Конончук О.М., викладач економічних дисциплін</i>	
НОВВЕДЕННЯ ПО ЄДИНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ ВНЕСКУ У 2020 РОЦІ ВСП «РК НУБіП України».....	116
<i>Слесар Т.Г., к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ</i>	
<i>Матвійчук Л.А., викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, ВСП «РК НУБіП України»</i>	
ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ НА ВИРОБНИЦТВІ.....	120
<i>Соломко Вікторія, керівник Матвійчук Л.А., викладач економічних дисциплін</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ВСП «РК НУБіП України»	124
<i>Терпецька Юлія, керівник Гнатюк А.А., к.е.н., доцент, викладач економічних дисциплін</i>	
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВСП «РК НУБіП України»	129
<i>Фесюк Ірина, керівник Гнатюк А.А., к.е.н., доцент., викладач економічних дисциплін</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ВСП «РК НУБіП України»	134
<i>Шевчук Марина, керівник Дерев'янка С.І., к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування</i>	
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.....	139
<i>Черначук-Семенішина О.В., викладач економічних дисциплін</i>	
ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНИХ ВИПЛАТ СТУДЕНТАМ-ПІЛЬГОВИКАМ ВСП «РК НУБіП України».....	142

СЕКЦІЯ III
«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

	ст.
<i>Грицак М. І., викладач економічних дисциплін</i> ШЛЯХИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ ВСП «РК НУБіП України»	144
<i>Гулюк Ю.С., викладач економічних дисциплін</i> ЗАКОН ПРО «СПЛІТ» - НОВА МОДЕЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ВСП «РК НУБіП України»	149
<i>Догодін Вадим, керівник Немкович О.Б., к.е.н., викладач економічних дисциплін</i> АНАЛІЗ ПРОЕКТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2020 р. ВСП «РК НУБіП України»	154
<i>Дубина Інна, магістр, керівник Скрипник Г.О., кандидат економічних наук, доцент</i> УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.....	159
<i>Пастушенко Н.В., викладач економічних дисциплін</i> ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО РОЛЬ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ВСП «РК НУБіП України»	165
<i>Рис Ірина, керівник Обарчук Е.В.</i> ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРИВНІ ВСП «РК НУБіП України»	168
<i>Трофимчук Сергій, керівник Юхимчук Ю.П.</i> ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ У 2020 РОЦІ ВСП «РК НУБіП України»	171
<i>Чернега І.Г., викладач економічних дисциплін</i> ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ ВСП «РК НУБіП України»	175
<i>Шалапан Ілона, магістр, керівник Скрипник Г.О., к.е.н., доцент</i> УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ.....	181

СЕКЦІЯ IV
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

	ст.
<i>Антонюк Юліана, керівник Балдич Л. В., викладач економічних дисциплін</i> СКЛАДОВІ УСПІХУ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРНЕТ- МАГАЗИНУ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	188
<i>Баланчук Анастасія, керівник Омельченко І. В., викладач економічно-облікових</i> <i>дисциплін</i> ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДІНГІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН <i>ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О.</i> <i>Майнової»</i>	194
<i>Митрофанська Віталія, керівник Турчин І. М., викладач економічно-облікових</i> <i>дисциплін</i> ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ <i>ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О.</i> <i>Майнової»</i>	199
<i>Піддубна Іванна, керівник Мартинова І.М., викладач економічних дисциплін</i> ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ І ТОРГІВЛЯ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	202
<i>Повар-Бобровська Ірина, керівник Балдич Л. В., викладач економічних дисциплін</i> ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ І СТАН РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	208
<i>Протасюк Наталя, керівник Обарчук Е.В.,</i> ТРУДНОЦІ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОСПОДАРЯ ТА «МОРАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ» <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	213
<i>Рис Ірина, керівник Олійник Г.А.</i> ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	218
<i>Самчук Л.І., викладач вищої категорії, голова циклової комісії економічних</i> <i>дисциплін</i> <i>Самчук Ю.С., викладач вищої категорії</i> ЕКОНОМІКА МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ <i>Технікум землевпорядкування ЖНАЕУ</i>	223
<i>Семенчук Діана, керівник Мартинова І.М., викладач економічних дисциплін</i> ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЮ <i>ВСП «РК НУБіП України»</i>	228
<i>Семенчук Діана, керівник Мартинова І.М., викладач економічних дисциплін</i>	

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА
СКЛАДОВА УСПІХУ

ВСП «РК НУБіП України» 233

ПЕРЕДМОВА

Зважаючи на те, що економіка України знаходиться в умовах трансформаційних процесів, виникає необхідність у визначенні перспективних напрямів удосконалення стратегії економічного розвитку України. Реформування всіх інституційних ділянок неможливе без розробки конкретних заходів щодо вдосконалення обліку і оподаткування, фінансів, банківської справи та страхування, підприємницької та біржової діяльності, підвищення якості та змісту підготовки фахівців.

Новий курс економічного розвитку країни повинен бути направлений на підвищення глобальної конкурентоспроможності України та прискорене інноваційне економічне зростання як основою для кардинального підвищення якості життя українських громадян.

Мета конференції – обговорення актуальних питань з проблем сучасної економіки, перспектив інноваційного розвитку економіки України як стратегічних пріоритетів держави, дослідження аспектів взаємодії влади, науки та бізнесу як факторів стійкого економічного зростання України.

Організаторами IV Регіональної науково-практичної конференції «ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: новий курс України» визначено напрями для реалізації зазначеної вище мети: особистості в економіці: минуле і сучасне; облік і оподаткування; фінанси, банківська справа та страхування; підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Статті доповідей з цієї тематики представлені збірнику матеріалів конференції.

Матеріали конференції будуть корисними для всіх учасників заходу і читачів, які цікавляться сучасними проблемами економічного розвитку України.

*Матвійчук Любов Анатоліївна,
викладач економічних дисциплін,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист*

СЕКЦІЯ І

«ОСОБИСТОСТІ В ЕКОНОМЦІ: МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ»

*«Освіта – це найпотужніша зброя,
яку ти можеш використати, щоб змінити світ»*

Нельсон Мандела

УДК 33 (092)

**ЕЛІНОР ОСТРОМ – ЛАУРЕАТ НОБЕЛІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ
З ЕКОНОМІКИ**

*Давидюк Ольга,
студентка II курсу.*

Керівник Матвійчук Л.А.,

*Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський коледж
Національного університету біоресурсів і природокористування
України»*

*«Спасибі Нобелівському
комітету за визнання роботи над
однією з найважчих проблем
економічної науки. Bravo вченому-
соціологу за те, що вона є кращим
економістом, ніж економічні
імперіалісти, які не можуть пояснити
різницю між зарозумілістю та
розумінням»*

Пол Ромер

У світі економічної науки 2009 року відбулася незвичайна подія. Нобелівську премію з економіки отримала жінка – вперше за 40-річну історію існування нагороди.

Еліно́р Остро́м було присвоєно премію Ріксбанку Швеції пам'яті Альфреда Нобеля за вагомий внесок в «аналіз управління громадськими ресурсами».

У своїх роботах жінка піддає сумніву традиційне економічне уявлення, що громадська власність зазвичай погано управляється і обов'язково потребує державного регулювання або ж приватизації.

Її дослідження довели: економічний аналіз здатний пролити світло на менш досліджені інституційні форми організації суспільства.

Економічні операції відбуваються не лише на ринках, а й у межах фірм, домогосподарств чи громад [1].

Проблематику управління громадськими благами Еліно́р Остро́м розкривала ще у 1960-х роках у науковій дисертації, присвяченій водному менеджменту. Один випадок з життя американської провінції надихнув аспірантку на створення теорії, розробці якої вона присвятила п'ять десятиліть подальших досліджень.

У 1945 році кілька мешканців західної Каліфорнії виявили погіршення якості питної води через підземне засолення. Незабаром вони створили асоціацію, яка почала вирішувати проблему у судах та створювати нові правила користування водою.

У результаті за кошти громади було організовано систему підживлення прісноводного горизонту, яка забезпечила якісною водою усе узбережжя. Якби проникнення солоної води не було вчасно зупинене, прісноводний басейн ніколи б не відновився [2].

Випадок став чудовим прикладом того, як спільними зусиллями громади можна вирішувати проблеми раціонального використання колективних ресурсів.

Після захисту дисертації політичний соціолог Еліно́р Остро́м досліджувала ефективність зрошувальних систем у Непалі, деградацію тропічних лісів, використання рибних запасів і навіть діяльність поліцентричних систем на прикладі відділів поліції у міських зонах.

Центральним питанням скрізь залишалася оцінка ефективності дій місцевих громад в управлінні спільними ресурсами порівняно з централізованими державними чи приватним управлінням.

При цьому Остро́м використовувала міждисциплінарний підхід до вивчення економічних питань, активно використовуючи соціологічні, юридичні та географічні методи. Її роботи виглядають як дивне поєднання незвичних теоретичних моделей, офіційних статистичних даних та інноваційних польових досліджень.

На думку дослідниці, управління громадськими ресурсами вимагає ширшого погляду на проблему.

Космічний знімок підтверджує тезу Остром, що землі з традиційними методами використання краще зберігаються і приносять вищий дохід. Протягом дослідницької роботи Остром збрала величезну кількість прикладів використання громадських ресурсів з усіх куточків планети.

Її основною метою було порівняти, як різні громадські ресурси можуть використовуватися на місцевому рівні. Вона хотіла відкрити спільні для всіх випадків закони самоорганізації споживачів колективних благ.

Остром успішно продовжила наукові розробки в рамках інституційного напрямку економічної теорії, довівши обмеженість неокласичного вчення при дослідженні неринкових систем.

Деякі політики використовують роботи Остром для просування ідей анархізму та децентралізації. Однак сама дослідниця стверджує, що це спрощений підхід. Влада може не лише гальмувати процеси самоорганізації, а й усувати бар'єри. Крім того, ніхто не скасовував ролі держави в інших сферах економічного життя.

Незважаючи на певний фаталізм наукових висновків, роботи Остром широко використовувалися при виконанні важливих державних та міжнародних програм.

Нобелівська лауреатка виявила механізми вдосконалення результативності поліцентричних систем, що були впровадженні під час реформування федеральної системи відділів органів правопорядку.

Вона очолювала проекти агентства Міжнародного розвитку США, Федерального департаменту юстиції, Фундації Форда, Агентства розвитку міжнародної кооперації Швеції. У 1990-х роках на замовлення ООН дослідниця розробляла інноваційну систему нагляду за використанням лісових ресурсів планети.

Окрім академічної роботи, Остром працювала у комітеті національної міської політики США, очолювала Товариство суспільного вибору та Американську асоціацію політичних наук.

Цінність наукової праці жінки-професора університету Індіани полягає в оригінальному поєднанні фундаментально-теоретичних розробок з вирішення актуальних проблем соціально-економічної політики.

Вона зуміла показати глобальну важливість і єдність численних локальних проблем. Вийшовши за рамки винятково економічного мислення, Остром підкреслила значення еко-соціального контексту.

У кожній своїй роботі професор відкриває, здавалося б, очевидні речі, хоча при глибшому аналізі її слів стає зрозуміло, що «людина економічна» повсюдно порушує звичну логіку збалансованого життя [3].

Еліно́р Остро́м народилася в Лос-Анджелесі, закінчила школу в Беверлі-Гіллз у 1951. Під час навчання у вищій школі Беверлі-Гіллз була членом місцевої команди з дебатів, що за словами самої Еліно́р Остро́м, спричинило великий вплив на формування її способу мислення. В той же час була членом команди школи з плавання.

Отримала звання бакалавра мистецтв з політології (1954), магістра мистецтв (1962) і доктора філософії (1965) Каліфорнійського університету (кампус в Лос-Анджелесі). В своїй дисертації досліджувала проблему водопостачання Південної Каліфорнії. Це дослідження стало однією з перших робіт з управління спільними активами (наприклад широковідома «Трагедія спільного»).

У 1974 стала професором університету Індіани. На початку своєї наукової кар'єри Еліно́р Остро́м зосередилася на дослідженні управління в сфері правопорядку, зокрема дослідження проблеми розташування та чисельності поліцейських відділків.

Стала лауреатом Нобелівської премії з економіки у 2009 році з формулювання «за дослідження в галузі економічної організації», ставши при цьому першою жінкою, яка отримала премію в цій номінації.

Президент Товариства «суспільного вибору» (1982-1984). Лауреат премії Френка Сейдмана (1997). Член Національної академії наук США (2001).

У 1999 році Остром була першою жінкою, яка отримала престижну премію Йозана Скайтте (Johan Skytte) в галузі політичних наук і в 2005 отримала премію Джеймса Медісона Американської асоціації політичних наук. У 2008 році вона отримала премію Вільяма Райкера в галузі політології і стала першою жінкою, що отримала цю премію. У 2009 році вона отримала премію Тиша з досліджень громадянської діяльності від коледжу імені Джонатана М.

Шведська королівська академія наук нагородила Остром «за її аналіз економічного управління», заявивши, що її роботи показали, як спільна власність може успішно управлятися групами, що її використовують [4].

Шведська королівська академія наук заявила, що дослідження Остром перенесли цю тему з околиць на передній план наукової уваги, «показуючи, як загальні ресурси – ліси, рибні запаси, родовища нафти або пасовищні угіддя, можуть бути керовані успішно людьми, які їх використовують, а не урядом або приватними компаніями». Роботи Остром в цій галузі ставлять під сумнів загальноприйняті уявлення, показуючи, що загальні ресурси можуть успішно обійтися без державного регулювання та приватизації.

Література:

1. Корни люк Р. Мічені Нобелем: регіональна активістка Елінор Остром. Економічна правда. 26.03.2010. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications> (дата звернення: 08.10.2019).
2. Мигунов Д. Дамы вперед. Женщина впервые удостоилась Нобелевской премии по экономике. Економіка. 23.10.2012. URL: <https://lenta.ru/articles> (дата звернення: 08.10.2019).

3. Маурин Берке Мастер высшего класса. Финансы и развитие 09. 2011
URL:<https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/fandd/2011/09/pdf/people.pdf> (дата звернення: 08.10.2019).
4. URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%BE%D1%80_%D0%9E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BC (дата звернення: 08.10.2019).

УДК 334.722

УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМЦІ ТЕРЕЩЕНКИ – ВЗІРЕЦЬ ТРАДИЦІЙ ДОБРОЧИННОСТІ

Доманська Вікторія
студентка IV курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»

Доброчинність людини вимірюється
не надзвичайними подвигами, а його
щоденними зусиллями.
Б. Паскаль

Питання про визначну роль українських меценатів у розвитку освіти, науки, культури в духовній розбудові нашої держави завжди цікавило не лише культурологів, а й широку громадськість, тому воно є завжди актуальним, заслуговує на вивчення, бо несе в собі високу патріотичну ідею великої обдарованості і подвижництва багатьох вітчизняних починків, які дбали не лише про зростання особистих капіталів, а переймалися важливими проблемами збереження і дальшого розвитку української освіти, культури, мистецтва, робили значні матеріальні внески на їх підтримку.

Видатною та однією з найзаможніших українських родин була династія магнатів Терещенків, яка першою піднялася на вітчизняний економічний Олімп. Вона походила з козаків м. Глухова, які у XVIII ст. були покріпачені [1]. Засновник династії - Артем Якович викупився з

кріпацтва, зайнявся дрібною торгівлею, потім відкрив невелику крамничку. Понад 200 років тому в Глухові він торгував на вулиці з коліс - з дерев'яного возика, потім на Глухівському базарі придбав невелику крамницю.

Накопичивши чималий капітал, він переходить на оптову торгівлю хлібом та лісом. Уже в 40-і роки XIX століття Артемій Якович став відомим купцем свого краю, який міг змагатися з найбагатшими купцями Чернігівщини. Розбагатівши, почав вкладати гроші в цукрову промисловість.

А на початку XX століття родина Терещенків мала у своєму розпорядженні 11 цукрозаводів, 10 гуралень з виробництва спирту, володіли паровими і водяними млинами, лісопильнями, цегельним заводом, суконною фабрикою та соляним родовищем. Землеволодіння Терещенків складало понад 200 тисяч десятин, які були найбільш розвинутими центрами з вирощування сільськогосподарської продукції [1].

«Імперія Терещенків» була збудована завдяки трьом поколінням її представників. Разом з родоначальником підприємницької справи Артемом Терещенком працювали його сини Микола, Федір та Семен. В 1870 року вони створили «Товариство цукрових та рафінадних заводів братів Терещенків». Скоро річний оборот Товариства становив 12 мільйонів рублів (за порося тоді давали півтора рубля).

Для Терещенків, як і для інших українських підприємців першої хвилі індустріалізації XIX ст. були притаманні висока освіченість, нахил до благодійництва та меценатства.

Видатною історичною постаттю був Микола Терещенко (1819-1903 р.р.), старший син засновника династії Терещенків, якому судилося перевершити свого батька в усіх його справах, стати згодом найбагатшим і найвідомішим представником роду Терещенків, засновником тих традицій, якими керувалися наступні покоління великої родини.

У дитячі роки, коли родина ще не була заможною, батько не зміг дати своєму старшому синові якісної освіти. Хлопець закінчив лише міське училище. Ще з юних літ Микола почав займатись бізнесом. На волах він перевозив сіль, рибу та хліб з Криму до Глухова. Згодом він став головним заготівником цих товарів у місті. Великі прибутки принесла аграрна реформа 1861 року, у той час коли багато поміщиків не змогло зорієнтуватись у нових умовах, Микола Терещенко, застосовуючи свій підприємницький дар, швидко примножував свій статок. Як результат, вже в 1870 році в його руках зосередилося більше 10 цукрових заводів. Цукрові заводи стали головним джерелом його доходів, але Микола не забував про торгівлю, залізницю, спирт, ліс, сукно.

На своїх землях Микола Терещенко розвивав різноманітні напрями сільського господарства – саме ті, що найкраще пасували місцевим умовам. Аграрна і харчова продукція була найвищого рівня і не раз здобувала відзнаки в Російській імперії і за кордоном. У 1900 році на Всесвітній виставці у Парижі вироблений на його заводах цукровий пісок, спирт і борошно отримали найвищу оцінку якості, а сам Микола Терещенко був нагороджений французьким орденом Почесного легіону [3].

За архівними даними, Микола Терещенко мав понад 85 тис. га землі, 5 рафінадних заводів, винокурні, парові і водяні млини у Чернігівській, Київській, Волинській, Харківській, Подільській, а також Курській і Тульській губерніях [3].

Особливу увагу приділяв добродійним справам - допомога дитячим притулкам, міській лікарні і навіть ув'язненим.

У 1870 році він переїздить на проживання до Москви, але в 1875 році він ухвалює рішення переїхати до Києва, зростаюча економіка якого з будівництвом залізниці і відкриттям біржі перетворила місто на справжню «цукрову столицю».

У Києві ще активніше починає займатися добродійною діяльністю і інвестуванням в будівництво громадських будівель. У 1881 році відкриває училище для сліпих, єдиний на той час заклад в Росії. Виділяє гроші на будівництво дитячого притулку.

Більшість величезних статків Терещенків ішли на благодійність. Артемій Терещенко заповідав синам, щоб 80% прибутків вони витрачали на потреби громади. Як пишуть дослідники, загальна сума, що її витратив на благодійність лише Микола Терещенко, сягає 5 млн. руб. [3]. І майже половина цих грошей відійшла на розбудову Києва.

За гроші Терещенка були зведені будівлі сьогodнішніх Національного транспортного університету, Київського національного університету імені Карпенка-Карого, Національного художнього музею, Музею західного та східного мистецтва та Музею Тараса Шевченка. Київської картинної галереї та інших. Київські музеї також завдячують своїми колекціями здебільшого родині Терещенків, а особливо доньці Миколи Варварі Терещенко та її чоловіку Богдану Ханенку. Усе своє життя подружжя збирало найкращі твори західного та східного мистецтва, які заклали основу нинішнього музею мистецтв ім. Богдана і Варвари Ханенків.

Окремим рядком у громадській діяльності Миколи Терещенка слід виділити сприяння освіті. Не отримавши в юності класичної освіти, грошей на навчальні заклади рідного міста він не шкодував. У Глухові ним фінансувалися чоловіча та жіноча гімназії, пансіон для гімназистів, повітове ремісниче училище, прогімназія (початкова, чотирикласна гімназія), дитячий притулок; були побудовані ремісниче училище, міська лікарня, учительський інститут зі службами, низка приватних житлових будинків. 21 вересня 1874 року відбулося офіційне відкриття учительського інституту, найстарішого педагогічного навчального закладу в Україні (нині – Глухівський національний педагогічний університет імені О. П. Довженка).

Вагомою за суспільним значенням була доброчинність Терещенків у військовий час, особливо в роки Першої світової війни. Зокрема, у 1915 р. вони утримували в Києві 6 лазаретів для поранених та хворих воїнів та 2 притулки для солдатів з ампутованими кінцівками [2].

Чоловіча лінія третього покоління родини Терещенків представлена найзаможнішими серед українських поміщиків-промисловців Федором Федоровичем та Іваном Миколайовичем Терещенками.

Пристрасним колекціонером живопису був Іван Терещенко, причому він був відомим на всю Російську імперію. Його ревниво побоювався сам Третьяков. Третьяков казав про нього: «Коли Терещенко побачить щось у небі, то торгуватиметься до сліз - а таки купить!».

Федір Терещенко (молодший) – став відомим авіаконструктором. Він учився разом зі знаменитим Ігорем Сікорським, творцем вертольотів, і сам створив кілька моделей літаків. Вони так і звалися «Терещенко» і пішли навіть у серійне виробництво на початку Першої світової війни.

А син Івана Терещенко – Михайло – був міністром фінансів Тимчасового уряду. Потім мігрував. В еміграції доказав, що таланти роду його не покинули. Працював у шведській фінансовій групі «Валенберг», у норвезькій фірмі «Магаль», яка мала, між іншим, свої плантації в Мозамбіку. Під час світової кризи 30-х років він уже впевнено стояв на ногах, зокрема, співробітничав з віденським банком одного з Ротшильдів. Ділова Європа називала Терещенка фінансовим генієм. Його син Петро воював під Дюнкерком і був там поранений. 1994 року він побував у Києві - встановлював ділові контакти між нашим та французьким бізнесом, як згодом і його син Мішель, онук Михайла.

Гортаючи сторінки біографії трьох поколінь родини Терещенків, усвідомлюючи їх неоціненну меценатську та доброчинну діяльність, хочеться вірити, що такі уроки благодійності не пройдуть повз нинішніх вітчизняних підприємців та мільйонерів, що навчаться вони не лише

вилучати надприбутки, але й пам'ятати, що найбільше багатство - це милосердя й добро.

Література:

1. Коваленко В. Рід Терещенків – історія української еліти / В. Коваленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shpolyanochka.com/suspilstvo/kultura/3089-rid-tereshchenkiv-istoriya-ukrajinskoji-eliti>

2. Єременко О. Меценатська діяльність родини Терещенків / О. Єременко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kumlk.kpi.ua/node/1311>

4. Терещенки: глухівські мільйонери і меценати / Центр громадського моніторингу та контролю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naglyad.org/uk/2017/08/08/tereshhenki-gluhivski-miljoner-i-metsenati/>

УДК 316.37:17.023.31

ВИЗНАЧНІ ОСОБИСТОСТІ СЬОГОДЕННЯ: НОВИЙ КУРС

Кабай С.М.
студентка II курсу.
Керівник Бондарчук І.П.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»

Безсумнівно, Україна — земля, багата талантами. Безліч відомих всьому світові великих художників, композиторів, акторів, спортсменів, політиків, вчених народилися в Україні або в них є українське коріння.

Олексій Валерійович Гончарук — український державний діяч, юрист. Прем'єр-міністр України з 29 серпня 2019 року. Наймолодший керівник уряду в історії сучасної України.

Народився: 7 липня 1984 р. (35 років),
Чернігівська область.

Освіта: МАУП Національна академія державного управління при Президентові України
Аспен Інститут м.Київ Києво-Могилянська бізнес-

школа.

Першою серйозною роботою Олексія Гончарука була компанія PRIOR-Invest (Київ). Там він спочатку був звичайним юристом, але через кілька років очолив юридичний відділ компанії. За 2 роки він зміг стати арбітражним керуючим, засновником і керуючим партнером Юридичної фірми «Constructive Lawyers». Яка, до речі спеціалізується на сфері інвестування та фінансування будівництва нерухомості. У 2009 році він став головою організації «Асоціація допомоги постраждалим інвесторам».

Далі Олексій Гончару займав місце генерального директора ТОВ «Перша Українська Індустріально-Інвестиційна Компанія». Після цього - голова третейського суду при ВГО «Союз інвесторів України». З вересня 2015 по 2019 рік - очолював Офіс ефективного регулювання (BRDO).

Ну і не дивно, що людина з такою біографією в нашій країні рано, чи пізно потрапляє в політику. Така ж доля чекала і Олексія Гончарука. Його політична кар'єра почалася в 2014 році, коли він став членом партії «Сила Людей», головою якої був і залишається Олександр Солонтей.

Милованов Тимофій Сергійович – народився 15 березня 1975 (44 роки) м. Київ. Громадянство: Україна.

Тимофій Милованов за освітою економіст. Навчався в КПІ і Києво-Могилянській Академії, закінчивши які отримав два магістерські дипломи. У 1999 році отримав ступінь магістра економіки в Київській школі економіки. У 2004 році отримав ступінь PhD з економіки в Університеті Вісконсин-Медісон. Викладав в Пенсильванському університеті, Університеті Бонна, Університеті штату Пенсильванія та Університеті Піттсбурга. Проводить дослідження в галузі теорії ігор, теорії контрактів та інституційного дизайну. У 2014 і 2015 роках Forbes Ukraine включав Тимофія Милованова в рейтинг кращих українських економістів – Top Economic Thinkers. Милованов також є співзасновником аналітичної платформи VoxUkraine. Її основною метою є діяльність, що спрямована на

розвиток економічної дискусії та надання якісної аналітики економічних та інших найважливіших процесів в Україні.

Влітку 2015 року Милованов став членом міжнародної академічної ради Київської школи економіки (KSE), наразі є її почесним президентом. 7 липня 2016 року постановою Верховної Ради України №1440 призначений Членом Ради Національного банку України терміном на 5 років. Влітку 2019 організував тижневе навчання від Київської школи економіки для майбутніх нардепів від «Слуги народу».

Тепер займає посаду міністра розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Трофімцева Ольга Василівна — український політик, бізнес-вумен, т.в.о. міністра аграрної політики та продовольства України (2019), доктор аграрних наук (2012).

Народилася: 6 липня 1976 (43 роки) с. Нечаївка Буринського району Сумської області. Громадянство: Україна.

Освіта: Національний аграрний університет України (1999)

Професія: менеджер зовнішньоекономічної діяльності.

Почесні звання: доктор аграрних наук (2012).

Січень - серпень 2016 року – Керівник проекту Федерального Міністерства продовольства та сільського господарства Федеративної Республіки Німеччина «Консультування України в питаннях аграрної торгівлі – в рамках Повної та Всеохоплюючої Угоди про вільну торгівлю (ПВУВТ) між ЄС та Україною».

8 вересня 2016 року призначена на посаду Заступника Міністра аграрної політики та продовольства України з питань європейської інтеграції.

6 лютого 2019 року розпорядженням Кабінету Міністрів України № 43-р тимчасово покладено виконання обов'язків Міністра аграрної політики та продовольства України.

Вадім Володимирович Пристайко — український дипломат. Надзвичайний і Повноважний Посол України. Міністр закордонних справ України в уряді Олексія Гончарука. Глава Місії України при НАТО. Заступник Глави Адміністрації Президента України Зеленського, відповідає за зовнішньополітичні питання. Член РНБО.

Народився: 20 лютого 1970 р. (49 років), м. Одеса

Освіта: Київський політехнічний інститут, Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі. Кар'єра Пристайка з моменту отримання ним вищої освіти пов'язана із політичним життям країни (окрім 1993 – 1994 років, коли він займався розвитком інформаційної компанії «Електронні вісті», де був співзасновником проекту). Реалізував себе політик у напрямку міжнародних відносин.

У 1994 – 1997 Пристайко став заступником начальника Управління торгово-економічних зв'язків з країнами Африки, Азії та Тихоокеанського регіону Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України. З 1997 по 2000 мав схожу посаду в Управлінні Міністерства закордонних справ.

Далі встиг спробувати себе на посаді консула Генерального консульства України у Сідней, Австралія (2000 – 2001), головного консультанта Головного управління з питань зовнішньої політики Адміністрації Президента України (2001 – 2002), радника з політичних питань у справах України в Канаді (2002 – 2006), заступника керівника місії Посольства України в Сполучених Штатах Америки (2009 – 2012), надзвичайного і повноважного Посла України в Канаді (2012 – 2014).

Пристайко також **обіймав посади при НАТО**. Вперше – з 2007 по 2009 роки. Тоді був заступником директора департаменту НАТО. А з 2017 року і донині є главою Місії України при НАТО.

Якщо говорити про **топ-посади в МЗС**, то у 2014 – 2017 роках був першим заступником міністра закордонних справ України і керівником апарату.

А зовсім віднедавна кар'єрні здобутки Пристайка поповнились ще двома призначеннями. 22 травня президент Володимир Зеленський призначив Пристайка заступником глави **Адміністрації Президента**, а 31 травня він ще **став членом РНБО**.

Пристайко має дипломатичний ранг надзвичайного і повноважного посланника другого класу.

Новосад Ганна Ігорівна — у 2007 році закінчила Український гуманітарний ліцей при КНУ імені Тараса Шевченка. Здобула ступінь бакалавра з політології у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (2011 рік). Потім отримала стипендію Фонду Відкритого Суспільства, за якою вступила до Університету Маастрихту в Нідерландах – тут у 2013 році отримала ступінь магістра з європейських студій. Народилася: 28 липня 1990 р. (29 років), м. Ладижин.

Освіта: Маастрихтський університет, Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Стажувалася в аналітичних центрах Іспанії та Чехії. Також брала участь в українсько-канадській парламентській програмі.

У МОН Новосад працює з 2014 року. Спочатку вона обіймала посаду радника Міністра освіти і науки Сергія Квіта, згодом – три роки очолювала управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції. У грудні 2017 року стала гендиректором директорату стратегічного планування та європейської інтеграції МОН. У міністерстві Новосад,

зокрема, курувала приєднання України до програм ЄС з фінансування науки та отриманням грантів для науковців.

Ганна Новосад підтримує реформу освіти і виступає за її продовження. Так, на своїй сторінці у Facebook очільниця МОН зазначила: Нова Українська Школа продовжить бути пріоритетом цього уряду. Також, за її словами, найнагальніші задачі перших двох тижнів, окрім формування команди, – робота зі складним проектом Держбюджету на 2020 рік та підготовка проекту Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Література:

1. Міністерство аграрної політики <https://minagro.gov.ua/ua>
2. Кабінет міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/ua>
3. Законодавство України <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України <http://www.me.gov.ua>

УДК 316.37

САЙМОН КУЗНЕЦЬ – ЛЮДИНА, ЩО НАВЧИЛА СВІТ РАХУВАТИ ВВП

Мельник Олена
студентка III курсу
Керівник Конончук О.М.
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – один із найважливіших показників розвитку економіки, що становить сумарну ринкову вартість усіх кінцевих товарів і послуг, вироблених економічними резидентами країни на її території за певний період. Реальний ВВП на душу населення використовується на практиці як найобґрунтованіша характеристика економічного добробуту.

Економічне зростання – це збільшення обсягів реального ВВП в одному періоді порівняно з іншим, або зростання економічної могутності

держави. Воно є важливою економічною метою кожної країни. Збільшення обсягу продукції в розрахунку на душу населення означає підвищення рівня життя в країні. Проблеми економічного зростання завжди привертали увагу економістів. Ще в теоріях меркантилістів важливе місце посідали питання забезпечення тривалого економічного зростання, що відіграє значну роль у процвітанні чи занепаді будь-якої держави. Великі зрушення, якими ознаменувався період між двома світовими війнами в економіці розвинутих країн, змусили економічну думку знову звернутися до проблем зростання. Величезне значення мала «кейнсіанська революція», під час якої виникла цілісна макроекономічна теорія, що оперувала агрегатними показниками і досліджувала умови макроекономічної рівноваги [4, с. 31].

Головну роль у формуванні теорії економічного зростання відіграли дослідження американського економіста, вихідця з України, Саймона Кузнеця – засновника кількісного підходу до досліджень економічного зростання. Його науковий внесок характеризується повнотою охоплення, глибиною деталізації, відтворенням історичних даних, емпіричними дослідженнями зростання та коливань і розвитком економетричних напрацювань та кількісної економічної історії.

Саймон Сміт Кузнець (Кузнець Семен Абрамович) (30.04.1901 р. – 9.07.1985 р.) – американський економіст, представник неокейнсїанства. Народився 30 квітня 1901 року в м. Пінську (за іншими даними - у м. Харкові). Кузнець вступив до Рівненського реального училища, потім навчався на юридичному факультеті Харківського університету. У грудні 1919 року його було залучено до роботи в статистичному відділі Центральної ради профспілок України, а в 1920 році він очолив відділ статистики праці ради профспілок. 1922 року виїхав до Варшави, а звідти емігрував до США. У 1922–1923 роках навчався в Колумбійському університеті, після закінчення якого отримав ступінь магістра з економіки. 1926 року Кузнець отримує докторський ступінь за дослідження «Циклічні

коливання: розробка й оптова торгівля у США: 1919–1925». Працював професором в Гарварді (1960–1971), в університетах Пенсільванії (1930–1954) і Джона Хопкінса (1954–1960). Був науковим співробітником Ради з досліджень в області соціальних наук, Національного бюро економічних досліджень (1927–1961). С. Кузнець був почесним членом Асоціації з економічної історії, Королівського статистичного товариства Англії, членом Економетричного товариства, Міжнародного статистичного інституту, Американського філософського товариства, Королівської Шведської академії, член-кореспондентом Британської академії. Нагороджений медаллю Френсіса Уокера (1977 р.). Його наукова робота з підрахунку національного доходу вважається великим внеском до економічної науки. С. А. Кузнець був першим вченим, який займався вивченням взаємозалежностей між економічними коливаннями і довгостроковим економічним зростанням. Він став творцем теорії будівельних циклів-коливань тривалістю в 18-25 років, пов'язаних з періодичним масовим оновленням житла новим поколінням. 1971 року С. А. Кузнець став лауреатом Нобелівської премії з економіки 1971 року «За емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, яке призвело до нового, глибшого розуміння економічної і соціальної структури і процесу розвитку в цілому» [1, с. 238].

Він наполягав на проведенні широких емпіричних досліджень з чотирьох ключових елементів економічного зростання: демографічного зростання, зростання знань, внутрідержавної адаптації до факторів зростання та зовнішніх відносин між країнами. Центральною темою цих емпіричних досліджень було те, що зростання агрегованого продукту країни неминуче припускає глибокі зміни всієї її економічної структури. Це перетворення стосується багатьох аспектів економічного життя – структури випуску, галузевої і професійної структури зайнятості, розподілу занять населення на роботу всередині родини й на ринкову діяльність, структури доходів із точки зору факторів виробництва,

чисельності, вікового складу і територіального розподілу населення, потоків товарів, капіталу, робочої сили й знань між країнами, організації промисловості та державного регулювання. Подібні зміни, на його думку, є необхідною умовою сукупного росту і, почавшись, формують, стримують або підтримують наступний економічний розвиток країни. У цьому (переважно описовому) розділі своєї програми С. А. Кузнець дослідив і класифікував форми та елементи деякого життєвого порядку на властиві йому види і підвиди [3, с. 283].

Практичні та теоретичні дослідження С. Кузнеця в теорії економічного зростання та економічного розвитку, здійснені у 1940-1960-х роках, стали джерелом розбудови економетричних моделей у цих галузях. Ідеї С. Кузнеця поклали початок двом помітним напрямкам прикладної літератури. Перший пов'язаний з циклами Кузнеця, що мають приблизно двадцятирічний період. Інтерес до цієї тематики характеризується своєрідною циклічністю. Другий напрямок виник навколо гіпотези Кузнеця про те, що в процесі економічного зростання нерівність розподілу доходів спочатку зростає, а потім спадає. Ця залежність одержала назву кривої Кузнеця. Поява нових робіт викликана як розробкою нових економетричних методів і моделей (панельні дані, нестационарність, тощо), так і висуненням нових теоретичних пояснень феномена. За аналогією з оригінальною кривою Кузнеця на початку 90-х років ХХ сторіччя було запропоновано «криву Кузнеця». Навколо цього поняття також з'являються численні прикладні економетричні дослідження. Загалом, наукова спадщина С. Кузнеця містить значний нерозкритий потенціал, використання якого сприятиме подальшому прогресу економічної теорії [2, с. 96].

У своїх працях Кузнець зробив спробу об'єднати уявлення про найбільш загальні властивості та причини економічного зростання, виявити його природу на базі історичного досвіду. Йдеться про його погляди на первісні імпульси та адаптивні реакції у процесі зростання, –

погляди, яких він послідовно дотримувався у своїх власних працях і які стали фундаментом для багатьох сучасних досліджень у цій галузі. Всебічне й обґрунтоване дослідження економічного зростання, здійснене С. Кузнецем, дало нове поглиблене розуміння економічної і соціальної структури та самого процесу суспільного розвитку. Він вніс найбільший вклад у порівняльний аналіз економічного зростання. Його ідеї лягли в основу сучасної теорії економічного зростання. Вчений по суті визначив виникнення нової епохи в історії розвитку економіки і проаналізував її основні тенденції.

Література:

1. Будаговська С., Кілієвич О. та ін. «Мікроекономіка і макроекономіка». К.: «Основи». 1998 с. 237-240.
2. Загальна економіка: Підручник / За ред. І.Ф. Радіонової. – К.: Знання, 1995.
3. Кузнець С. Сучасний економічний розвиток: результати досліджень і роздумів: Нобелівська лекція. 11 грудня 1971р. / С. Кузнець (Kuznets) // Нобелівські лауреати Слобожанщини / Ю. Л. Волянський, І. І. Залюбовський, Б. Я. Пугач [т.ін.]. — Х. : Факт, 2005. — С. 271–294.
4. Перепелиця В., Варфоломєєв О. Можливості вивчення динаміки реального ВВП в Україні // Економіка України. – 2003. – № 9. – С. 29-34.

УДК 316.37

АДАМ СМІТ – ЕКОНОМІСТ МИНУЛОГО ЧАСУ

*Омельковець Ангеліна,
студентка III курсу.
Керівник Конончук О. М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Адам Сміт – видатний англійський економіст мануфактурного періоду. Народився він у шотландському місті Керколді в родині митного чиновника. Навчався в університетах Глазго і Оксфорда, де вивчав філософію, літературу, історію, фізику, математику. 1751 р. був обраний професором університету в Глазго і згодом очолив там кафедру моральної

філософії. 1764 р. Сміт залишає університет і стає вихователем англійського герцога Баклю.

Повернувшись до Англії, він оселяється в рідному місті Керколді, де працює над книжкою «Дослідження про природу і причини багатства народів», її було опубліковано 1776 р. і вона здобула Смітові світову славу. Його стали називати «шотландським мудрецем», творцем нової науки – політичної економії.

Наслідуючи філософів-просвітителів, які за вихідний пункт своєї системи брали «соціальну людину», Сміт ставить перед собою наукове завдання її комплексного дослідження. У своїх працях він розглядає окремі аспекти, сторони людської природи: моральні, громадські, економічні. У «Багатстві народів», зокрема, Сміт досліджує «людину економічну», однак не ізолює її від двох інших аспектів людської природи.

Метод, який застосовує Сміт, можна назвати дедуктивно-індуктивним. Він аналізує як внутрішні закономірності економічних явищ, так і описує їхні зовнішні прояви. Працям Сміта притаманні системність, історизм і еволюціонізм. Щодо історизму, який заперечувався в марксистській літературі (на тій підставі, що Сміт трактує капіталізм як вічний спосіб виробництва), то він проявляється в тому, що Сміт визнає зміни звичаїв, інститутів, економічних категорій, неоднаковість таких у різних народів, і вважає, що вивчення й пізнання їх можливе лише в процесі еволюції.

Основні економічні погляди А. Сміта

Сміт розглядає суспільство як сукупність індивідів, що наділені від природи певними властивостями, які наперед визначають їхню економічну поведінку. Головними є такі, як трудове походження життєвих благ, схильність до обміну послугами або результатами своєї праці, егоїстичні інтереси – намагання поліпшити своє становище.

Розвиваючи вчення основоположників класичної політичної економії про «природний порядок», Сміт звільняє його від феодальних нашарувань.

Він підкреслює, що за умов «природного порядку» (вільної конкуренції) складною взаємодією господарської діяльності людей керує «невидима рука», тобто економічне життя людей підпорядковується об'єктивним закономірностям. У трактуванні «природного порядку» Сміт виходить з двох принципів: об'єктивної закономірності природи – дії об'єктивних законів природи – «невидимої руки» і «природної свободи» людини.

Ідею природного порядку Сміт поширює і на діяльність держави. Він є прихильником економічного лібералізму, вільної гри господарських сил, невтручання держави в економічне життя. Але разом з тим Сміт визнає роль держави у виконанні нею таких функцій, як оборона країни, правосуддя, народна освіта, утримання громадських установ тощо. Він також висловлювався за державне регулювання норми процента й мінімуму заробітної плати.

Теорія поділу праці і гроші

Свій твір А. Сміт починає з розгляду поділу праці. Це не випадково, адже він – економіст мануфактурного періоду. На відміну від меркантилістів, Сміт чітко називає першоджерело багатства – працю.

Вступ до свого твору він починає так: «Щорічна праця кожного народу становить первісний фонд, який доставляє йому всі життєво необхідні предмети і зручності, що споживаються ним протягом року і складаються завжди або з безпосередніх продуктів цієї праці, або з того, що одержується в обмін на ці продукти в інших народів» [1, с. 159].

Але кількість цих продуктів, продовжує Сміт, залежить від кількості праці, що функціонує у виробництві, і від майстерності робітника, рівень якої є результатом поділу праці. Вирішальним фактором зростання багатства й «загального добробуту» Сміт вважає поділ праці, який веде до «величезного збільшення продуктивності всіх різнобічних занять і мистецтв».

Зростання продуктивності праці внаслідок її поділу зумовлюється:

- збільшенням вправності робітника;

- збереженням часу, який витрачається в процесі переходу від одного виду праці до іншого;
- винаходом і застосуванням механізмів, які полегшують працю і дають змогу одному робітникові виконувати працю кількох.

Поділ праці й обмін передбачають наявність знаряддя обміну. Таким знаряддям у Сміта є гроші. Виникнення грошей Сміт правильно розглядає як об'єктивний процес, а не як результат домовленості виробників. Він досить детально простежив процес виникнення грошей і показав, що гроші – це товар, який відокремився від маси інших товарів в результаті розвитку обміну. Гроші, як і інші товари, мають вартість, їх Сміт розглядає як засіб, що полегшує обмін.

Теорія вартості

Передовсім нагадаю, що Сміт, як і інші економісти тієї доби, користується терміном «цінність», а не «вартість». Цінність у нього має два значення: корисність і можливість придбання інших предметів. Перше він називає «цінністю у споживанні», друге – «цінністю в обміні». Це фактичне визнання споживної й мінової вартості.

Для з'ясування основних правил, що визначають мінову цінність товарів, Сміт ставить три завдання:

- визначити справжнє мірило мінової цінності, тобто визначити справжню ціну всіх товарів;
- показати, з яких частин вона складається;
- з'ясувати, через які обставини відбувається відхилення ринкової ціни від природної.

Мінову, або природну, цінність товару Сміт, як і Петті, визначає через працю. «Праця, – писав він, – є справжнє мірило мінової цінності всіх товарів».

Перше з поставлених питань Сміт розв'язує цілком однозначно. Основу цінності товару становить праця, уречевлена в товарах, які одержують з допомогою обміну на даний товар.

Друге з поставлених питань має такий розв'язок: як пише Сміт, «три першооснови будь-якого доходу, як і будь-якої мінової цінності, – це заробітна плата, прибуток і рента». Відтак цінність Сміт визначає доходами.

Визначення цінності як суми доходів свідчить про те, що Сміт, проявивши геніальну непослідовність, заклав основи теорії факторів виробництва, яка в ХІХ ст. стала панівною.

Щодо третього завдання, то воно зводиться до з'ясування причин відхилення ринкової ціни від природної. Природна ціна у Сміта – це, по суті, грошове вираження цінності. Природна ціна включає повну величину ренти, праці і прибутку. Ринкова ціна – та, за якою продається товар [2].

Класи і доходи у вченні А. Сміта

Сміт прямо зазначає, що три складові ціни є видами доходів трьох різних категорій персоніфікованих економічних функцій, що відповідають трьом факторам виробництва: праці, капіталу й землі. Власники кожного із цих факторів утворюють відповідні класи: найманих робітників, підприємців і землевласників. Це основні класи суспільства, їхні доходи є первинними. Усі інші групи і прошарки отримують вторинні доходи внаслідок перерозподілу.

Заробітна плата – це продукт праці, природна винагорода за неї. Коли виробник працює власними засобами виробництва і на своїй землі, він одержує повний продукт праці.

Прибуток – це різниця між заново створеною вартістю і заробітною платою, результат неоплаченої праці. Цей прибуток, зазначає Сміт, не схожий на оплату праці, він має інші джерела й визначається величиною капіталу, що використовується у виробництві.

Земельна рента у Сміта – це плата за користування землею, її причиною він називає приватну власність на землю. Сміт відрізняє ренту від орендної плати, в яку включається і процент на вкладений капітал.

Капітал у Сміта – це головна рушійна сила економічного прогресу. Під капіталом він розуміє запас продукції, що приносить прибуток, або за допомогою якого працею створюються нові блага.

Капітал він поділяє на основний і оборотний. До основного капіталу належать машини й різні знаряддя праці, промислові й торговельні будівлі, склади, будівлі на фермах, «поліпшення землі та «людський капітал».

Оборотний капітал у Сміта складається з грошей, запасів продовольства, сировини і напівфабрикатів, а також готової продукції, що перебуває на складах і в магазинах.

Література:

1. Несторенко О. П. Історія економічних вчень. - К., 2000.
2. Інтернет сайт: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_history/25184

УДК 316.37

ТОП-10 ЖІНОК, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ ЕКОНОМІКИ

*Політько Катерина,
студентка II курсу.
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Економіка і бізнес завжди вважалися прерогативою чоловіків, але жінки ніколи не залишалися далеко і брали активну участь у формуванні світової економіки, пише Womo.com.ua.

Едіт Ебботт (1876-1957)

Едіт народилася в штаті Небраска, а в 1905 році отримала диплом Чиказького університету з економіки, після чого працювала в Лондонській школі економіки. Пізніше в 1920-х роках вона стала керівником Школи адміністрування соціальних послуг при Чиказькому університеті. У 1930-х Едіт вже була в числі тих, хто розробляв Акт про соціальний захист США, який ліг в основу соціальної системи Америки. Робота з підготовки Акту велася під

керівництвом Френсіс Перкінс, американським Міністром праці, яка залишалася на посту рекордно довгий час і першою жінкою на цій посаді.

Анна Шварц (1915-2012)

Вона є менш знаменитим співавтором книги, яку легко можна назвати фундаментальною працею з грошової теорії, написаним після Другої світової війни.

У 1963 році Анна Шварц і майбутній Нобелівський лауреат з економіки Мілтон Фрідман опублікували "Грошова історія США, 1867-1960". При цьому Шварц так і не отримала Нобелівську премію разом з Фрідманом, а комітет Премії заявив, що "книга є одним з найзначніших і блискучих досягнень Фрідмана".

Відомо, що підхід, який запропонували Шварц і Фрідман, з приводу впливу монетарної політики на бізнес-цикли в економіці, став загальноприйнятим не тільки в академічних колах.

Дейдра Макклоскі (1942)

Макклоскі є найвидатнішим у світі істориком економіки, а її книга про початковий період індустріалізації в Великобританії стала не тільки основою подальших наукових досліджень, а й самостійної найпопулярнішою книгою.

Пізніше в 2014 році Макклоскі стала головним критиком професора Томаса Пикетт і зробила великий вплив на політику економіки консервативної та либертарианської партій США.

Дамбіза Мойо (1969)

Після диплома з хімії та МВА Мойо отримала і диплом з економіки в Оксфордському університеті. Раніше вона працювала в одному з найбільших у світі інвестиційних банків Goldman Sachs, а тепер входить до складу директорів іншого фінансового гіганта – Barclays.

Мойо по праву вважають видатним критиком допомоги розвитку найбідніших економік. Її книга "Мертва допомога: Чому допомога не працює і який кращий шлях для Африки" є одним з бестселерів в темі економічного розвитку. Пізніше, в 2013 році Мойо отримала нагороду Інституту Фрідріха Хаейка.

Кармен Рейнхарт (1955)

Найвидатніша з нині живих жінок-макроекономістів. Кармен після стажу в Колумбійському університеті працювала головним економістом в Bear Sterns, в

Міжнародному Монетарному Фонді і в Гарвардській школі Кеннеді. У той же час, будучи одним із співавторів "Цього разу все по-іншому: Вісім століть фінансового безумства" і "Зростання в часи боргу", Рейнхарт стала одним з паладинів політики суворої економії після фінансової кризи.

Харрієт Мартіно (1802-1876)

Її прийнято вважати найстаршим автором книг про податки і економічну політику в 1830-х роках. Крім того, Харрієт також описували як "дочка Адама Сміта", тому що вона адаптувала його роботи для наступного покоління читачів. При цьому власні твори Мартіно були другорядними в обраній нею сфері знань: згідно з Джоном Гвінтом з Університету Манчестер Метрополітан, її робота з економічної політики в певний момент була так популярна, що її

продажі перевищили показники продажів Чарльза Діккенса.

Джоан Робінсон (1903-1983)

Робінсон є однією з найвпливовіших учнів і послідовників англійського економіста і засновника цілого напрямку в економічній теорії Джона Мейнарда Кейнса. Причому головні праці Джоан розвивають положення "Загальної теорії зайнятості, відсотка і грошей" Кейнса.

Будучи економістом в Університеті Кембриджа, вона стала першою жінкою-почесним членом Королівського Коледжу. Проте ще задовго до цього Робінсон розробила концепцію монопсонії як виду зворотного монополії, де замість одного продавця та багатьох покупців є один покупець і багато продавців.

Примітно, що у трудовій економіці ця ідея має величезне значення. Коли єдиний покупець отримує роботу, а багато інших людей дуже хочуть йому свою роботу продати, то ця теорія підказує, що це має величезне значення для зарплат.

Мері Палей Маршалл (1850-1944)

На стала однією з перших жінок, якій дозволили вчитися в Кембріджському університеті і в 1875 році стала першою жінкою-лектором з економіки у вищій школі. Примітно, що це сталося рівно за 43 роки до

того, як жінки добилися права голосу у Великобританії.

Мері стала автором книги "Економіка в індустрії" у співавторстві з чоловіком Альфредом Маршаллом, який був одним з найвпливовіших економістів в історії. На думку Джеймса і Джуліани Чикареллі, які

написали книгу "Знамениті жінки-економісти", Мері Палей Маршалл згадана Джоном Мейнард Кейнсом в його "Біографічному есе". У той же час Чикареллі кажуть, що "Кейнс дуже високо цінував її і вважав блискучою інтелектуалкою і мислителькою, яка ні в чому не поступалася за значимістю ні своєму чоловікові, ні будь-якого іншого економісту, про яких писав Кейнс".

Роза Люксембург (1871-1919)

Всі знають її як революціонерку, яку вбили після придушення повстання берлінських робітників в 1919 році. Однак Люксембург залишила і помітний слід в марксистській економічній теорії.

Напередодні Першої світової війни Роза написала "Накопичення капіталу: Доповнення до пояснення витоків імперіалізму". І незважаючи на те, що Джоан Робінсон стала головним критиком запропонованого Розою Люксембург аналізу, вона відгукнулася про книгу Троянди як про "пророчою".

Мілісент Фосетт (1847-1929)

Вона більше відома як феміністка і борець за права жінок, а у Великобританії і зараз діє "Товариство Фосетт", яке продовжує справу її життя.

Як економіст в 1870 році Фосетт написала "Політична економіка для початківців", яку перевидають і 40 років потому і витримала 10 перевидань.

Відомо, що Фосетт комбінувала свою правозахисну діяльність з економікою, пропонуючи "гіпотезу економічної сегрегації": формальні і неформальні інститути суспільства навмисно направляють жінок в сфери діяльності з найменшою оплатою праці. Оскільки абсолютно всі жінки спрямовувалися тільки до певних робочих місць, це утримувало розмір їх заробітної плати на дуже низькому рівні.

Примітно, що ця теза досі обговорюється в фемінізм і трудової економіці.

Література:

1. Інтернет-ресурс / [Режим доступу]: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/>

УДК 316.37

НОБЕЛІВСЬКІ ЛАУРЕАТИ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ З УКРАЇНСЬКИМ КОРИННЯМ

Хильчук Марина
студентка IV курсу.
Керівник Купчишина Т.В.,
викладач соціально-економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»

Нобелівська премія вже більше ста років є найбільш престижною відзнакою досягнень науковців.

Шведський підприємець Альфред Нобель (1833–1896) заповів вкласти 94% свого капіталу в безпечні цінні папери задля створення фонду, відсотки з якого будуть розподілятися як премії за наукові відкриття в галузях фізики, хімії, медицини, які принесуть найбільшу користь людству, а також в літературі і боротьбі за мир на планеті. Перші Нобелівські премії були присуджені у 1901 р. У списку нобеліантів уже близько тисячі осіб та організацій.

Економіка не згадується у заповіті Нобеля. Проте, в пам'ять Альфреда Нобеля Банком Швеції в 1968 р. на честь 300-річчя банку була заснована Нобелівська премія з економіки (Премія Шведського центрального банку з економічних наук на честь Альфреда Нобеля). Ця премія є найпрестижнішою в галузі економічних наук. Перше присудження премії відбулося в 1969 р.

Наша молода держава ще не має жодного свого лауреата, але серед відзначених премією громадян інших країн є вихідці з нашої землі. Це Саймон Кузнець, Мілтон Фрідман, Роберт Фогель.

Одним із найвідоміших економістів світу є нобелівський лауреат *Саймон Кузнець* (1901-1977 р.р.). Його постать має відношення до Волині, де народилась його матір і він сам проживав певний період. Життєпис

майбутнього відомого економіста розпочався 30 квітня 1901 року в містечку Пінськ (сучасна територія Білорусі). Обираючи пізніше економічне майбутнє, Саймон Кузнець в дечому наслідував свого батька. Абрам Коваль працював головним бухгалтером у пінському відділенні Азовсько-Донського банку. В 1909 р. він прославився тим, що перевів на свій рахунок в лейпцізькому банку 20 тисяч рублів з рахунків банку і зник у невідомому напрямку, залишивши дружину та дітей. Родина в розпачі переїздить на батьківщину матері Саймона, в місто Рівне тодішньої Волинської губернії. Дідусь Саймона по матері займався прибутковою хутряною справою. Саме в Рівному Сайман разом із своїм старшим братом Соломоном були учнями місцевого реального училища.

Розпочалась Перша світова війна, і в травні 1915 р., в зв'язку з виселенням євреїв з прифронтової зони, сім'я вимушено змінює місце проживання і переїздить до Харкова. Там Саймон продовжує навчатись в Другому реальному училищі. Вищу освіту здобував в Харківському комерційному інституті, де перевагу віддавав економічним дисциплінам. Далі були перші місця роботи статистом і дослідником промисловості в Харкові.

В 1922 році Саймон разом із братом Соломоном вирішує емігрувати до США, спочатку через еміграцію до Польщі. В США проживав батько Саймона. Матір разом із молодшим братом залишаються в Варшаві. На жаль, матір помирає, а брат в 1926 році теж мігрує до Нью-Йорку.

На той час Саймон не зупиняється на досягнутому і вирішує продовжити освіту в Колумбійському університеті. Там його науковим керівником стає потужний науковець У. К. Мітчелл. Саме під його керівництвом Кузнець захищає в результаті докторську дисертацію [1].

Більше тридцяти років Саймон Кузнець був провідним співробітником Національного бюро економічних досліджень США. Паралельно займався наукою, був професором на кафедрі економіки і статистики Пенсильванського університету, викладав в Університеті

Джона Хопкінса та Гарвардському університеті. Співпрацював з Радою з досліджень в області соціальних наук (SSRC), Інститутом економічних досліджень Моріса Фалька.

Саме Саймону Кузнецю уряд США довірив відповідальні дослідження, зокрема, першу офіційну оцінку національного доходу США. Слава про талант Кузнеця вийшла далеко за межі США. В післявоєнний період він був радником урядів Тайваню, Японії, Індії, Південної Кореї і Ізраїлю.

В 1971 році Саймон Кузнець був удостоєний Нобелівської премії за «емпірично обґрунтоване тлумачення економічного зростання, що призвело до нового, глибшого розуміння економічних і соціальних структур, і процесу розвитку» [4].

До того він навіть обирався президентом Американської економічної асоціації, а також Американської статистичної асоціації, був почесним членом Асоціації економічної історії, Королівського статистичного товариства Англії, членом Економетричного суспільства та інших відомих наукових організацій. В 1977 році був нагороджений медаллю Френсіса Уокера. Помер в 1985 р.

Україна не залишилась осторонь відомого земляка. 14 жовтня 2013 р. його іменем було названо Харківський національний економічний університет.

Учні професора Саймона Кузнеця – Нобелівські лауреати з економіки Мілтон Фрідман і Роберт Фогель.

Мілтон Фрідман (1912-2006 р.р.) – американський економіст, який має українське походження. Син єврейських емігрантів Джено Саул та Сари Етель Фрідман, вихідців з містечка Берегас (Угорщина) (нині – містечко Берегове в Закарпатській області). Народився в Нью-Йорку в 1912 р.

Ще в школі Фрідман мав глибокий інтерес до математики. У 1928 р. він вступив до Ратджерського університету (штат Нью-Джерсі) із правом

одержання стипендії і по його закінченні здобув ступінь бакалавра економіки та математики. Інтерес до економічної теорії розбудили в ньому викладачі університету А. Ф. Берні, майбутній директор Федеральної резервної системи США, і Г. Джонс. За рекомендацією Джонса Фрідмену було запропоновано стипендію від економічного факультету Чиказького університету. Одночасно йому пропонували стипендію з прикладної математики від Броунівського університету. Після серйозних вагань Фрідман обрав Чиказький університет і з цього часу присвятив себе заняттям в області економічної теорії.

З 1941 по 1943 р.р. Фрідман працював економістом у міністерстві фінансів США, беручи участь у розробці податкової політики на час війни, а з 1943 по 1945 рік брав участь у роботі дослідницької групи з математичної статистики в Колумбійському університеті, що на замовлення міністерства оборони США збирала статистичні дані по широкому колу проектів. Приймав активну участь у розробці економічної політики уряду.

В 1945-1946 р.р. Фрідман викладав у Мінесотському університеті, і в 1946 р. повертається до Чиказького університету на посаду асистента-професора економіки. В 1946 році в Колумбійському університеті отримав звання доктора економіки. В 1950 р. перебував у Парижі як консультант уряду США по реалізації плану Маршалла, яким передбачалося відновлення зруйнованої війною економіки країн Західної Європи. Одним із перших економістів виступив активним прихильником гнучких валютних курсів, які існують нині в усіх розвинутих країнах світу.

В 1962 р. став професором економіки Чиказького університету, в якому працював до свого офіційного відходу у відставку 1977 р. З 1967 р. був президентом Американської економічної асоціації. Започаткував теорію монетаризму, яка принесла йому значну популярність і вплинула на перегляд монетарної політики, що проводиться центральними банками з 70-х років, головним чином у США. У 1979 р. став лауреатом Нобелівської

премії за досягнення у дослідженні споживчого аналізу, розробці грошово-кредитної теорії та демонстрації складності стабілізаційної політики [2, с.87].

В області міжнародної політики Фрідман виступає проти економічної допомоги США іншим країнам, вважаючи, що подібна допомога веде до посилення позицій уряду в порівнянні з приватним бізнесом і встановленню централізованого контролю з боку уряду над економікою, що скоріше заважає, ніж сприяє економічному розвитку.

Роберт Фогель (1922-2013 р.р.). Американський економіст, син емігрантів з Одеси. Отримав Нобелівську премію з економіки в 1993 році за дослідження ролі рабства і залізниць в американській економічній історії [3].

Батьки Роберта Фогеля були емігрантами з Одеси. Народився в Нью-Йорку. Отримав освіту в Корнельському і Колумбійському університетах. Захоплювався літературою та історією і прагнув зробити кар'єру в цій сфері. Під впливом старшого брата, який захоплювався економічними і соціальними питаннями Великої депресії, змінив свій інтерес на економіку.

Після закінчення Корнельського університету в 1948 р. став професійним організатором Комуністичної партії. Після 8 років роботи в якості професійного організатора, він відкинув комунізм як ненауковий і відвідував Колумбійський університет, де навчався під керівництвом Джорджа Стиглера та отримав ступінь магістра з економіки в 1960 р. У 1963 р. отримав ступінь доктора філософії в Університеті Джона Хопкінса. У 1964 р. переїхав до Чиказького університету в якості доцента. У 1975 р. переїхав до Гарвардського університету, а з 1978 р. працює науковим співробітником при Національному бюро економічних досліджень в Кембриджі. У 1981 р. повертається в Чиказький університет, де керував новоствореним Центром економіки народонаселення.

Фогель досліджував і писав на численні теми, включаючи не тільки економічну історію, а й демографію, фізіологію, соціологію сім'ї,

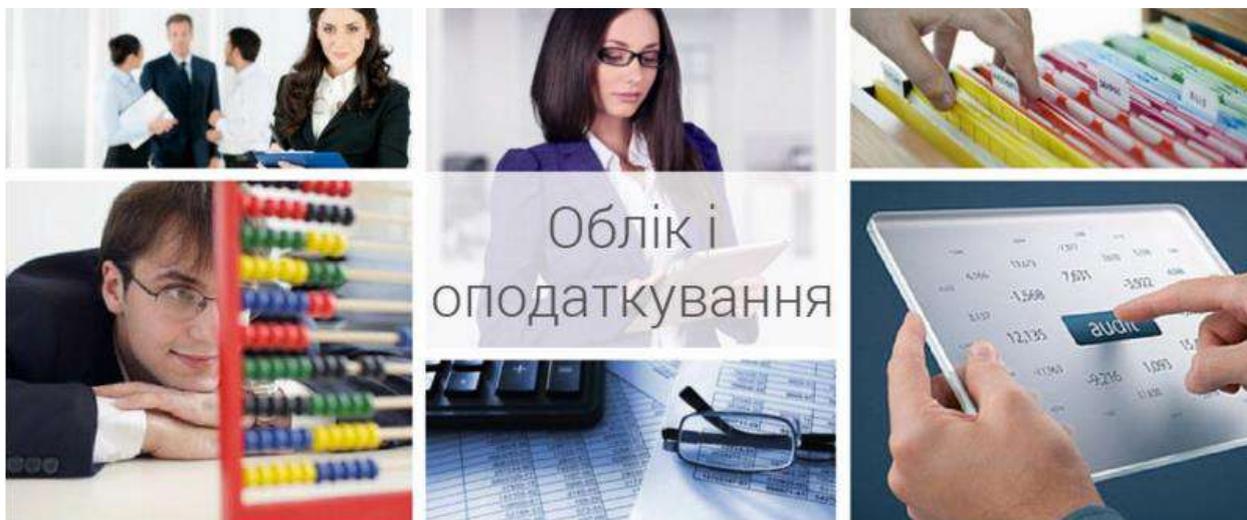
харчування, економічний розвиток Китаю, філософію науки та інші подібні галузі.

Література:

1. Двічі Коваль: Як українець здобув Нобелівську премію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nashsvit.in.ua/?p=2862>
2. Пармаклі Д. М. Історія економічних вчень: Навч. посібник / Д. М. Пармаклі. – Одеса: ОНПУ, 2018. – 113 с.
3. Роберт Фогель [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Роберт_Фогель
4. Яцечко-Блаженко Т. Саймон Кузнець – нобелівський економіст із рівненським корінням / Т. Яцечко-Блаженко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hroniky.com/news/view/12563-saimon-kuznets-nobelivskiyi-ekonomist-iz-rivnenskym-korinniam>

СЕКЦІЯ II

«ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ»

*«Ваш найголовніший актив – це ви самі.
Вкладіть свій час, свої зусилля і гроші в навчання,
підготовку і підтримку вашого найголовнішого активу»*

Том Хопкінс

УДК 336.22

**ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА
ЧИННИКИ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ЙОГО МЕЖУ**

*Борисов Назарій,
студент IV курсу
Керівник Немкович О. Б.,
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Податкове навантаження є сукупністю податків, зборів та інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету нашої держави, що стягується з фізичних та юридичних осіб і регулюється Податковим Кодексом України та іншими законодавчо-нормативними актами. Воно є одним із маркерів умілого використання державою податкової політики та ефективного провадження бюджетної політики. Даний показник має важливе значення для економіки держави, адже критерії, що він відображає, висвітлюють економічний стан суб'єктів господарювання. Податкове навантаження є одним із найбільш вагомих зовнішніх чинників, що впливають на діяльність підприємств, а тому одним із основних регуляторів наповнення бюджету. Крім того, податкове навантаження є однією із основ проведення реформування нашої вітчизняної податкової системи та дає можливість порівняти її з податковими системами розвинених країн світу. Ця тема є актуальною для сьогодення, оскільки вона охоплює широке коло важливих питань – від ведення підприємством бухгалтерського обліку до стану економіки держави.

Проблемам податків та податкового навантаження присвячували увагу як класики економічної думки, так і сучасні науковці, а саме: А. Сміт, Д. Рікардо, Ф. Кене, В. Петті, А. Маршал, Дж. Кейнс, Дж. Гелбрейт, С. Степаненко, С. Антонюк, В. Феценко, Н. Тимочко, О. Середюк, Т.

Заревчацька, В. Мельник та ін. Проте це питання потребує постійного дослідження, оскільки зміни в законодавстві щодо складу податків, їх ставок, зборів, обов'язкових платежів тощо відбуваються майже щороку.

Метою статті є з'ясування сутності поняття «податкове навантаження», його ролі у системі управління податками, а також виявлення чинників, що регулюють його межу.

У процесі опрацювання теоретичних основ податкового навантаження необхідно дослідити його економічний зміст. Аналіз різних поглядів щодо сутності податкового навантаження свідчить про неоднозначність тлумачення даної дефініції різними авторами, а також її заміну синонімами «податковий тягар», «податковий тиск» та іншими (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «податкове навантаження»

Джерело	Визначення
Фінансовий словник [1, с. 471]	Податкове навантаження – це питома вага усіх податкових платежів за певний час (фінансовий рік) у величині валового доходу платника податків
І. Майбуров [2, с. 591]	Податкове навантаження – це міра, ступінь, рівень економічних обмежень, що виникають внаслідок відрахування грошових засобів на сплату податків
У. Петті [3, с. 29]	Податкове навантаження – загальна сума коштів, яку необхідно мобілізувати до державної казни у вигляді податків
А. Соколовська [4, с. 5]	Податкове навантаження – вартісне вираження всієї сукупності податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів усіх рівнів, які повинні сплачувати юридична чи фізична особа згідно з чинним податковим законодавством країни
А. Лаффер [5, с. 278]	Податкове навантаження – рівень гранично допустимої величини податкових вилучень в організації у бюджет держави
Ф. Юсті	Податкове навантаження – величина тієї частки вільного доходу, яка може бути направлена на задоволення державних потреб без шкоди для народного господарства
С. Іванов [6, с.113]	Податковий тягар (податковий гніт) – узагальнений показник, що характеризує роль податків у житті суспільства й визначається як відношення загальної суми податкових зборів до сукупного національного продукту (або частка податків у ВВП). Для окремого працівника (сім'ї) показник податкового тягара розраховується як відношення всіх сплачуваних податків до всіх одержуваних доходів, включаючи грошову оцінку натуральних благ

Годованець О., Т. Маршалок [7, с. 85]	Податкове навантаження – показник ефективності рівня втручання держави через податки в діяльність платників
---------------------------------------	---

Податкове навантаження розглядають у двох аспектах: як фіскальний та ціновий показник (рис. 1).

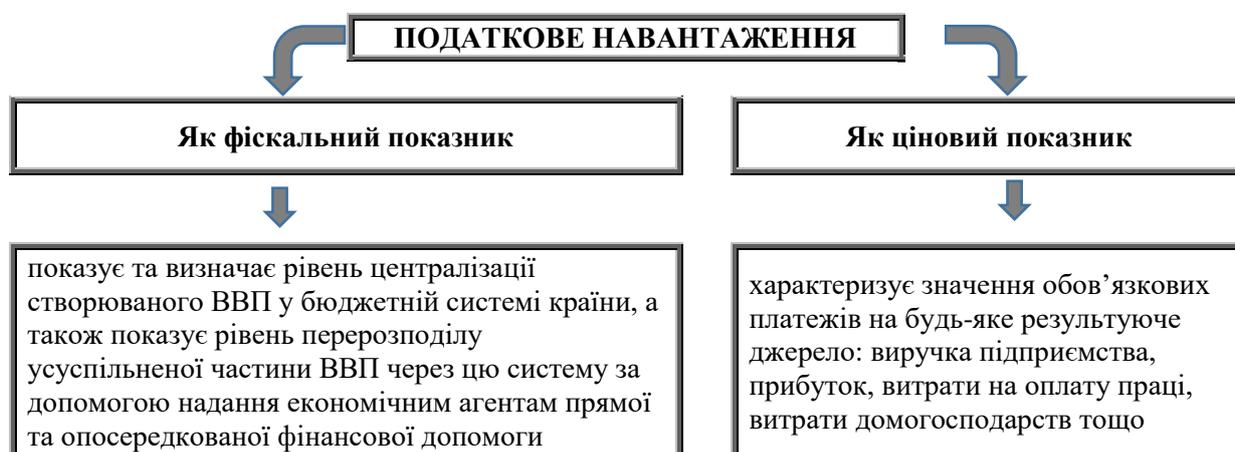

Рис. 1. Підходи до трактування податкового навантаження як економічного показника

Варто зауважити, що Податковий кодекс не містить визначення податкового навантаження, водночас дане поняття застосовується у податковому законодавстві. Наприклад, воно міститься у назві Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків» № 655-VIII від 17.07.2015.

Податкове навантаження відіграє одну з важливих ролей у системі управління податками загалом, оскільки є прямим об'єктом указаного управління. Воно визначає як кількісну, так і якісну оцінку або характеристику наслідків впливу податків на їх платників, і також дає можливість оцінити стан населення країни, яке сумлінно виконує свій податковий обов'язок.

Як згадувалося вище, податкове навантаження є наслідком податкової політики держави та якісною характеристикою будь-якої системи оподаткування. Воно реалізується на таких чотирьох рівнях:

- 1) податковий тиск безпосередньо податкових важелів;
- 2) податковий тиск усієї сукупності податків;
- 3) використання механізму пільг платниками, надання пільгових кредитів, дотацій, при цьому податковий тиск переміщується з одних платників податків на інших;
- 4) використання податкових технологій, за яких посилюється податковий тиск на платника податку (наприклад, авансовані платежі, які передбачають сплату податку платником до моменту отримання результатів його господарської діяльності) [8, с. 109-110].

Показник податкового навантаження на макрорівні відображає ефективність податкової політики, тобто кількісно вимірює сукупний вплив податкових платежів на джерела їхньої сплати. Економічній науці відомо кілька підходів до оцінювання рівня податкового навантаження, основні з яких представлено на рис. 2.

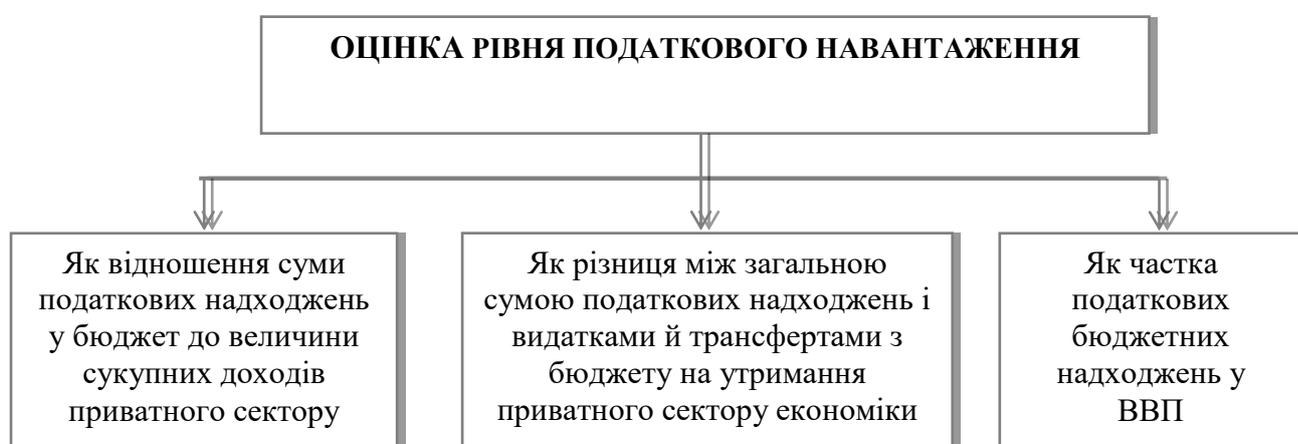

Рис. 2. Підходи до оцінювання рівня податкового навантаження

До чинників, що визначають межу податкового навантаження (верхню та нижню межі) належить низка факторів (рис. 3).

Як показує практика економічно розвинених зарубіжних країн, щоб у державний бюджет здійснювалися регулярні і стабільні надходження, держава має здійснювати раціональну політику податкового навантаження. Така політика полягає в помірному регулюванні податкових ставок,

залежно від суб'єкта господарювання. Держава може збільшувати або зменшувати обсяги податкових пільг, що, у свою чергу, дасть можливість збільшити кількість платників податків, а відтак збільшити й обсяг бюджетних коштів держави.

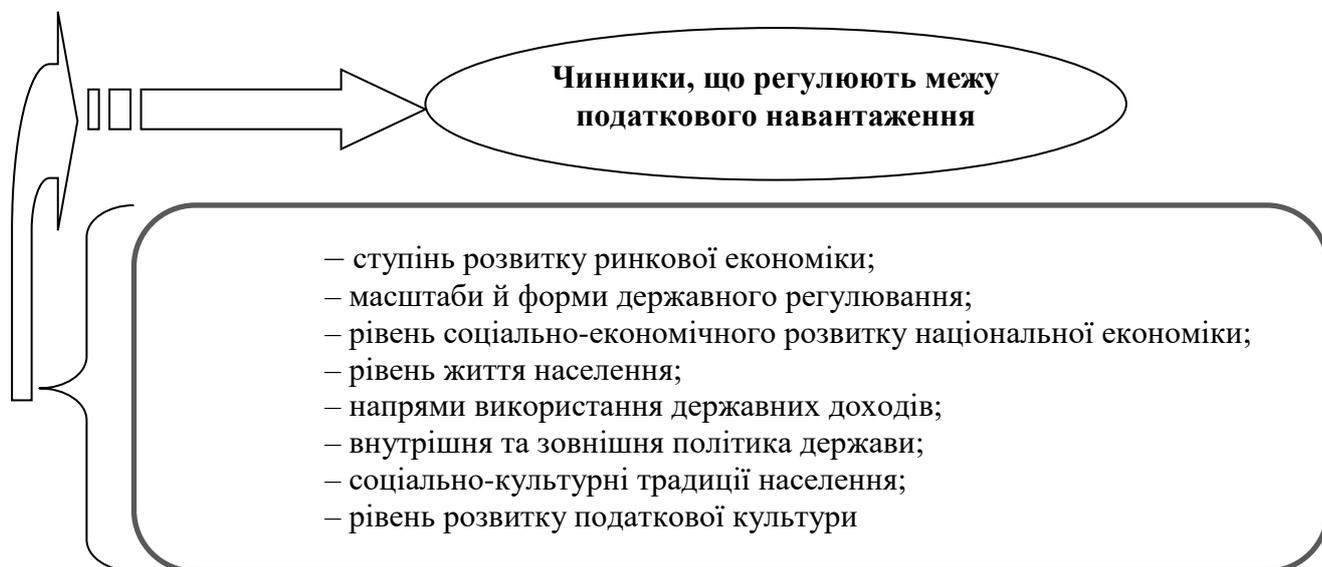

Рис. 3. Чинники, що регулюють межу податкового навантаження

Окрім зазначеного, податкове навантаження відіграє важливу роль і в діяльності будь-яких підприємств, які діють на території держави та є суб'єктами оподаткування. Виключно від його розміру залежить здатність указаних суб'єктів господарювання розширювати своє виробництво, тим самим примножувати власний прибуток або вкладати інвестиції, що теж не менш важливо як для підприємств, так і для держави загалом.

Отже, податкове навантаження характеризує сукупний вплив податків на економіку країни загалом та на окремі суб'єкти господарювання і є показником ефективності податкової політики, що впливає на поповнення державних доходів, рівень податкових надходжень, структуру ВВП. Роль податкового навантаження як особливого складника податкової політики України є очевидною й полягає в тому, що саме навантаження виступає безпосереднім об'єктом управління податками в державі, крім цього, воно є об'єктом теоретичного дослідження впливу

податків на достаток їх платників. Значимість податкового навантаження полягає ще й у тому, що саме ця категорія за ефективною податковою політикою держави забезпечує стабільні й достатні надходження в Державний бюджет України, створює стимули до активної підприємницької діяльності, а відтак і розвитку національної економіки загалом.

Література:

1. Загородній А.Г. Фінансовий словник / Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Г. С. – К. : Знання, 2000.
2. Майбуров І. А. Теорія оподаткування: продвинутый курс / Майбуров І. А. // ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 591 с.
3. Петти В. Трактат о налогах и сборах / В. Петти [пер.с англ.] – М. : Ось-89, 1997.
4. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки / А. Соколовська // Економіка України. – 2006. – № 7. – С. 4–12.
5. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки / Ш. Бланкарт / Пер. з нім. / Ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 2000.
6. Жукевич О. Ефективність податкової системи України: принципи оподаткування та напрями реформування законодавчої бази / О. Жукевич // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 2. – С. 105-113.
7. Годованець О. Податкове навантаження: важливий чинник соціально-економічної стратегії держави / О. Годованець, Т. Маршалок // Економічний аналіз. – 2008. – № 3 (19). – С. 85–89.
8. Иванов Ю.Б., Єськов О.Л. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект : монографія. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 328 с. 7. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>

УДК 657.41:330.14

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ЯК ОБ'ЄКТ ОБЛІКУ

*Борсук Вікторія,
студентка IV курсу
Керівник Немкович О. Б.,
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Власний капітал являє собою загальну суму власних джерел фінансування активів, які належать підприємству та сформовані за рахунок внесків власників і додатково створених та отриманих у процесі господарської діяльності власних коштів підприємства. Облік власного капіталу є досить складним процесом, який потребує чіткого розуміння його економіко-правової сутності та усвідомлення необхідності надання у фінансовій звітності достовірної інформації про його окремі складові елементи.

Важливий внесок у розробку теоретичних основ та методичних підходів до проблеми обліку власного капіталу зробили провідні вітчизняні вчені, такі як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, В.М. Івахненко, В.В. Сопко, С.Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, М.С. Палій, В.М. Пархоменко, М.С. Пушкар, Н.М. Ткаченко, Р.Л. Хом'як, В.Г. Швець та багато інших. Проте питання вдосконалення теоретичних підходів до трактування, класифікації, організації та ведення обліку власного капіталу залишаються актуальними і на даний час.

Мета статті полягає в узагальненні теоретичних та методичних засад обліку власного капіталу підприємства та його складових.

Для вивчення облікових аспектів власного капіталу важливу роль відіграє дослідження його поняттєво-категоріального апарату. У науковій літературі мають місце різні підходи до трактування поняття «власний капітал» (рис. 1).

У НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» власний капітал трактується як частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань [1].

Джерелами формування власного капіталу є:

1) вкладений капітал – капітал, внесений його засновниками без визначення терміну його повернення;

2) накопичений капітал – капітал, отриманий підприємством у результаті ефективної діяльності, який залишається в його розпорядженні (прибуток, який реінвестований в бізнес).

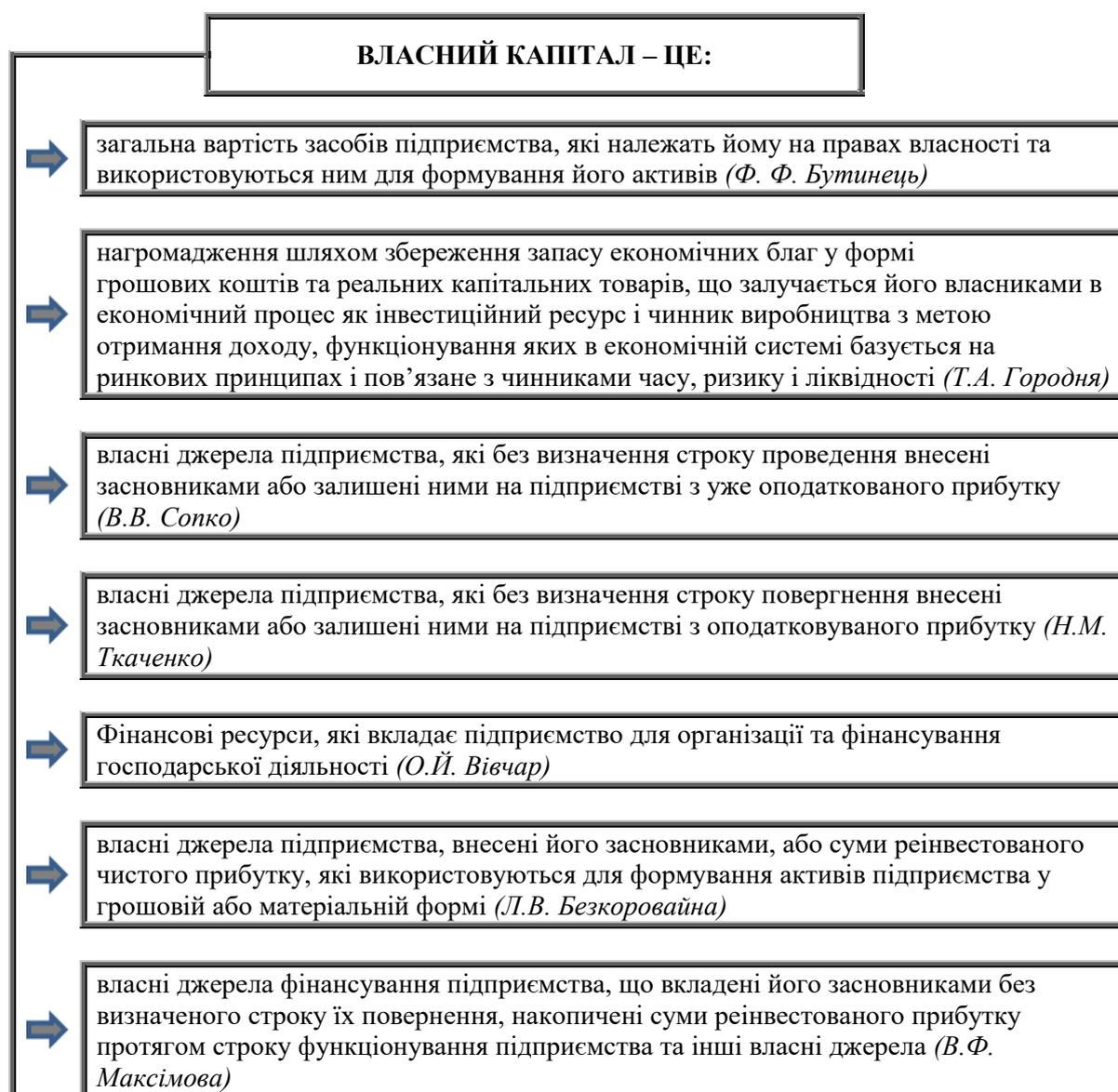

Рис. 1. Тракткування поняття «власний капітал» різними науковцями

Основний зміст складових власного капіталу наведено в табл. 1.

Зміст складових власного капіталу

№ з/п	Складова власного капіталу	Зміст
1	Зареєстрований (пайовий) капітал	Зареєстрована вартість простих та привілейованих акцій для акціонерних товариств і сума оголошеного статутного капіталу для інших підприємств, зафіксовані в статутних документах. Сума пайових внесків фізичних і юридичних осіб, якщо це передбачено статутними документами
2.	Капітал у дооцінках	Сума дооцінки матеріальних необоротних активів, фінансових інструментів та іншого капіталу
3	Додатковий капітал	Сума перевищення вартості продажу акцій над номінальною вартістю (емісійний дохід). Вартість активів, безоплатно отриманих підприємством від фізичних або юридичних осіб, інші види додаткового капіталу
4	Резервний капітал	Сума резервів, створених підприємством відповідно до діючого законодавства або статутних документів
5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	Прибуток, реінвестований у підприємство, або непокритий збиток
6	Неоплачений капітал	Заборгованість власників (учасників) по внесках до статутного капіталу
7	Вилучений капітал	Фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених товариством у своїх акціонерів

Операції з обліку власного капіталу не так часто трапляються на підприємстві, як інші господарські операції.

Більшість операцій з обліку власного капіталу не мають розроблених та затверджених форм первинної документації, обмежуючись використанням бухгалтерських довідок, які складаються в довільній формі і частково відображають сутність господарської операції з обліку власного капіталу.

Для обліку змін у власному капіталі, пов'язаних з рухом основних засобів, матеріалів, грошових коштів, використовують первинні документи, затверджені для відповідного виду активів (табл. 2).

Синтетичний облік складових власного капіталу ведеться на рахунках класу 4 «Власний капітал і забезпечення зобов'язань»: 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»; 41 «Капітал у дооцінках»; 42

«Додатковий капітал»; 43 «Резервний капітал»; 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»; 45 «Вилучений капітал»; 46 «Неоплачений капітал» [2].

Таблиця 2

Документи з обліку операцій з власним капіталом

Господарська операція	Документ	Вплив операції на складову власного капіталу
Зміна облікової політики	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Виправлення помилок	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує нерозподілений прибуток (непокритий збиток)
Переоцінка основних засобів, незавершеного будівництва та нематеріальних активів	Бухгалтерська довідка	Збільшує або зменшує капітал у дооцінках
Визначення фінансового результату за звітний період	Бухгалтерська довідка	Збільшення прибутку або збитку
Розподіл прибутку: – виплати власникам – відрахування до резервного капіталу	Рішення зборів учасників	Зменшення нерозподіленого прибутку Зменшення нерозподіленого прибутку та збільшення резервного капіталу
Спрямування прибутку до статутного капіталу	Рішення зборів учасників, нова редакція статуту	Зменшення нерозподіленого прибутку та збільшення статутного капіталу
Реєстрація статутного капіталу	Статут	Збільшення зареєстрованого (пайового) капіталу та неоплаченого капіталу
Погашення заборгованості з капіталу грошовими коштами	ПКО, виписка банку	Зменшення неоплаченого капіталу
Погашення заборгованості з капіталу основними засобами	Акт приймання-передачі основних засобів	Зменшення неоплаченого капіталу
Погашення заборгованості з капіталу виробничими запасами	Акт про приймання матеріалів, накладна	Зменшення неоплаченого капіталу
Розрахунок з учасником у господарському товаристві у разі його виходу	Рішення засновників, бухгалтерська довідка	Збільшення вилученого капіталу, зменшення прибутку, зменшення резервного капіталу (за певних умов)
Безкоштовно отримані активи	Акт приймання-передачі основних засобів	Збільшення додаткового капіталу

За кредитом рахунків капіталу відображається збільшення відповідних його елементів, а за дебетом – зменшення.

Варто зазначити, що деякі рахунки та субрахунки класу 4 не мають самостійного значення, а використовуються як регулюючі при визначенні елементів власного капіталу, що відображаються у першому розділі пасиву

Балансу (Звіту про фінансовий стан). Це рахунки: 45 «Вилучений капітал», 46 «Неоплачений капітал», 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді».

Так рахунки 45 «Вилучений капітал» та 46 «Неоплачений капітал» мають лише дебетовий залишок, який при визначенні розміру зареєстрованого оплаченого капіталу вираховується із сум, що накопичені за кредитом рахунків 40 «Зареєстрований (пайовий) капітал» і 42 «Додатковий капітал».

На субрахунку 443 «Прибуток, використаний у звітному періоді» відображається розподіл прибутку між власниками (нарахування дивідендів), виплати за облігаціями, відрахування в резервний капітал та інше використання прибутку в поточному періоді. В кінці року цей субрахунок закривається на субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений» або на дебет субрахунку 442 «Непокриті збитки» (при від'ємних результатах діяльності). У Балансі (Звіті про фінансовий стан) сума непокритого збитку наводиться в дужках та вираховується при визначенні підсумку власного капіталу [3, с. 155].

Аналітичний облік власного капіталу ведеться за видами капіталу; за кожним засновником, учасником, акціонером; за видами акцій (вкладів, паїв); за видами розміщених неоплачених акцій (для акціонерних товариств) тощо.

Інформація щодо обліку власного капіталу систематизується в Журналі-ордері №7. Записи до цього журналу здійснюються на підставі відомостей аналітичного обліку чи безпосередньо на підставі первинних документів.

Завершальним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка є важливим джерелом економічної інформації для здійснення аналізу, контролю, планування та прогнозування господарської діяльності підприємства. Інформація про власний капітал представлена у першому розділі пасиву «Балансу (Звіт про фінансовий стан)» (ф. №1).

При заповненні його статей використовуються залишки рахунків 40-46. У «Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (ф. №2) інформація про власний капітал представлена у розділі II «Сукупний дохід». Сукупний дохід – це зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками). При заповненні відповідних рядків II розділу Звіту про фінансові результати використовуються залишки відповідних рахунків.

З метою отримання найбільш повної інформації про власний капітал підприємства складають «Звіт про власний капітал» (ф. №4) після закінчення звітного періоду (року). У даній формі представлена не лише структура власного капіталу, але і постатейна деталізація всіх факторів, що вплинули на його величину протягом звітного періоду.

Отже, власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань. Власний капітал складається із специфічних складових, наявність яких на підприємстві залежить від його організаційно-правової форми. У бухгалтерському обліку для відображення складових власного капіталу використовуються рахунки класу 4 «Власний капітал і забезпечення зобов'язань». Інформація про власний капітал міститься у різних компонентах фінансової звітності, а саме у «Балансі (Звіт про фінансовий стан)», «Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», «Звіті про власний капітал».

Література:

1. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.04.19).
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

3. Чміль Г. Л. Власний капітал підприємства: методологічні аспекти обліку / Г. Л. Чміль // Торгівля, комерція, підприємництво. – 2014. – Вип. 16. – С. 152-158.

УДК 657.47:334

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

*Борсук Вікторія,
студентка IV–го курсу
Керівник Гнатюк А.А.
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Забезпечення суспільства виробничими запасами можливе завдяки вдосконаленню певних зусиль людства та примноження їх власними силами. У сучасних умовах господарювання неналагоджена та неефективно діюча система управління виробничими запасами призводить до несвоєчасного забезпечення виробництва необхідною сировиною та матеріалами або до надлишкового їх накопичення на підприємстві. Як наслідок неефективної господарської діяльності – зростання ризику одержання збитку. Проблеми обліку виробничих запасів завжди були актуальними у зв'язку з потребою отримання оперативної та достовірної інформації для здійснення керівництвом підприємством і процесами, які в ньому відбуваються.

Питання удосконалення обліку виробничих запасів досліджувалось багатьма вченими. Вагомий внесок у дослідження проблем обліку запасів зробили такі вітчизняні вчені та науковці, як: Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф., Валуєв Б.І., Кужельний М.В., Голов С.Ф., Кузьмінський А.І., Жилкіна Л.В., Голов С.Ф., Гуцайлюк З.В., Лінник В.Г., Ластовецький В.В., Рудницький В.С., Ткаченко Н.М., Сопко В.В. та інші. Проте, не зважаючи на значний внесок науковців, й досі лишається багато питань обліку виробничих запасів, які є актуальними.

Виробничими запасами можна назвати товарно-матеріальні цінності, які вносять до документального підтвердження за кожним окремим найменуванням. При певній перевірці встановлюють наявність сировини, матеріалів, покупних напівфабрикатів, тари, запасних частин, малоцінних та швидкозношуваних предметів, товарів, готової продукції тощо.

Є певна класифікація запасів, яка обов'язкова має бути присутня для цілей виробництва у бухгалтерському обліку табл.1. Наприклад сировина та товар для підприємства може бути одними з головних взаємопов'язаних процесів без яких не зможе діяти виробництво певного виду продукції.

Таблиця 1

Класифікація запасів для цілей бухгалтерського обліку

<i>Класифікація запасів для цілей бухгалтерського обліку:</i>	
-	Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби та інші виробничі запаси (р. 20)
-	Виробництво (р 23)
-	Готова продукція (р. 26)
-	Товари (р. 28)
-	МШП (р.22)
-	Поточні біологічні активи (рахунок 21)
-	Продукція сільськогосподарського виробництва (р 27)

Документи на надходження і витрату матеріалів, які передаються у бухгалтерію, потребують повсякденної обробки і відображення в тих чи інших облікових регістрах. При цьому, для своєчасного відображення і контролю за наявністю і рухом виробничих запасів на підприємстві є доцільно складати і затверджувати графік документообігу та чітко його дотримуватися [4].

Документальне оформлення надходження та відпуск запасів оформляється наступними документами (довіреність, прибутковий ордер, товарно-транспортна накладна, акт про приймання матеріалів, рахунок-фактура, накладна на відпуск товарно-матеріальних цінностей)

Складський облік і внутрішнє переміщення запасів(картка складського обліку матеріалів, матеріальний ярлик, лімітно-забірна картка, акт-вимога на заміну, накладна-вимога на відпуск).

Облік продуктів овочівництва, садівництва, картоплі та баштанних культур ведеться в Щоденнику надходження сільськогосподарської продукції, який щоденно складає бригадир в одному примірнику на всю бригаду.

Складське господарство є найважливішою частиною будь-якого підприємства, оскільки безпосередньо впливає на хід виробничих процесів.

На складах виконується великий обсяг вантажно-розвантажувальних робіт з переміщення матеріальних цінностей. Основним напрямком і розвитку складського господарства є комплексна механізація або автоматизація робіт.

Оцінка запасів: запаси у разі придбання (отримання) або виготовлення зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Також оцінюються запаси по прибуттю і надходження та при складанні фінансової звітності.

Згідно з П(С)БО 9 оцінка запасів при їх відпуску у виробництво, продаж та іншому вибутті здійснюється одним із таких методів:

- 1) ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів;
- 2) середньозваженої собівартості;
- 3) собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО);
- 4) нормативних затрат;
- 5) ціни продажу [5].

Для обліку виробничих запасів призначений рахунок 20. Рахунок активний, основний матеріальний балансовий рахунок. За дебетом цього рахунку відображають оприбуткування виробничих запасів, а за кредитом їх списання

Первинними документами для заправки автомобілів є платіжно забірні картки, накладні а також талони. Сума списаних ПММ відображається у шляховому листі вантажного автомобіля.

Запаси виробництва поділяються на такі групи:

- сировина, основні і допоміжні матеріали;
- купівельні напівфабрикати;
- незавершене виробництво, малоцінні та швидкозношувані предмети;
- молодняк тварин і тварини на відгодівлі.

Сировина і матеріали – це предмети праці, з яких виготовляють продукцію, вона утворюють матеріальну (речовинну) основу продукції.

Сировина – це продукція сільського господарства (зерно, бавовна, молоко) видобувної промисловості (вугілля, руда, тощо), а матеріали – продукція переробної промисловості (борошно, тканина, цукор тощо).

Поділ матеріалів на основні та допоміжні має умовний характер і часто залежить лише від кількості матеріалу, використаного на виробництво різних видів продукції.

До групи допоміжних матеріалів у зв'язку з особливістю використання окремо виділяють паливо, тару і тарні матеріали, запасні частини.

Паливо виділяють в окрему групу з причини його великого економічного значення та специфіки споживання. Паливо поділяють на технологічне (для технологічних потреб, коли воно використовується безпосередньо у технологічному процесі і зумовлює зміни матеріалів); моторне (для енергетичних потреб, коли паливо сприяє виробітку теплової енергії) і господарське (для опалення).

Запасні частини служать для ремонту і заміни спрацьованих деталей машин та обладнання.

Незавершене виробництво виступає у вигляді незакінчених обробкою і складанням деталей, вузлів, виробів та незакінчених технологічних процесів.

Напівфабрикати – це сировина і матеріали, які пройшли певні стадії обробки, але ще не готовою продукцією. У виготовленні продукції вони виконують таку ж роль, як і основні матеріали, тобто утворюють її матеріальну основу. Зворотні відходи виробництва – це залишки, що утворились у процесі переробки сировини і матеріалів та які повністю або частково втратили споживчі якості (тирса, стружка тощо).

Можливо, це викликано тим, що поділ запасів на сировину, матеріали, паливо тощо умовний, навіть в межах одного підприємства те, що вчора було придбано як товар, завтра може стати сировиною, або матеріалами, і навпаки, будівельні матеріали можуть стати паливом, а паливо – сировиною і т. д. це тим більш ймовірно, чим більше видів діяльності проводить підприємство, або в ситуації, коли одне підприємство здійснює поставку запасів іншому. Тим більше, один і той же вид запасу може бути одночасно і матеріалом і паливом. У цьому випадку їх відносять до тих або інших видів запасів за ознакою пере важності використання на цьому підприємстві.

В залежності від технологічних ознак запаси класифікуються на групи, підгрупи, види за найменуванням, типом, сортом, розміром і подібними ознаками. Така класифікація виробничих запасів одержує відображення в опрацьовуваних на підприємствах номенклатура – систематизованих переліках матеріалів.

Надходження виробничих запасів та їх реалізація підприємством викликає появу таких податків як ПДВ і податок на прибуток, оскільки, при цьому, виникає податковий кредит, витрати при придбанні запасів і податкове зобов'язання при їх реалізації.

Впливом скорочення виробничих запасів діяльності підприємства можна віднести: певні зміни загальної економічної ситуації: зміна рівня цін, особливості податкового законодавства, умови різних кредитів, можливості державного фінансування.

Література:

1. Михалевич С.Г. Первинний облік надходження виробничих запасів та шляхи його удосконалення / С. Г. Михалевич // Інноваційна економіка. Всеукраїнський наукововиробничий журнал. – 2010. – № 5. – С. 99–101.
2. Сіротенко Н.А. Питання класифікації матеріальних ресурсів промислового підприємства/ Н. А. Сіротенко // Вісник соціально–економічні дослідження. – 2005. – с.142.
3. Гавінська Г.Є. Облік виробничих запасів на підприємстві: проблемні питання та напрями вдосконалення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oia.lnu.edu.ua/files/Zbirnuk_tez_10_102014_p__2.pdf.
4. Доброгорський С.І. Організація обліку виробничих запасів на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=33288>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99р. № 318 (за станом на 28.10.2011) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00>

УДК 336.22

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

Ганяйло О.М.,

к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування

Мороз Ольга

магістр 1 року навчання спеціальності “Облік і оподаткування”

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Постановка проблеми. У сучасних умовах важливим питанням для підприємства є правильне ведення обліку та оподаткування розрахунків з підзвітними особами. І хоча операції з відображення в обліку розрахунків з підзвітними особами є повсякденними для бухгалтерів підприємств усіх форм власності і видів діяльності проте потреба у подальшому їх вивченні не зменшується.

Слід відмітити, що розрахунки з підзвітними особами зачіпають широке коло операцій, зокрема, з розрахунками готівковими коштами у національній та іноземній валюті, або з використанням корпоративних карток, переміщенням цінностей (необоротні й оборотні активи), оплатою послуг, формуванням витрат і вартості цінностей, оподаткуванням, утриманнями із заробітної плати працівників, специфічно вирішених правових відносин, використанням як типових форм первинних документів, так і нестандартних документів, розроблених на підприємстві, і т.д. В підсумку, як показує практика, помилки, що виникають при проведенні розрахунків за участю підзвітних осіб, не рідкість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження аудиту розрахунків з підзвітними особами розглянуті в наукових працях багатьох вчених, серед яких такі, як М.Д. Білик, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцев, М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, В.В. Сопко та інші. Проте майже всі вони розглядають проблеми розрахункового характеру загалом або акцентують увагу лише на розрахунках з дебіторами. Тому питання обліку розрахунків з підзвітними особами потребує подальшого дослідження та удосконалення.

Метою дослідження є розробка практичних рекомендацій щодо обліку руху підзвітних коштів, порядку складання Звіту про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт та відображення даних в реєстрах оперативного, аналітичного і синтетичного обліку.

Виклад основного матеріалу. Підвищені вимоги до здійснення розрахунків з підзвітними особами та можливість застосування санкцій з боку контролюючих органів за порушення правил проведення розрахунків з працівниками вимагають посилення уваги до широкого кола питань. Зокрема, розрахунки з підзвітними особами зачіпають наступні операції:

- розрахунки готівковими коштами та корпоративними картками у національній та іноземній валюті;

- придбання та переміщенням цінностей (необоротні й оборотні активи);
- оплата послуг;
- формуванням вартості цінностей, придбаних підзвітною особою та їх оподаткування;
- утриманнями із заробітної плати працівників;
- використанням як типових форм первинних документів, так і нестандартних документів, розроблених на підприємстві, і т.д.

Термін “підзвітна особа” визначено наказом МФУ № 372 від 02.04.2014р., зокрема, це працівник установи, який отримав під звіт кошти для майбутніх видатків[].

Виділяють два типи операції з підзвітними особами:

- розрахунки з підзвітними особами під час видачі коштів на адміністративно-господарські потреби і на закупівлю сільськогосподарської продукції;
- розрахунки за службовими відрядженнями по Україні й за кордон.

Досліджуючи питання розрахунків з підзвітними особами слід враховувати статус такої особи, тобто права і обов'язки фізичної особи, яка перебуває у певних відносинах з підприємством.

Враховуючи практику оформлення відносин між працівником та суб'єктом господарювання потрібно виділити дві їх форми:

1) трудового характеру (коли працівник виконує обов'язки, передбачені трудовим договором та/або посадовою інструкцією). Такі відносини регулюються трудовим законодавством та підкоряються вимогам КЗпП;

2) цивільно-правового характеру (коли придбання товарів не входить в обов'язки працівника). Тобто відносини регулюються нормами ЦКУ .

При першій формі підставою для здійснення розрахунків з підзвітною особою є розпорядчі документи (наказ, розпорядження) від підприємства.

Тоді друга форма, передбачає оформлення договору доручення, який визначає, що повірений зобов'язується вчинити від імені і за рахунок другої сторони (довірителя) певні юридичні дії. Після виконання доручення або в разі припинення договору доручення необхідно надати звіт про виконання доручення і підтвердні документи, якщо це вимагається за умовами договору і характером доручення. Можна при цій формі і не оформлювати договір доручення, тоді дії підзвітної особи кваліфікують як вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення (ЦКУ). Відповідно така особа зобов'язана негайно після закінчення дій, вчинених в інтересах роботодавця, надати останньому звіт про ці дії і передати йому все, що при цьому було отримано.

Первинним документом для обліку та оподаткування розрахунків з підзвітними особами є Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт. Виправдовувальні документи витрати грошей на відрядження є: проїзні квитки на всі види транспорту, рахунок готелів й ін., а на господарчі потреби документами є чек, копія чеку, накладна.

Отже, оформлення розрахунків з підзвітними особами передбачає використання певного документарного масиву, а також дотримання строків звітування за понесеними витратами.

На практиці досить часто підзвітні особи порушують строки звітування, та порядок подання виправдовувальних документів. Такий підхід крім профільного ускладнює роботу ще і бухгалтера з податкових розрахунків і бухгалтера з розрахунків з оплати праці, оскільки після подання Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт доведеться виконати ґрунтовну роботу з перерахунку складових сукупного оподаткованого доходу працюючого та сум утримань.

Для зміцнення дисципліни взаєморозрахунків та з метою запобігання порушенням підзвітних осіб строків звітування рекомендується у внутрішніх регламентах з організації обліку створити Відомість оперативного обліку за розрахунками з підзвітними особами, у якій слід

вказувати дату видачі готівки під звіт (на підставі видаткового касового ордера), цільове призначення підзвітних коштів (згідно наказу керівника підприємства) та фактичну дату складання Звіту та повернення надлишку невикористаної готівки з підзвіту[].

Політику щодо відряджень, у цілому по підприємству, доцільно розробити Положенні про службові відрядження, яке дасть змогу регулювати спірні моменти, які можуть виникнути під час відряджень. Розробку цього документа найкраще доручити працівнику відділу кадрів спільно з бухгалтером, адже деякі моменти потребують погодження з бухгалтерією.

У Положенні про службові відрядження необхідно прописати:

- порядок направлення працівників у відрядження;
- терміни подання документів і Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт;
- документальне підтвердження та порядок відшкодування витрат на відрядження;
- правила подання Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт до бухгалтерії[5].

Положення про службові відрядження доцільно оформляти додатком до колективного договору (за його наявності) або окремим внутрішнім документом, який вводиться в дію наказом по підприємству. Обовязковим має стати ознайомлення працівників підприємства з текстом Положення.

Також доцільно ознайомлювати підзвітних осіб з режим роботи у відрядженні, правилами роботи у вихідні дні та порядком виходу працівника на роботу у день вибуття у відрядження та у день прибуття з відрядження.

Висновки. Загалом, як показує практика, помилки, що виникають при проведенні розрахунків за участю підзвітних осіб, не рідкість. Тому, дотримання правил здійснення таких розрахунків, що передбачають послідовність і точність заповнення первинних документів, отримання і

видачу готівки підзвітною особою, заповнення облікових реєстрів, контроль за проведенням розрахунків, відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку і звітності, оподаткування і т.д. дозволяє значно підвищити надійність проведення операцій на цій ділянці обліку й знизити втрати.

Література:

1. Видача готівки під звіт URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/april/issue-32/article-35928.html>
2. Гресь Н. Щодо змісту звіту підзвітної особи / Н. Гресь // Бухгалтерський облік і аудит. 2011. № 2.
3. Кадацька А.М. Проблеми обліку розрахунків з підзвітними особами та працівниками що до витрат на відрядження/ А.М. Кадацька, О.С. Пташнік // URL: http://archive.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2011_1/21Kadatska.pdf.
4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02 груд. 2010 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua>
5. Положення про службові відрядження URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100004732-polozhennya-pro-sluzhbovi-vidryadzhennya>
6. Порадок бухгалтерського обліку окремих активів та зобов'язань бюджетних установ. Наказ Міністерства фінансів України № 372 від 02.04.2014р. URL: <http://www.rada.gov.ua>

УДК 336.225(477)

ПОДАТКОВА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Гурман Н.Ю.,

викладач вищої категорії,

голова циклової комісії облікових дисциплін

Лейко С.Є.,

викладач вищої категорії.

Технікум землевпорядкування

Житомирського національного агроекологічного університету

З найдавніших часів проблема оподаткування була надзвичайно важливою, оскільки успішно наповнена державна скарбниця є запорукою стабільності та процвітання країни. Успішно наповнена, тобто коли

податки утримуються так, що платники не відчують надмірного податкового тиску, а коштів у бюджеті достатньо для забезпечення необхідних видатків. Проте в Україні, на жаль, широко розповсюдженою є антифіскальна поведінка населення, яке не сприймає налагоджену податкову систему як основу добробуту держави і суспільства. Соціально-економічні умови сьогодення є напрочуд напруженими, що спричинено насамперед військовими діями на території нашої держави. Інфляція, падіння курсу національної валюти, зростання цін на товари та послуги, низький рівень соціального забезпечення громадян негативно впливають на і так низький рівень довіри населення до держави. Як наслідок, потреби бюджету стрімко зростають, і в таких умовах недостатності фінансових ресурсів актуально говорити про підвищення рівня податкової культури громадян.

Проблема підвищення рівня податкової культури суспільства завжди була і є актуальною в Україні, оскільки високий рівень податкової культури сприяє зростанню податкових надходжень, які є основною статтею доходу бюджету держави. Ступінь податкової правосвідомості та відповідальності українських платників податків не можна назвати високим. Проблеми податкової культури знайшли широке відображення в працях багатьох вчених, а саме: Т. Воїнової, А. Зюзгіна, Ю. Іванова, Б. Карпінського, Ю. Клепікової-Чижової, О. Коловоротної, А. Крисоватого, О. Павленко, А. Соколовської, Л. Трофімової, В. Федосова та інших. Питання, пов'язані з дослідженням формування податкової культури, висвітлено в багатьох фахових виданнях і наукових статтях, однак єдиного підходу до визначення поняття «податкова культура» немає. Метою статті є оцінка сучасного стану податкової культури в Україні, зокрема аналіз податкової дисципліни платників податків та службової дисципліни посадових осіб системи контролюючих органів, а також їх ролі у формуванні належного рівня податкової культури населення. Найкращим способом наповнення державної казни через забезпечення повної та

своєчасної сплати податків є підвищення рівня добровільної сплати податкових платежів. Довіра населення до податкової системи тут відіграє не останню роль, тому таке поняття, як «податкова культура» потребує вивчення, однак не всі розуміють дане поняття правильно. Вперше термін «податкова культура» використав у своїй статті «Економія і соціологія податку на прибуток» Йозеф Шумпетер, який зазначив, що «податкова культура є вираженням людської духовності та творчості, спрямованим на збільшення рівня податкової свідомості суспільства» [1, с. 290].

Податкова культура – це складне соціально-економічне явище, і аналіз наукової літератури свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення терміна «податкова культура». Можна узагальнити та сказати, що, на думку вчених, під податковою культурою розуміють рівень розвитку суспільства, виражений в існуючих нормах системи оподаткування, глибині податкових знань населення, умовах розвитку підприємництва, а також в усвідомленні потреби виконання податкових зобов'язань [2]. Важливою передумовою ефективного функціонування податкової системи є податкова грамотність населення. Громадяни розвинених країн чітко розуміють необхідність та неминучість сплати податків, що значно підвищує рівень добровільності їх сплати.

Нормативно-правова база оподаткування в Україні є складною, а останніми роками ще й дуже нестабільною, що, безумовно, також негативно впливає на рівень податкової культури населення. Адже часто ухилення від оподаткування здійснюється не через бажання уникнути сплати податку, а через нерозуміння деяких норм законодавства. Цей факт ще раз доводить необхідність підвищення якості масово-роз'яснювальної роботи органів ДФС і спрямування роботи податкових інспекторів на зближення держави та населення, а не реалізації суто фіскальної функції. Спрощення законодавства у сфері оподаткування, перш за все, для кращого розуміння його платниками, є ще одним важливим чинником формування податкової культури. Задля цього з 2015 р. в Україні

зменшилась кількість податків з 22 до 11, в основному за рахунок групування. Однак окремі податки скасовано повністю. Зокрема скасовано:

- ♠ збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
- ♠ збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;
- ♠ збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Проведена реформа виразно ставить за мету мобілізувати в бюджет якомога більше грошей найпростішим і найлегшим способом, тобто посилити фіскальний тиск на доходи населення, а також малий і середній бізнес. Досвід європейських країн, котрі успішно впоралися з проблемами, які сьогодні актуальні для України, свідчить, що уряд у процесі податкової реформи.

Можливо запропонувати наступні шляхи підвищення податкової культури:

- 1) реорганізація Державної фіскальної служби;
- 2) системне інформування населення про роботу податкової, популяризація її діяльності;
- 3) робота на випередження - відповідати на запитання ще до того, як ці запитання сформульовано;
- 4) стимулювання добровільної сплати податків за допомогою економічних, адміністративних, психологічних методів;
- 5) оперативне реагування на критику;
- 6) поширення інформаційно-сервісних послуг шляхом використання інтернет-технологій.

Формування податкової культури населення має важливе значення в умовах демократизації суспільного життя. Саме податкова культура повинна посісти головну роль у розбудові правової держави, тому що вона тісно пов'язана із формуванням податкової правосвідомості громадян, новим баченням держави як демократичної, суверенної та незалежної,

усвідомленням взаємозв'язку права і закону, з визнанням пріоритетного місця ролі людини і громадянина в цивільно-правових і державно-правових відносинах. Це означає, що висока податкова культура є одним із головних чинників демократизації суспільства, що характеризує податкову свідомість та фіскальну поведінку платника з огляду на рівень і зміст його виховання, соціальної активності, економічної підготовки та загальноосвітнього рівня. Головним завданням державної податкової політики на сучасному етапі вважаємо розробку і реалізацію Національної програми (Концепції) з формування та підвищення податкової культури населення на умовах державно-приватного партнерства. Держава повинна взяти на себе роль координатора зусиль усіх зацікавлених сторін і сприяти через органи влади реалізації ініціатив громадських та приватних організацій щодо податкової освіти та виховання всіх категорій населення країни, а також заходів, спрямованих на розширення спектра та якості державних послуг, які надаються платникам податків. Пріоритети державної податкової політики щодо формування податкової культури в суспільстві мають базуватися на засадах ціннісних орієнтацій та морально-етичних норм, а не на наповненні бюджету «будь-якою ціною» і домінуванні фіскального підходу. Саме таким чином повинна формуватися соціально-справедлива, національна і патріотична податкова політика України. Підвищення рівня податкової культури в Україні має перспективу лише за умови постійної діяльності щодо дотримання балансу інтересів, прав і обов'язків між кожним суб'єктом податкових відносин: державою, фіскальною службою і платниками податків. Прагнення України до вступу в ЄС та нагальна потреба вирішення соціально-економічних завдань вимагає проведення ефективної реформи у сфері податкових відносин та вдосконалення державної політики щодо формування високої податкової культури населення.

Література:

1. Василенко А.В. Формування податкової культури в Україні / А.В. Василенко // Вісник національного банку України. - 2010. - № 1 - с. 17-22.
2. Волощук Р.Є. Система адміністрування податків: сутність та структура / Р.Є. Волощук // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Voloschuk.pdf
3. Лекарь С. Податкова культура є ідеологічним фарватером декларування / С. Лекарь // Вісник податкової служби України. - 2010. - №4. - С. 8-10.
4. Семченко О. Формуймо тренд на податкову культуру! / О. Семченко// Вісник податкової служби України . - 2012. - №5.
5. Рівень тінізації української економіки сягнув 36% ВВП. [Електронний ресурс]. - Режим доступу <http://www.newsru.ua/finance>
6. Державна податкова служба України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>
7. Дебет Кредит. Про податкову культуру і податкову дисципліну [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/44/44pr17.html>

УДК 004.7.056.5 (477)

КІБЕРБЕЗПЕКА ЯК ОДИН З МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

*Журба Вадим,
студент III курсу.
Керівник Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Із розвитком і запровадженням інформаційних технологій все гостріше постає питання кібербезпеки, а також традиційної інформаційної безпеки. Протягом останніх років значно зросла кількість і якість кібератак на різні сфери діяльності людини, зокрема на економічні структури. Заходи щодо забезпечення традиційної інформаційної безпеки і кібербезпеки призводять до витрат, а вдалі кібератаки – до збитків. Актуальність даної теми очевидна, оскільки забезпечення безпеки роботи

промислово стратегічних об'єктів є важливою складовою розвитку не лише окремо взятої структури, а і економіки країни в цілому.

Українські користувачі на першому місці в Європі за ризиком кіберзагроз. Так, зараження через локальне встановлення відбувається у 54,7% випадків, зараження через Інтернет, за відсутності процесів всередині організацій, – 35,7%, зараження мобільними загрозами через мобільні пристрої – 8,39%. Українські користувачі значною мірою схильні до зараження через неоновлення програмного забезпечення. Наприклад, 17% усіх заражень, відбувається внаслідок використання застарілої операційної системи Windows XP. Також, Україна посіла п'яте місце у світі та перше в Європі за ризиком зіткнення з веб-загрозами [4].

Україна в загальносвітовому кіберпросторі посідає насправді значне місце. За словами Гарі Маків, стратегічного аналітика European Cyber Crime Centre (E3), Europol «... в Україні сильно обмежені тим, що ми самі можемо знайти в інтернеті», проте «... українські правоохоронці та експерти – важлива частина світового правопорядку і неодноразово продемонстрували як бажання брати участь у розслідуваннях, так і свою ефективність» [3].

Саме тому, завданням держави є прискорення розбудови національної системи забезпечення кібербезпеки. Це означає вдосконалення механізму державного управління в цій сфері, формування відповідної нормативно-правової бази, інтегрування до системи колективної безпеки НАТО та розробку власних кіберзахисту і кіберзброї [1].

Можна виокремити перелік кібератак на автоматизовані та інформаційні системи: атаки на промислові об'єкти; кібервійни; кібершпигунство; викрадення особистої інформації; інші.

Напади на енергетичні системи стались в грудні 2015 року відразу на чотирьох обленерго: «Прикарпаттяобленерго», «Київобленерго», «Чернівціобленерго» та «Хмельницькобленерго». Результат –

знеструмлення помешкань сотень тисяч українців. Загальний недовідпуск електричної енергії становив – 73 МВт·год (0.015 % від добового обсягу споживання України).

На системного оператора Об'єднаної енергетичної системи України «Укренерго», 17-18 грудня 2016 року та 30 червня 2017 року, була здійснена кібератака, яка не вплинула на функціонування енергетичної системи України.

В тому ж році сталася кібератака за допомогою комп'ютерного вірусу-здирика, який отримав назву Petya. Цей вірус шифрує інформацію на враженому ним комп'ютері, після чого виводить на екран повідомлення-вимогу перевести 300 доларів у біткоїнах за розблокування. Найбільш уразливими виявились українські компанії та відомства. Серед постраждалих – уряд України, національна пошта, метрополітен Києва, міжнародний аеропорт «Бориспіль», Чорнобильська АЕС, а також низка ЗМІ, банків, комерційних структур. Згодом вірус перекинувся на інші держави Європи, Америки та Азії. Вірус Petya працює за схожою схемою, що й вірус WannaCry, який у середині травня уразив сотні тисяч комп'ютерів в усьому світі.

Масштабна деструктивна атака різновидом вірусу Petya (також відомого як NotPetya, Eternal Petya, Petna, ExPetr, тощо) стала можливою завдяки компрометації системи оновлення програми M.E.Doc та встановлення прихованого бекдору. Таким чином, масштабною деструктивною атакою зловмисники відкрили собі наявний в них завдяки бекдору доступ до комп'ютерів та комп'ютерних мереж у близько 80 % українських підприємств (в тому числі – представництв закордонних компаній). Бекдор тривалий час дозволяв зловмисникам викрадати інформацію з підприємств та відкривав доступ зловмисникам до комп'ютерних мереж. На думку всіх п'яти країн Five Eyes, Данії та України відповідальність за атаку лежить на російській владі [4].

Хакерська атака на урядові сайти і на внутрішні мережі державних органів в грудні 2016 року призвела до масштабних затримок бюджетних виплат.

Російсько-українська кібервійна стала першим конфліктом в кіберпросторі, коли була здійснена успішна атака на енергосистему з виведенням її з ладу. Мали місце атаки проти інформаційної системи «Вибори» під час виборів Президента, численні атаки на відмову обслуговування, діфейси, кібершпигунство, тощо.

Важливим елементом попередження комп'ютерних злочинів у фінансовій діяльності стає застосування сучасних технічних засобів захисту інформації (під захистом розуміється обмеження доступу чи використання всієї або частини комп'ютерної системи). Програмні засоби захисту інформації це системні та прикладні програми, призначені для захисту інформації, що передається по телекомунікаційним каналам, зберігається в базах даних і на інформаційних носіях [2].

Основними методами та засобами технічного захисту інформації з обмеженим доступом в автоматизованих системах і засобах обчислювальної техніки є:

- використання захищеного обладнання;
- регламентування роботи користувачів, технічного персоналу, програмних засобів, елементів баз даних і носіїв інформації з обмеженим доступом (розмежування доступу);
- регламентування архітектури автоматизованих систем і засобів обчислювальної техніки;
- інженерно-технічне оснащення споруд і комунікацій, призначених для експлуатації автоматизованих систем і засобів обчислювальної техніки;
- пошук, виявлення і блокування закладних пристроїв [3].

Отже, системний підхід до розв'язання проблем кібербезпеки, реалізація комплексу заходів для забезпечення кіберзахисту

інформаційного простору України дозволить суттєво підвищити рівень захисту та зменшити втрати від майбутніх кібератак, ймовірність застосування яких є достатньо високою.

Література:

1. Захист інформації в автоматизованих системах управління [Текст]: навч. Посіб. / Уклад. І.А. Пількевич, Н.М. Лобанчикова, К.В. Молодецька. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 226 с.
2. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05 жовтня 2017 року № 2163-VIII. Дата оновлення: 08.07.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> (дата звернення: 28.09.19).
3. Прокоф'єв М., Дорошко В. Проблеми захисту інформації в Україні. Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні 2015. № 2 (30). URL: http://pnzzi.kpi.ua/30/30_p9.pdf (дата звернення: 28.09.19).
4. Ставицький О. В., Шинкаренко А. Ю. Кібербезпека як один з механізмів забезпечення стабільного розвитку економіки в Україні. Збірник наукових праць молодих вчених «Актуальні проблеми економіки і управління» Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» 2017. № 11. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/view/102862/97979> (дата звернення: 28.09.19).

УДК 336.1 (477)

ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ З МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ

*Кравець Софія,
студентка III курсу.
Керівник Матвійчук Л. А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Не дивлячись на те, що майже чверть століття Україна здобула незалежність її фінансова система, бухгалтерський облік і фінансова звітність потребує гармонізації. Нині в Україні стану сучасного бухгалтерського обліку можна дати таку характеристику: поєднання адміністративних та ринкових концепцій, а також стандартів

адміністративного та міжнародного зразку. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (МСБО) – система принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності. МСБО виникли внаслідок інтеграційних процесів в економіці та спрямовані на зближення бухгалтерського обліку й фінансової звітності в різних країнах світу.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні розпочалося із затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 р. №1706 «Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів», яка в подальшому реалізовувалася через прийняття Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XIV та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [1]. Однак мають місце значні труднощі у гармонізації фінансової звітності в Україні.

13 липня 2017 року на саміті Україна-ЄС в Києві завершено процес ратифікації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Тому для повноцінної співпраці нам потрібно адаптувати національну систему бухгалтерського обліку в Україні до МСФЗ. Адже при прийнятті бізнесових рішень зарубіжними учасниками світового ринку щодо українських компаній виникає проблема відсутності якісної, зрозумілої та достовірної економічної інформації про їх фінансовий стан, результати діяльності, грошові потоки, капітал, що була б правдиво подана у фінансовій звітності загальноприйнятого формату [3].

Питання гармонізації бухгалтерського обліку відповідно до вимог ринкової економіки та МСФЗ висвітлювали у своїх працях як вітчизняні так зарубіжні вчені, серед яких: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, О.І. Жабін, В.В. Ковальов, Н.Б. Литвин, М.Р. Лучко, Т.Г. Мельник, О.М. Петрук, Л.І. Полятикіна, Є.І. Свидерський, В.В. Сопко, Я.М. Соколов, О.П. Славкова, Ш.М. Саудагаран, Дж.С. Трей, А. Яруга [4].

Незважаючи на широке коло наукових досліджень, питання гармонізації бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності залишаються актуальними. Невирішеною є проблема змін та співставлення між бухгалтерським, податковим обліком та вимогами, за якими має бути складена статистична звітність. Окрім того, потребують подальших досліджень питання гармонізації обліку та її наслідки.

Фінансові звіти, що складаються багатьма суб'єктами господарювання і надаються зовнішнім користувачам у різних країнах світу, можуть виглядати подібними, вони відрізняються один від одного через соціальні, економічні та законодавчі особливості, притаманні кожній окремій країні. Тому важливою в такій ситуації є гармонізація облікових систем. Гармонізація облікових систем може відбуватись у різних формах. Головним тут є те, щоб ці стандарти не суперечили аналогічним в інших країнах, тобто перебували в «гармонії» один з одним. Для усунення цих неузгодженостей виникла необхідність розроблення відповідних положень – Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

Міжнародні стандарти – це компроміс між особливостями національних бухгалтерських шкіл тих країн, представники яких беруть участь у розробленні стандартів. Це документи, які визначають загальний підхід до складання фінансової звітності та пропонують варіанти обліку окремих засобів або операцій підприємств. Окрім того, до складу міжнародних стандартів обліку входять документи Frameworkforthe Preparationand Presentationof Financial Statements (Концептуальні засади підготовки і подання фінансової звітності) [3].

Проте введена державою реформа щодо податкової звітності та бухгалтерського обліку не була доповнена всіма необхідними змінами в дійсному господарському та/або бухгалтерському, фінансовому законодавстві, що призвело до негативних наслідків. Негативними наслідками такого не доопрацювання з боку держави є: обмеженість

бухгалтерського обліку; застаріле використання формули подвійного запису; застосування на практиці лише грошового вимірника, виключаючи натуральні; пріоритетність правил оподаткування; неефективність проведених досі різних наукових досліджень.

Гармонізація обліку та фінансової звітності у бюджетних установах передбачає застосування єдиних вимог та норм, які стосуються ведення бухгалтерського обліку та податкової звітності. Гармонізація дає можливість зробити облікову політику глобальною та єдиною, врегулювати міжнародні та українські принципи й систему бухгалтерського обліку та фінансової звітності [3]. Гармонізація обліку та фінансової звітності дасть змогу не розробляти національні положення й стандарти для кожної країни окремо, а використовувати міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

На міжнародному рівні до створення міжнародної системи бухгалтерського обліку, яка базується на загальних облікових правилах, залучено досить багато організацій, основними з яких є: Комітет з міжнародних бухгалтерських стандартів; Міжнародна організація комісій з цінних паперів (МОКЦП); Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ); Організація Об'єднаних Націй (ООН); Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [4].

Процес гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні пов'язаний з певними проблемами. По-перше, стандарти не можуть «працювати» самостійно, адже успіх застосування МСБО та МСФЗ залежить перед усім від економічного середовища, наявності національної інфраструктури їх існування. По-друге, застосування МСФЗ пов'язане з людським фактором. Міжнародні стандарти встановлюють загальні принципи формування показників звітності. Всі ситуації не можна викласти в стандартах, чим зумовлено застосування професійного бухгалтерського судження під час складання фінансової звітності. По-третє, в Україні відсутні структури, які повинні активно взаємодіяти з

Комітетом з міжнародних стандартів для вирішення технічних аспектів застосування МСФЗ (переклад останніх версій МСФЗ, дискусійних паперів, проектів, участь в обговоренні проектів тощо). При цьому багато країн вже застосовують МСБО та МСФЗ [2].

В Україні міжнародні стандарти фінансової звітності, прийняті Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, – це документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності. Нині в Україні передбачається вжиття заходів щодо використання МСБО та МСФЗ [2].

В Україні у процесі проведення гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності українських підприємств, необхідно спиратись на досвід розвинених країн (Європейського Союзу). Сам процес переходу до МСФЗ має бути не декларативним та різким, а поступовим. Політика держави стосовно національної системи бухгалтерського обліку має спрямовуватись на реалізацію конкретної стратегії щодо реформування бухгалтерського обліку в Україні, а не загалом на процес гармонізації. Для того щоб розробити чітку стратегію, треба спочатку визначити загальну концепцію реформування. Далі вже на наявній стратегії треба розробити покроковий план дій та заходів щодо його виконання, а також обрати його конкретних виконавців. Окрім того, процес виконання плану має контролюватися.

Нині така концепція є визначеною Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], в якому зазначено, що НПСБО не повинні йти всупереч МСБО. Проте навіть проведення поверхневого аналізу правового забезпечення податкової звітності та бухгалтерського обліку в Україні, а також загального стану національної системи бухгалтерського обліку демонструє, що сьогодні цього документа недостатньо для того, щоби проводити послідовний та ефективний процес реформування обліку в Україні.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон

- України від 16 липня 1999 року № 996-14-ВР. Дата оновлення: 16.11.2018. URL: : <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Дата оновлення: 12.03.2013. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010 (дата звернення: 28.09.19).
 3. Резнікова В.В., Орлова О.С. Перспективи гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні. Адміністративне право і процес 2018. № 3 (22). URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/holovna/item/435-perspektyvu> (дата звернення: 28.09.19).
 4. Товкун Л.В. - Міжнародні стандарти фінансової звітності: особливості впровадження в Україні. Юридичний науковий електронний журнал 2019. № 4. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2019/75.pdf (дата звернення: 28.09.19).

УДК 336.22

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС. ДЕ ПЛАТЯТЬ БІЛЬШЕ?

*Кухарук Ірина,
студентка III курсу
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Від початку свого виникнення і аж до наших днів податок на додану вартість є основним наповнювачем державних бюджетів у багатьох країнах. Сьогодні ПДВ запроваджено у 140 державах світу. Близько 70% населення планети мешкає у країнах, де запроваджено ПДВ, тобто 70% людства є фактичними платниками цього податку.

Але є і противники податку на додану вартість. Найвідоміша країна, де немає ПДВ – США: штати проти введення ПДВ на федеральному рівні, а для рівнів штату/громади ПДВ просто не пристосований, бо заважав би внутрішній торгівлі. Також ПДВ відсутній у багатьох карликових державах, де майже нічого не виробляється, а також у країнах, багатих на природні ресурси у зв'язку із наявністю в них інших джерел доходу.

В Україні ПДВ є загальнодержавним податком, він є найзначнішим за обсягом з усіх податків, які нараховуються в Державний бюджет.

Якщо порівнювати ставку ПДВ в нашій державі та державах Європейського Союзу, то можна сказати, що ми маємо середньоєвропейський рівень оподаткування, адже вони практично не відрізняються. Ставка податку на додану вартість в Україні становить 20%, так як і у Австрії, Великій Британії та у Болгарії. 21% ПДВ сплачують жителі Ірландії, Литви та Чехії. В сусідній Польщі, Португалії та Греції сплачують 23%. Найвища ставка ПДВ в Угорщині та Швеції, де жителі сплачують 27% і 25% відповідно. Найнижча ставка ПДВ серед країн ЄС у Люксембурзі та на о. Кіпр, 15%.

Серед всіх країн, в яких запроваджено податок на додану вартість, найнижчі ставки цього податку у Японії (8%), Швейцарії (7%), Тайланді (7%) та Канаді (6%) [4].

За роки існування ПДВ накопичилось досить багато інформації про те, як можна удосконалити цей податок. Зараз багато країн світу знаходяться в процесі реформування ПДВ. Це особливо стосується країн ЄС, адже довгий період часу вони працювали за тимчасовою системою, яка була складена ще у 1993 році. Лише у 2018 році європейські функціонери дійшли до реформування в цьому важливому для податкової системи питанні. Проблема в тому, що раніше, коли країни ЄС працювали за тимчасовою програмою сплати ПДВ, в кожній з них була різна ставка цього податку. В таких умовах було важко організувати взаємозалік ПДВ-кредиту між країнами.

Рішення було знайдене досить оригінальне (експериментальне). Фактично європейці запровадили своєрідний гібрид стандартного ПДВ та податку з продажу. Суть його полягає у тому, що експортно-імпортні операції між країнами-членами обліковуються без стягнення ПДВ. Податок сплачується тільки на етапі продажу товару кінцевому споживачу і кошти надходять до бюджету тієї країни, де цей товар був придбаний [2].

Серед найпоширеніших цілей реформ: встановлення нижчих ставок ПДВ на товари першої необхідності, спрощення адміністрування та сплати ПДВ, попередження ухилення від сплати ПДВ, адаптація ПДВ до прискорення інтеграційних процесів тощо [5].

В свою чергу в Україні у 2019 році теж планувалися певні зміни у системі ПДВ, а саме:

- ПДВ має застосовуватися у транскордонних торговельних операціях між підприємствами;
- Було продовжено до 2022 року строк застосування податкової пільги за операціями з ввезення та постачання на території України електромобілів, вітроенергетичних електрогенераторних установок та ін.;
- Надається податкова пільга у вигляді звільнення від оподаткування ПДВ для операцій з ввезення на митну територію України та постачання таких товарів як апаратура для передачі та приймання голосу, зображень та іншої інформації, розвідувально-сигнальної апаратури, якщо постачання здійснюється для державних замовників та ін. [3].

Отже, порівнюючи ставки податку на додану вартість у країнах ЄС та в Україні, можна дійти висновку, що в середньому вони майже не відрізняються. Можна сміливо сказати, що ми маємо середньоєвропейський рівень оподаткування. Проте питання особливостей адміністрування податків та податкової бази для справляння податків залишається відкритим.

Література:

1. «Ціна держави», ПДВ по-європейськи чи податок з продажу.
2. М. Нечай «Сплата ПДВ у 2019 році: що, як, скільки?»/ taxlink.ua
3. Податкова політика ЄС./ kmp.ua
4. Wikipedia/ Податок на додану вартість
5. cost.ua/news/109-history-vat.

УДК 657.1:351.82 (477)

РЕГУЛЮВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ГАРМОНІЗАЦІЯ

*Кухарчук Юлія,
Студентка III курсу.
Керівник Матвійчук Л.А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

У сфері регулювання бухгалтерського обліку і звітності в Україні передбачено різні напрями застосування стандартів ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності суб'єктами господарювання. Вибір певного напрямку визначається формою власності, сферою діяльності та розміром суб'єкта господарювання. З огляду на вищезазначене, актуальність дослідження полягає у необхідності обґрунтування майбутніх тенденцій розвитку системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні в умовах застосування МСФЗ, а також з урахуванням положень Директив ЄС у сфері бухгалтерського обліку.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування напрямів вдосконалення регулювання бухгалтерського обліку в Україні та означення підходів щодо покращення нормативних документів та діяльності регулятивних органів у цій сфері.

Правові засади регулювання бухгалтерського обліку встановлює Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». У ст. 6 цього Закону наголошується, що в Україні здійснюється державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності з метою створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств та гарантують і захищають інтереси користувачів; удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності [3].

При цьому регулювання питань методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в банках встановлюється Національним банком України у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та міжнародними стандартами фінансової звітності.

Порядок ведення бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності за угодою про розподіл продукції, у тому числі валюта, а також перелік, форми, зміст, звітний період, порядок складання та подання фінансових звітів за угодою про розподіл продукції, визначаються такою угодою відповідно до Закону України «Про угоди про розподіл продукції» [4].

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своєї компетенції відповідно до галузевих особливостей мають право розробляти на базі національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі методичні рекомендації щодо їх застосування за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку.

Одним із подальших напрямів регулювання системи бухгалтерського обліку і звітності в Україні буде гармонізація НП(С)БО та МСФЗ, оскільки є певні неузгодженості та невідповідності, зокрема:

– структура та зміст принципів формування фінансової звітності у НП(С)БО не збігається з МСФЗ;

– інколи є розбіжності між складом та наповненням принципів у НП(С)БО та МСФЗ;

– деякі принципи бухгалтерського обліку у НП(С)БО, які є аналогами принципів МСФЗ (безперервність діяльності підприємства, превалювання сутності над формою, обачність), мають відмінності у трактуванні;

– усі принципи МСФЗ розкриваються докладніше і містять більшу кількість прикладів, ніж у НП(С)БО.

Досягнення повної відповідності НП(С)БО та МСФЗ слід вважати складним завданням через такі фактори:

– МСФЗ орієнтуються на великі транснаціональні корпорації та компанії, які беруть активну участь у купівлі-продажу акцій на міжнародних фондових ринках;

– МСФЗ слід розглядати як певний компроміс між різними системами бухгалтерського обліку різних країн світу;

– під час розроблення МСФЗ береться до уваги певний рівень економічного та соціально-культурного розвитку, який повинен забезпечувати якість застосування та використання МСФЗ;

– МСФЗ не дають відповіді на усі питання щодо особливостей бухгалтерського обліку подій, операцій, об'єктів діяльності компаній;

– стиль та форма подання інформації у МСФЗ суттєво відрізняється від мови нормативних документів;

– чинна система Державної служби статистики в Україні не передбачає застосування довільних форм фінансової звітності, а також широкого використання професійного судження бухгалтерів для трактування певних подій, операцій під час відображення у фінансовій звітності [1].

Таким чином, тенденціями розвитку системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в умовах європейської інтеграції України у найближчому майбутньому будуть:

– подальший процес застосування МСФЗ через законодавчу вимогу до обов'язковості формування фінансової звітності відповідно до МСФЗ із розширенням переліку суб'єктів господарювання;

– збільшення мотивації до впровадження МСФЗ суб'єктами господарювання, діяльність яких експортно орієнтована на міжнародні ринки збуту продукції, насамперед на ринок Європейського Союзу;

– подальша гармонізація НП(С)БО з МСФЗ та їх застосування для ведення бухгалтерського обліку і звітності суб'єктами господарювання, які орієнтовані на внутрішній ринок України;

– удосконалення спрощеної системи бухгалтерського обліку і звітності для мікро- та малих підприємств з урахуванням вимог МСФЗ для малого бізнесу;

– підвищення рівня знань та практичних навичок застосування МСФЗ фахівцями у сфері бухгалтерського обліку через систему вищих навчальних закладів та професійних організацій [2].

Вирішення означених питань матиме безпосередній вплив на ефективність проведення економічних реформ в Україні. Якщо не буде створено інформаційної основи управління фінансовими ресурсами – сучасного бухгалтерського обліку всіх інституційних секторів економіки – реформи приречені на формальний характер.

Література:

1. Ловінська Л.Г. Державне регулювання бухгалтерського обліку в Україні: мета і сфера впливу. «Фінанси України» 2012. № 4. URL: http://finukr.org.ua/docs/FU_12_04_056_uk.pdf (дата звернення: 28.09.19).
2. Засадний Б.А. Перспективи розвитку національної системи бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграційних процесів. «Економіка і суспільство» 2019. № 20. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal/20>. (дата звернення: 28.09.19).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-14-ВР. Дата оновлення: 16.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).

4. Про угоди про розподіл продукції: Закон України від 14.09.1999 № 1039-XIV. Дата оновлення: 18.12.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).

УДК 378.147

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*Лисюк Т.А.,
викладач вищої категорії.
Технікум землевпорядкування
Житомирського національного агроекологічного університету*

Входження України у Болонський процес вимагає складної і багатогранної перебудови системи освіти.

До визначальних рис Болонського процесу відноситься тестова модульно-рейтингова система контролю якості вищої освіти. Міністерство освіти і науки України передбачає використання тестового контролю у складі модульно-рейтингової системи як діагностичного, стандартизованого засобу вимірювання якості вищої освіти, що у свою чергу розширює можливості для отримання необхідної кваліфікації, знань, умінь та навичок у зручній для кожної людини спосіб [1, с.22].

В останні десятиріччя тестова модульно-рейтингова система оцінки досягнень студентів стала частиною нових технологій навчання, вона знаходить все більше прибічників у навчальних закладах України, що підтверджується численними публікаціями.

Питання теорії педагогічних тестів, композиції і форми тестових завдань, алгоритми обробки результатів тестування та їх інтерпретації досліджено у працях В.С. Аванесова, Ю.М. Богачкова, Я.С. Бродського, І.Є. Булах, А.Н. Землякова, О.Ф. Кабардіна, С.К. Кожухова, С.Ю. Курганова, О.І. Ляшенко, А.Н. Майорова, О.С. Масалітіної, Т. В. Солодкої, К. Інгенкампа, Дж. Равена та ін. Проблему оцінювання знань студентів, обґрунтування

ефективності тестових методик контролю досліджували у вітчизняній науці І. Алексейчук, Н. Тализіна, В. Бочарникова, Н. Шиян.

У вищих навчальних закладах при діагностиці освітньо-професійної підготовки студентів все частіше застосовується тестовий контроль знань, використання якого є ефективним методом виявлення рівня знань, умінь і навичок студентів. Тестові вимірювання виконують необхідні функції навчального процесу: навчальну, виховну, діагностичну та організаційну.

Тестовий контроль як засіб оптимізації навчального процесу одержав у вузах широке розповсюдження. Якщо раніше тестова форма контролю була предметом дискусії, то на сьогоднішній день доцільність використання тестів визнана у психології, педагогіці, методиці. Що таке тести? За визначенням Є.А. Михалічова, «тести є одним з видів навчальних завдань, які використовуються для контролю і діагностики знань».

Тест складається з трьох частин - інструкції, завдання, еталону.

Викладач повинен знати як правильно підбирати тести і як слід їх складати. Адже не кожен набір запитань з варіантами відповідей на них можна назвати тестом, бо тестовий контроль має бути:

-індивідуальним, що передбачає перевірку, оцінку, облік і корекцію власних результатів навчання кожного студента;

-систематичним, регулярним, що передбачає контроль просування кожного студента у навчанні (за тему, семестр, рік);

-об'єктивним, що передбачає виключення суб'єктивних, помилкових суджень і висновків викладача, які ґрунтуються на недостатньому вивченні студентів або упередженому ставленні до них та пом'якшення впливу соціальних, особистісних та емоційних факторів, які супроводжують процес оцінювання;

-прозорим - студенти повинні розуміти, чому їх відповідь оцінено саме такою кількістю балів;

-валідним, що передбачає відповідність пропонованих тестових завдань тому, що передбачається перевіряти;

-всебічній, що передбачає контроль знань теоретичних положень, предметних та загальних умінь та навичок, інтелектуального й загально-психічного розвитку студентів, виявлення їхніх нахилів і здібностей;

-диференційованим, що передбачає врахування як рівнів засвоєння програмового матеріалу, так і індивідуальних особливостей студентів;

-надійним, тобто отримані результати тестового контролю повинні корелювати з результатами повторних вимірювань;

-точним, тобто мати мінімальну похибку у вимірюванні даним тестом; -якісним, який має бути спрямований як на оволодіння предметними знаннями і вміннями, так і на перевірку розвитку загальнопредметних вмінь (аналізувати, міркувати, робити логічні висновки);

-взаємопов'язаним між собою (послідовність у термінології);

-різноманітним за формами проведення, що створює умови для реалізації всіх функцій контролю та сприяє підвищенню інтересу студентів до його проведення;

-форма тесту повинна бути уніфікованою, звичною, зручною;

-послідовність тестових завдань повинна визначатись за принципом «від простого до складного».

Крім того, науковці, які вивчають питання тестування в освіті (В.С. Аванесов, І.Є. Булах, А.Н. Майоров) висувають ряд вимог і до побудови самого тесту. Точність тесту визначає мінімальну або систематичну похибку, з якою можна провести вимірювання даним тестом. І.Є. Булах наводить науково обґрунтований зв'язок між довжиною тесту і точністю вимірювання [4, с. 48].

При складанні тестів викладачі враховують такі положення:

- тести повинні охоплювати ключові питання, теми розділи;

- порядок тестів визначається логікою вивчення матеріалу, його поступовим розширенням і удосконаленням;
- завдання тестів повинні бути короткими, чіткими, зрозумілими;
- тести мають бути валідними (відповідними) щодо вимірювання тих знань, що перевіряються.

Можна виділити позитивні сторони, які впливають на якість роботи студентів:

- реалізація тестового контролю знань дозволяє викладачам упорядкувати процес контролю знань, умінь та навичок студентів, підвищити інформативність та об'єктивність оцінки;
- за результатами такого контролю студент має можливість об'єктивно оцінити свої досягнення та свідомо здійснити вибір рівня опанування навчальним матеріалом;
- можливість забезпечення високої стандартизації умов вимірювання;
- кількісні критерії оцінювання - наявність кількісних показників для визначення повноти та глибини засвоєння матеріалу, незначні затрати часу на виміри у великих групах студентів;
- рівні вимоги до знань та умінь фахівця шляхом використання в тесті завдань однакової складності, обсягу та змісту;

Однак система тестового контролю має свої і негативні сторони:

- підручники розраховані на усне опитування перевірки знань;
- деякі тести припускають можливість угадування методом виключення;
- слухач може забути факти, які слід використовувати у відповіді, але згадати їх, переглядаючи перелік можливих відповідей на завдання тесту;
- при тестовому контролі не задіяний мовленнєвий апарат, що унеможливує дослідження логіки міркування студента;

-повний перехід виключно на тестову перевірку знань студентів швидко зробить не засвоєння, а саме контроль основною метою діяльності студента;

-у вищому навчальному закладі існують предмети, зміст яких важко охопити системою тестів.

- знижується рівень кваліфікації викладача;

- студент представляючи лише номери відповіді не показує характер ходу рішення.

Наведені нижче вимоги до тестів виходять з того, що тест - це система. Якщо вимоги до нього не відповідають науково обґрунтованим вимогам до системи, тоді сам тест не відповідає вимогам до тестів і не може бути якісним.

1. Завдання в тесті повинні бути специфічної форми.
2. Завдання повинні містити лише один елемент знання та мати кількісні характеристики якості: коефіцієнти складності, валідності тощо.
3. Завдання повинні розміщуватися в порядку зростання їх складності (крім психологічних та ситуаційних тестів).
4. Тест повинен бути валідним за обсягом та містити загальну й окремі інструкції до виконання кожної групи нетипових за формою завдань, тобто мати відповідний дизайн.
5. Тест повинен мати надійні та валідні за всіма параметрами характеристики якості, оформлені, наприклад, у вигляді статистичного сертифіката.

Незважаючи на усі вимоги щодо тестового контролю та недоліки, тестова перевірка має ряд переваг порівняно з традиційними формами і методами. вона природно вмонтована у сучасні педагогічні концепції, дозволяє більш раціонально використовувати зворотний зв'язок зі студентами і визначати результати засвоєння матеріалу, зосередити увагу на прогалинах у знаннях та внести відповідні корективи. Однак потрібно мати перевірену надійну базу тестів, поєднувати їх використання з іншими

методами контролю, серед існуючих автоматичних систем тестування вибрати таку, яка б максимально запобігала б вгадуванню та зубрінню, виробити об'єктивні, чіткі критерії оцінювання, зрозумілі не тільки екзаменатору, а й студентів.

Література:

1. Аванесов В.С. Основи научной организации педагогического контроля в высшей школе / В.С.Аванесов - М.: Издательство МИСиС. 1989. - С.101-120.
2. Алексейчук І.С. Про технологію створення системи тестування І.С. Алексейчук // Нові технології навчання: Науково-методичний збірник. - К.: НМЦВД, 2000. -С.43-92.
3. Основи педагогічного оцінювання: Навчальний посібник /І.Є. Булах // Частина 1. - Київ, 2006. - С.36-91.
4. Дорошенко Ю. Педагогічна діагностика та оцінювання результатів тестування / Ю. Дорошенко, П.Ротаєнко, Н.Семенюк // Завуч. - 2005. -№ 20-21. -С. 56-60.
5. Дуженков В.Д. Деякі аспекти методики складання тестових завдань / В.Д. Дуженков, Т.І. Панасюк // Організація навчально-виховного процесу. - 2006. - Випуск 8. - С. 104-109.
6. Розновець О.І. Можливості сучасних систем автоматизованого тестування для проведення модульного контролю знань / О.І.Розновець, В.О.Сперанський, Л.А. Волощук // Проблеми освіти : Наук.-метод. зб./ НМЦ ВО МОН України. К., 2005. - Вип.45: Болонський процес в Україні. - 4.1. - С. 179-183.

УДК 336.22

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ФУНКЦІЇ ПОДАТКІВ

*Мойсієвич Аліна,
студентка III курсу
Керівник Конончук О. М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Податки являють собою обов'язкові та, за юридичною формою, індивідуальні безвідплатні платежі фізичних і юридичних осіб, впроваджені державою з визначенням їх розмірів, порядку та строків

сплати до бюджетів різних ланок або до державних цільових фондів. Як відомо, податки з'явилися з розподілом суспільства на прошарки та з виникненням державності. На думку вчених К. Маркса та Ф. Енгельса, “податки – це внески громадян, необхідні для утримання...публічної влади...” [1 с. 171].

В історії розвитку суспільства жодна держава не змогла обійтись без податків, оскільки для виконання своїх функцій із задоволення колективних потреб вона потребує певну суму коштів, які можуть бути зібрані тільки через податки. З цього випливає, що мінімальний розмір податків визначається сумою витрат держави на виконання мінімуму її функцій: управління, освіта, охорона здоров'я, оборона держави, судова система, охорона порядку. Чим більше функцій має держава, тим більше вона вимушена збирати податків.

Економічна сутність податків знайшла відповідне відображення у своїх визначеннях. Сьогодні досить поширені такі визначення, які подаються в тлумачному словнику: “Податок – обов’язковий грошовий збір, що стягується органами влади з фізичних та юридичних осіб”, “податок – обов’язковий внесок платником грошових коштів у бюджетну систему у визначених законом розмірах та в установлені строки”, “податок – обов’язковий збір, що стягується державою з господарюючих суб’єктів та громадян за ставкою, встановленою в законодавчому порядку”.[2, с. 459].

Податкова система України має певну структуру, основу якої становить визначена та законодавчо затверджена класифікація податків.

Податкову систему України можна представити у вигляді трьох основних підсистем:

- підсистема оподаткування юридичних осіб;
- підсистема оподаткування фізичних осіб;
- збори в державні цільові фонди.

Усі ці підсистеми знаходяться в тісному взаємозв'язку між собою, їх складають одні структурні елементи: прямі податки, непрямі податки, а також інші податки і збори [3].

Роль податків у соціально-економічному розвитку суспільства реалізується через функції, які вони виконують. У вітчизняній та зарубіжній економічній літературі функції податків визначаються по-різному. Найважливішою функцією податків є фіскальна (лат. *fiscus* — державна скарбниця). Відповідно до цієї функції податки виконують своє основне призначення — насичення доходної частини бюджету, доходів держави для задоволення потреб суспільства. У період становлення буржуазної держави цю спрямованість податків вважали єдиною. Однак до кінця XIX ст. з'явилася нова концепція: податки розглядали як соціальний регулятор, знаряддя реформ, а вже до кінця 30-х рр. XX ст. — вже і як засіб регулювання економіки, забезпечення стабільного економічного зростання. Регулююча функція слугує своєрідним доповненням попередньої і стосується як регулювання виробництва, так і регулювання споживання (наприклад непрямі податки). При цьому регулюючий механізм існує об'єктивно і вплив на платників здійснюється незалежно від волі держави. Дуже часто під регулюючою функцією розуміють лише надання пільг окремим виробникам чи галузям. Однак податкове регулювання — складніший механізм, що враховує не тільки податковий тиск, а й перспективи того чи іншого виду діяльності. Сутність контролюючої функції реалізується в ході оподаткування при регламентації державою фінансово-господарської діяльності підприємств і організацій, одержанні доходів громадянами, використанні ними майна. З допомогою цієї функції оцінюють раціональність, збалансованість податкової системи, кожного важеля окремо, перевіряють, наскільки податки відповідають реалізації мети.

Розподільна функція являє собою своєрідне відображення фіскальної: наповнити скарбницю, щоб потім розподілити отримані кошти.

Але на стадії розподілу ця функція дуже тісно переплітається з регулюючою, і в одній дії можуть виявлятися обидві функції. Наприклад, непрямі податки, регулюючи споживання, створюють основи для перерозподілу коштів одних платників на користь інших (акцизи на делікатесні види продуктів і т. ін.). Сутність стимулюючої функції створює орієнтири для розвитку або згортання виробничої діяльності. Як і регулююча, вона може бути пов'язана із застосуванням механізму пільг, зміною об'єкта оподаткування, зменшенням оподаткованої бази. Іноді цю функцію розглядають як підвид регулюючої.

Накопичувальна функція являє собою своєрідне узагальнення всіх попередніх функцій і головну — з позицій реалізації цілей держави в податковій системі. Найбільш узагальнюючою функцією податків, з якою пов'язані їх виникнення і розвиток, є фіскальна. Але це тільки на перший погляд. Вона має тимчасовий характер, виступає як поетапне, реалізуюче насичення бюджету на певний період. Кінцева мета податків — не тільки сформувати бюджет, а й сформувати мету, інтереси в розподілі цих коштів і інших коштів платників, тобто створити умови для нагромадження як юридичними, так і фізичними особами. У цьому разі йдеться про активне нагромадження, що полягало б у збільшенні потужностей, розвитку виробництва тощо. Здійснити це можна шляхом диференціації або зниження майнових податків, надання пільг при цільовому використанні коштів. Ця функція дуже тісно пов'язана зі стимулюючою, але є більш глобальною й узагальнюючою. Крім того, якщо стимулююча функція пов'язана з процесом, діяльністю платників, то накопичувальна орієнтована на кінцевий результат, визначає мету діяльності і має більш статичний характер [4].

З'ясувавши визначення сутності податків та єдності їх функцій, впливає важливий у теоретичному плані висновок про те, що специфічне суспільне призначення податків знаходить своє вираження не в існуванні кожної функції окремо, а лише в їх єдності.

Отже, податки – це інструмент державного втручання в економічні процеси, що проходять у суспільстві. Використовуючи такий інструмент, держава повинна оптимально враховувати інтереси трьох сторін: держави; платників податку; конкретних громадян.

Література:

1. Маркс К., Енгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства: собр. соч. / К. Маркс, Ф. Енгельс. – 2-е изд. – Т. 21. – М., 1995.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн. Баз. на 2-ому виданні ,ВТФ Перун, 2005.
3. <https://uk.wikipedia.org/wiki/8>.
4. <http://textbooks.net.ua/content/view/3747/24/>.

УДК 336.22

БЕЗГЛУЗДІ ПОДАТКИ УКРАЇНИ

*Муштук Роман,
студент III курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Жодна країна не може обійтися без податків. Саме вони формують основну частину доходу для кожної держави світу, які стягуються з фізичних та юридичних осіб в обов'язковому порядку.

Отже, податки – це примусовий платіж, який держава чи уповноважений нею орган стягує з суб'єктів оподаткування на підставі чинного законодавства і спрямовує на задоволення та розвиток загальнодержавних чи спільних регіональних потреб.

Серед знайомих нам податків, такі як: податок на додану вартість, податок з доходів фізичних осіб, акцизний податок та інші, є такі, які можуть здаватися на перший погляд дуже дивними. Дуже багато людей вважають такі податки «безглуздими», проте вони також є частиною бюджету нашої країни.

Верховна рада розглядає такий законопроект, який передбачає обов'язкову реєстрацію всіх домашніх улюбленців, а також диких і бездомних тварин. При цьому документ передбачає введення збору в розмірі 180 гривень за реєстрацію. А в разі умертвіння вагітних домашніх вихованців і (або) усиплення в присутності дітей, українцям загрожує штраф в 20,4 тисяч гривень або кримінальна відповідальність [1].

Цей податок можна вважати безглуздим не через тварин, а через суму штрафу, який для середньостатистичного українця не зовсім є доцільним, хоча з іншої сторони забирати життя у живої істоти також не є зовсім справедливим.

Ще одним незвичайним, але прибутковим податком є податок на речі з секонд-хенду. За статистичними даними 70% людей на планеті користуються одягом другого вжитку і Україна не є виключенням. Щорічно в нашу державу завозять 100 тисяч тон таких речей на суму 2,5 мільярда грн., тобто по 2,5 кг на кожного українця. За офіційними даними ТСН такий вид діяльності щорічно приносить у скарбницю не менше 600 мільйонів грн., такий собі мільярдний бізнес. Що ж стосується комісійних магазинів, то ще з 2017 року вони були змушені вимагати у власника речей 19,5% від загальної суми, від вирученої продажі. Втім, від даного податку, що стосується саме таких магазинів контролювати досить складно, тому що Державна фіскальна служба не може проконтролювати весь процес такої діяльності, тому в більшості випадків такий податок платять лише офіційно зареєстровані комісійні магазини.

Досить цікавим податком, що діяв ще при СРСР, запропонувала Тернопільська влада. Податок на бездітність для чоловіків, що правда цей стосувалося й представників протилежної статі – жінок. Даний вид оподаткування передбачав стягнення 6% від одержаних доходів громадян, які у віці від 25 років ще не мали дітей. Міська влада Тернополя обумовила це тим, що на даний момент в Україні низький рівень народжуваності. Попри всі зусилля, такий законопроект був відхилений.

Ще у 2006 році експерти ООН зробили дослідження, результати якого показали, що саме такі тварини, як корови завдають для нашої планети більшої шкоди ніж машини чи літаки. За їхніми спостереженнями саме ці живі істоти пов'язані із виділенням 18% усіх парникових газів. Цей показник значно перевищує рівень викидів усього транспорту землі [2].

Саме у 2016 році до Верховної ради України звернулася Державна екологічна інспекція. Основною її вимогою стало ухвалення законопроекту про податок, а точніше екологічний внесок, для фермерських установ та громадян, які мали хоча б одне поголів'я. Екологи аргументували це тим, що відходи тварин, зокрема коров'ячий гній є небезпечним для навколишнього середовища, оскільки виділяють в атмосферу шкідливі речовини [3].

Ошелешені такою новиною, фермери заявили про свій протест такому законопроекту. Вони відверто оголосили, що будуть звертатися до органу, що здатен виносити справедливі рішення – суду. Попри всі намагання та спроби Державної інспекції, ВРУ відмовилися приймати такий законопроект.

Аналізуючи всі вище зазначені податки, їх справді можна назвати безглуздими, дивними та не досить досконалими. Всі вони особливі та мають свою унікальну специфіку.

Хочеться згадати Середньовічного філософа Фому Аквінського, який говорив: “*le tasse forma legale di rapina*”, що в перекладі з італійської означає: “податки - це узаконена форма грабежу”.

Література:

1. <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-top-5-nelepyx-nalogov-v-ukraine>
2. <https://www.unian.ua/world/26221-oon-korovi-shkodyat-ekologiji-bilshe-za-mashini-y-litaki.html>
3. <https://news.finance.ua/ua/news/-/414661/5-najdyvnishyh-podatkov-yaki-proponuvaly-zaprovadyty-v-ukrayini>

УДК 336.22

ПОДАТКОВІ ДИВА

*Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

При скромних витратах звичайний українець із середньою зарплатою щомісяця фінансує державу на суму мінімум 3 360 грн., а в рік вийде 40 320 грн. Тобто віддає 40% своєї платні. Ще й роботодавець перед цим сплатить єдиний соціальний внесок.

Це багато чи мало? Для громадянського суспільства цілком нормально утримувати державу. Але тоді громадянин не просто платник податків, а її рівноправний партнер. Навряд чи це українські реалії.

"Зазвичай порівнюють податок на прибуток підприємств та прибутковий податок (ПДФО, - ред.). У США населення в основному забезпечує державу податковими надходженнями, і висока питома вага прибуткових податків - ознака розвиненої держави. Якщо подивитися на структуру податкових надходжень у нас, може скластись враження, що Україна - громадянська держава з високим рівнем участі населення в його фінансуванні, - говорить фінансовий аналітик Олексій Куц. - Корпоративний податок на прибуток знаходиться на точці замерзання: 100 млрд. грн.. та не росте. Надходження від прибуткового весь час збільшуються: близько 120 млрд. грн. йде до центрального бюджету та ще близько 100 млрд. грн. - до місцевих. Тобто населення в 2,2 рази більше бере участі у фінансуванні країни, ніж фінансово-промислові групи".

Високий податковий рахунок громадянина за недотримання його базових прав - перший парадокс взаємовідносин з державою. Але не єдиний.

"У нас один з найвищих в світі коефіцієнтів експлуатації: відношення фонду оплати праці до валового продукту, - говорить експерт. - Доходи населення в минулому році - 1,3 трлн.грн., ВВП - 3,5 трлн.грн. Відношення доходів до ВВП 42 -43%. У розвинених країнах - 70-80%. Тобто у нас розподіл ВВП на користь оплати праці в два рази менше, ніж в більшості країн. Отже, велика частина додаткового валового продукту присвоюється фінансово-промисловими групами".

Тому українець для держави все ж дійна корова, а не партнер. Чи йде воно йому назустріч в інших податкових питаннях? Ні. Непрямий податок - ПДВ — не диференціюється. Тобто 20% - це ставка і для батона, і для кільце з діамантами.

"Великі компанії - просто транзитери зі сплати ПДВ. Реально платить кінцевий споживач, - пояснює Олексій Куш. - Але у нас немає соціальної його структури, на відміну від інших країн. Там є загальна ставка, наприклад 22%, але на соціальні товари - 5-15%. Враховується соціальний характер кінцевого споживання".

Висока питома вага ПДВ у вартості товарів - одна з причин, чому деякі з них дорожчі, ніж в багатій Європі. Водночас держава допомагає малозабезпеченим сім'ям та надає їм субсидію. У чому полягає ще один парадокс.

"В Україні є те, від чого відмовилися в багатьох країнах: оподаткування мінімального доходу, - резюмує експерт. - Виходить абсурдна ситуація: людина отримує мінімальну зарплату, платить 18% ПДФО, 1,5% військового збору. А потім держава змушена давати йому субсидію".

І наостанок - в Україні немає прогресивного прибуткового податку: ставка ПДФО 18% застосовується й до платні санітарки, й до зарплати топ-менеджера. Держава з однаковою жагою забирає 1 800 у людини із зарплатою 10 тис. та 18 000 грн. - з зарплати 100 тис. Хоча в першому випадку сплата - це майже подвиг, а в другому - швидше благодійність.

Література:

1. Наш Максі ТВ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nash.live/rus/news/economy/sponsor-hosudarstva-skolko-nalohov-platit-ukrainets.html?fbclid=IwAR0M8zPOWXIQV9w11EEt5ITLnlx_8Wv1upMNPEGLIG-GJBU178AB9DV0XaU

УДК 336.22:657.446

ЄДИНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ВНЕСОК: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Овчаренко Тетяна,
студентка IV курсу.
Керівник Немкович О.Б.
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»

У сучасних умовах реформування економіки України особливої актуальності набуває питання наповнення Пенсійного фонду та збільшення фінансових ресурсів бюджету. Одним із шляхів їх зростання є надходження коштів у вигляді податків, зборів та внесків. Важливу роль у формуванні цих ресурсів відіграє соціальне страхування, що тісно пов'язане з виконанням специфічних функцій та створенням фінансових фондів, основне призначення яких покрити витрати громадян, що виникли з непередбачених причин.

Дослідженню питань, пов'язаних з порядком нарахування та сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) в Україні присвячено праці таких вітчизняних вчених, як: С. І. Юрій, Л. Б. Баранник, Т. О. Масленникова, Ф. Ф. Бутинець, Н. М. Внукова, С. В. Свірко, Н. В. Кузьмич, Л. Г. Ловінська, Н. І. Сушко, М. П. Шаварина, Н. В. Шаманська та інших. Незважаючи на те, що це питання розглядало багато науковців, воно є недостатньо дослідженим.

Метою статті є дослідження змін в системі соціального страхування щодо ЄСВ з врахуванням новацій законодавства.

Соціальне страхування суспільства відбувається за рахунок сплати ЄСВ – консолідованого (зведеного) страхового внеску, збір якого здійснюється до системи загальнообов’язкового державного соціального страхування в обов’язковому порядку та на регулярній основі.

ЄСВ сплачується для забезпечення захисту застрахованих осіб і членів їх сімей у випадках, передбачених чинним законодавством, шляхом отримання страхових виплат у рамках діючих видів загальнообов’язкового соціального державного страхування.

ЄСВ запрацював в Україні з 01.01.2011 р. з прийняттям Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 р. [1]. Його введення було направлено на скорочення кількості відрахувань, адже до 2011 р. стягувалися окремі виплати в Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та Фонд загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Ставки ЄСВ відрізнялися залежно від видів платників, класу професійного ризику, видів діяльності. У цьому законі також були висвітлені основні вимоги щодо сплати ЄСВ.

Прийняття даного закону було обумовлено необхідністю підвищення ефективності роботи фондів державного соціального страхування, у тому числі шляхом більш раціонального використання коштів, що спрямовуються на утримання їх адміністративного апарату, а саме:

- зосередження функцій, пов’язаних з формуванням страхових коштів, в одному органі;

- запровадження єдиної для усіх фондів інформаційної бази, що має забезпечити прозорість фінансових потоків, підвищити платіжну та звітну дисципліну платників страхових внесків та цільове використання страхових коштів.

Незважаючи на те, що даний закон був прийнятий, він не був ідеальним, а отже до нього досить часто вносилися зміни, які, насамперед, стосувалися ставки ЄСВ, його мінімального та максимального значень тощо.

З 01.01.2015 ЄСВ сплачується у розмірі, який є не меншим, ніж мінімальний, незалежно від суми нарахованої заробітної плати. Він розраховується, виходячи з розміру мінімальної заробітної плати. На рис. 1-2 представлена динаміка мінімального розміру ЄСВ за 2011-2019 рр. [2].

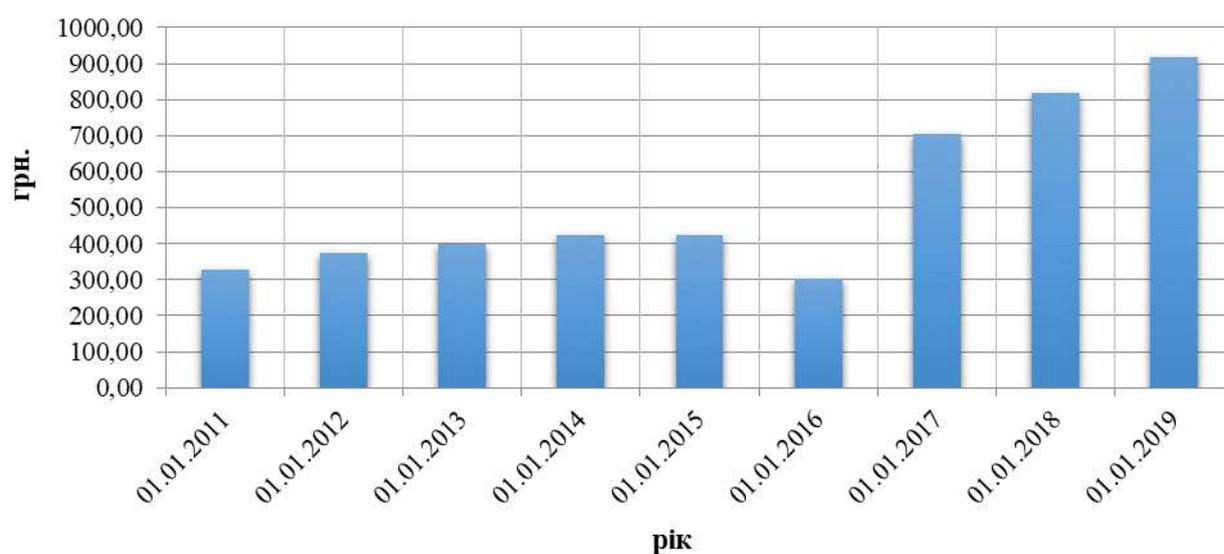

Рис.1. Динаміка мінімального розміру ЄСВ за 2011-2019 рр.

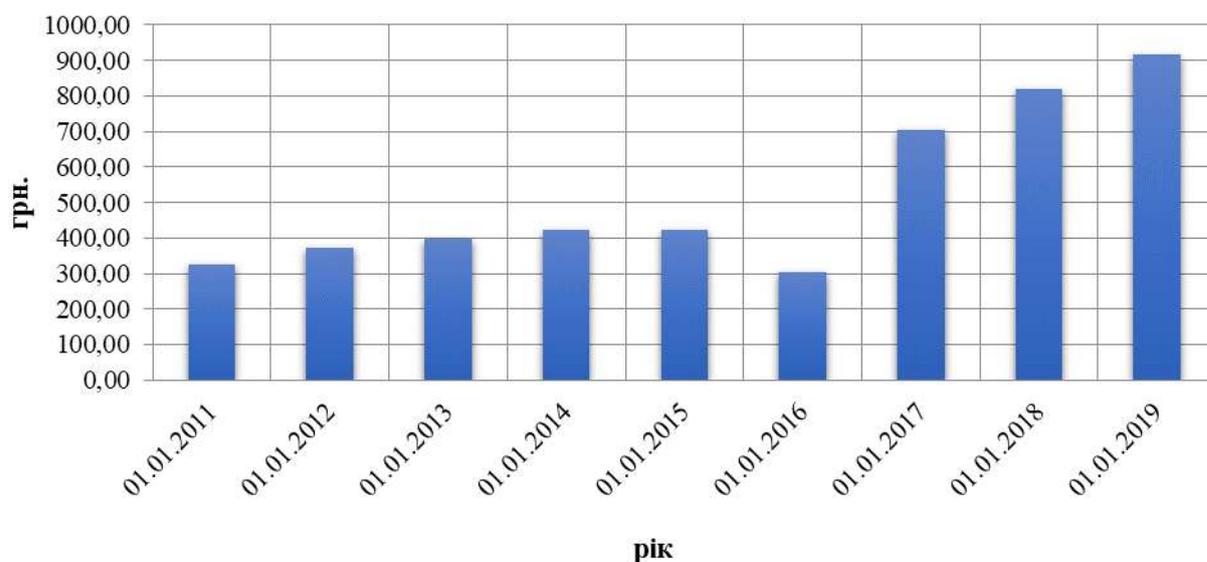

Рис.2. Розміри мінімального ЄСВ для приватних підприємців за 2011-2019 рр.

Впродовж 2011-2019 рр. максимальна величина бази нарахування єдиного внеску змінювалась залежно від максимальної суми доходу застрахованої особи на місяць, що дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати, встановленої законом, на яку нараховується єдиний внесок, адже щороку мінімальна заробітна плата змінювала свої розміри (рис. 3).

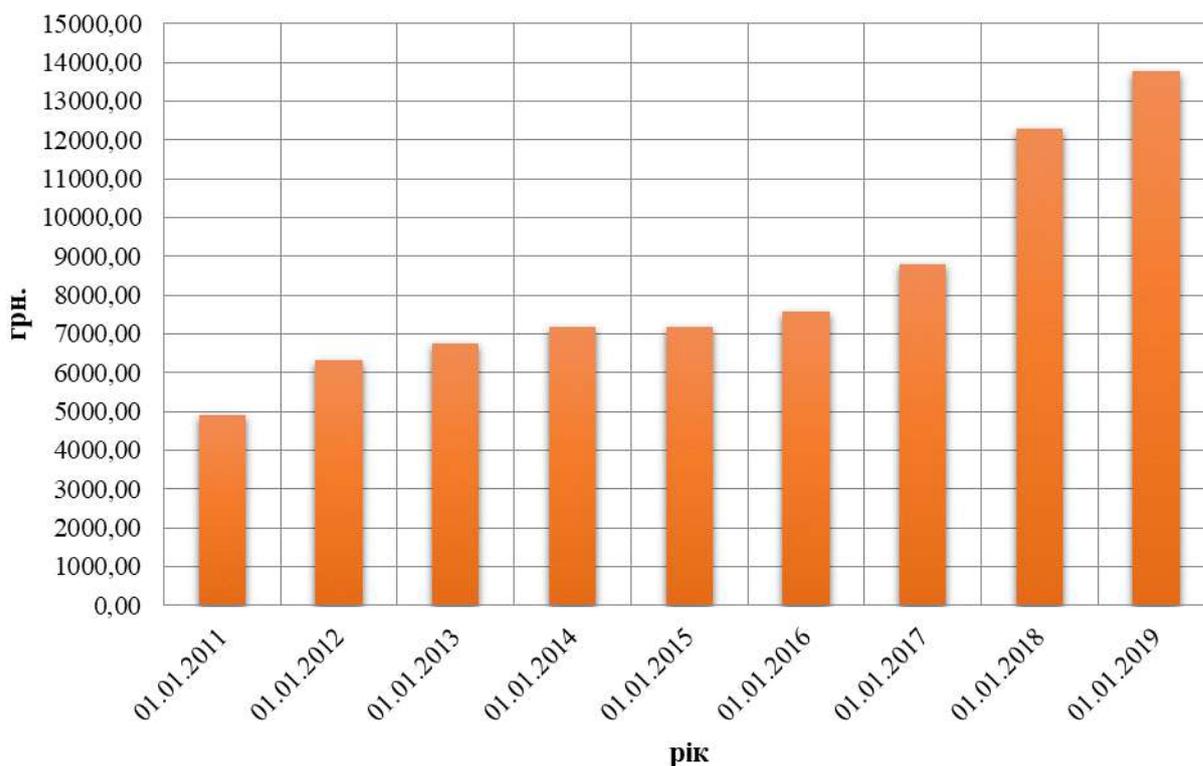

Рис. 3. Динаміка максимального розміру ЄСВ за 2011-2019 рр.

У 2019 р. ставка єдиного соціального внеску становить 22%, тобто 918,06 грн. Для порівняння: в Естонії на ці цілі направляється 22%, в Білорусі – 29%, в Польщі – 19,5%, в США – 15%, в Великій Британії – 6,3% в тиждень.

Зауважимо, що з першого кварталу 2021 р. вперше необхідно буде звітуватися за новою єдиною звітністю з ПДФО та ЄСВ. Зміни до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI передбачають подання звітності про нарахування єдиного внеску в

розмірах, визначених відповідно до зазначеного Закону, у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку) до органу доходів і зборів за основним місцем обліку платника єдиного внеску у строки та порядку, встановлені Податковим кодексом України. Форма, за якою подається звітність про нарахування єдиного внеску у складі звітності з податку на доходи фізичних осіб (єдиного податку), встановлюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, за погодженням з Пенсійним фондом та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування [1].

Отже, запровадження ЄСВ в Україні сприяє підвищенню ефективності роботи фондів державного соціального страхування та покращенню матеріального забезпечення громадян у разі настання страхового випадку. Введення нової об'єднаної звітності з єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та податку на доходи фізичних осіб дозволить значно спростити та уніфікувати процедури заповнення та подання платниками податків звітності до контролюючих органів.

Література:

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
2. Міністерство фінансів України : сайт URL: <http://www.minfin.gov.ua>

УДК 336.22(477)

ДИВНІ ПОДАТКИ УКРАЇНИ

*Омельковець Ангеліна,
студентка III курсу.
Керівник Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

У спробах наповнити державний бюджет українські політики готові йти на будь-які заходи. Навіть запроваджувати або хоча б спробувати запровадити абсолютно дикі податки, які дивують простих громадян.

Державна фіскальна служба робить все можливе, щоб життя українців з кожним днем ставало, як в знаменитій фразі Йосипа Сталіна, веселішим. Щоправда, чи стає воно кращим — це риторичне запитання.

У 2007 році співробітники ДФС в Тернопільській області всерйоз зацікавилися оподаткуванням візитних карток, які роздають працівникам на підприємствах. Фіскали заявили, що безоплатно отримана від роботодавця візитка є додатковим благом. У зв'язку з цим вони хотіли оподатковувати вартість її виготовлення за ставкою 18%, як передбачає Податковий кодекс.

«Візитні картки, виготовлені для працівників, на яких вказані, зокрема, логотип, реквізити підприємства та особисті дані конкретного працівника, є додатковим благом, отриманим платником податку від роботодавця, і їх вартість включається в загальний місячний оподатковуваний дохід, з якого утримується податок за ставкою 18%», – повідомила прес-служба територіальних органів ДФС в Тернопільській області.

Тим часом, юристи кажуть, що візитні картки не можна відносити до додаткових благ, оскільки для співробітників вони не несуть жодної цінності. Виходячи з логіки представників ДФС, працівники можуть, наприклад, використовувати візитні картки для оплати товарів і послуг.

Але, звичайно ж, якщо людина запропонує в магазині візитку замість грошей, то продавці подивляться на неї не зовсім доброзичливо.

Це не єдиний приклад, коли уряд, намагаючись залатати бюджетні дірки, пропонував ввести дивні податки для українців.

Тут зібрана колекція найбезглуздіших податкових ініціатив, які в різний час розглядали українські чиновники.

Податок на собак і котів

Це найсвіжіша податкова ініціатива українського парламенту, що спричинила великий резонанс у суспільстві. У Верховній Раді вже лежить законопроект, який передбачає тотальну реєстрацію всіх тварин. Документ може ввести для власників кішок і собак новий збір в розмірі 180 грн. Плата за виправлення технічних помилок, допущених при реєстрації тварини, може скласти 70 грн.

Але це тільки «квіточки», адже законопроект передбачає для власників кішок і собак штрафи у розмірі до 20,4 тис. грн, а в деяких випадках – навіть кримінальну відповідальність.

Наприклад, вбивство вагітних котів і собак, їх усиплення у присутності маленьких дітей буде прирівнюватися до жорстокого поводження з тваринами. Це вже стаття 299 Кримінального кодексу України, яка передбачає штраф до 850 грн. Або арешт на строк до 6 місяців.

За порушення на українців можуть накласти й інші штрафи:

від 850 до 1700 грн – за неприбирання екскрементів собаки (за винятком собак-поводирів);

від 5100 до 20 400 грн – за використання тварин для жебракування;

від 5100 до 20 400 грн – за розведення безпородних домашніх тварин і появу потомства «на дому».

від 3400 до 20 400 грн – за відмову від стерилізації тварини;

від 340 до 20 400 грн з конфіскацією тварини – за продаж котів і собак з рук без документів.

Максимальні штрафи будуть застосовуватися до тих, хто повторно порушив закон протягом одного року.

Податок на поношені речі

Влітку 2017 року ДФС «порадував» українців ще однією ініціативою: у відомстві повідомили, що розглядають можливість введення податку на речі з секонд-хенду. У ДФС уточнили, що мова йде про речі, які були здані в комісійні магазини. Також цим податком можуть обкладати вживані побутову техніку та меблі.

Фіскали вважають, що комісійний магазин, який виступає як посередник, є податковим агентом і повинен платити 18% податку на доходи фізичних осіб і ще 1,5% військового збору.

У ДФС заявили, що норма, яка дозволяє стягувати податок з продажу вживаних речей, була прописана у Податковому кодексі ще 13 років тому, але до останнього часу не застосовувалася.

Тепер же комісійні магазини зобов'язані забрати у власника проданої речі 19,5% від суми, яку він повинен одержати на руки, і перерахувати ці гроші в бюджет. Якщо фіскали виявлять порушення, то магазинам доведеться заплатити штраф: 10% від вартості речі плюс сума неутриманого податку.

Втім, у ДФС зізнаються, що поки що контролювати кожну покупку вони не можуть, а експерти впевнені, що податки доведеться платити тільки тим, хто працює з комісійними магазинами офіційно.

Податок на туризм

У 2013 році Державне агентство з питань туризму і курортів ініціювало введення податку у розмірі 1% від мінімальної зарплати для українців, які їдуть відпочивати за кордон. Ці кошти передбачалося витратити на розвиток туристичної сфери.

У держагентстві навіть називали конкретну суму, яку хотіли заробити в результаті запровадження нового податку – 16,8 млн грн. Однак

підтримки ця ініціатива не знайшла навіть з боку правлячих на той момент представників Партії регіонів.

Зокрема, регіонали прямим текстом заявили, що введення податку на подорожі виглядає передчасним і порадили замість цього більше працювати над залученням інвесторів в українську туристичну галузь.

Екологічні внески за корів

У 2012р. Державна екологічна інспекція звернулася до Верховної Ради з пропозицією ввести екологічні внески для фермерських господарств і громадян, які утримують велику рогату худобу.

Екологи аргументували це тим, що відходи тваринництва, зокрема коров'ячий гній, є небезпечними для навколишнього середовища, оскільки виділяють в атмосферу шкідливі речовини.

Фермерів така ідея добряче розлютила, і вони навіть заявили, що будуть звертатися до парламенту, якщо депутати внесуть на розгляд цей законопроект. Аграріїв здивувало, що представники Держекоінспекції захотіли прирівняти до хімікатів гній, який в сільському господарстві масово використовують як добриво. У результаті в уряді вирішили відмовитися від цієї сумнівної ініціативи.

Податок на бездітність для чоловіків

У 2010 році тернопільська влада згадала про чинний в СРСР податок на бездітність і запропонувала президенту відродити його. У Союзі цей податок запровадилище за часів Йосипа Сталіна і проіснував він практично до розвалу СРСР. Але якщо тоді податок платили і чоловіки, і жінки, то Тернопільська міська рада вирішила оподатковувати ним тільки представників сильної статі.

Податок на виведений капітал

У 2018 році Петро Порошенко вніс на розгляд Верховної Ради законопроект про податок на виведений капітал. Даний матеріал був опублікований в березні 2018 року, коли питання внесення законопроекту

про податок на виведений капітал в Раду зависло через позицію міжнародних кредиторів.

Питання заміни податку на прибуток податком на виведений капітал обговорюється у владних та бізнесових колах уже тривалий час.

Петро Порошенко обіцяв внести законопроект на розгляд Верховної ради ще 2017 року, але зробив це тільки зараз. Відклав подання законопроекту голова держави через позицію міжнародних партнерів.

Так, у березні 2018 року стало відомо, що МВФ «наполегливо рекомендував» не вносити цю ініціативу на розгляд. Західних донорів турбує, що доходи держбюджету через нововведення можуть різко впасти, і тоді програму співпраці України з МВФ точно доведеться згорнути.

Література:

1. Інтернет-ресурс: <https://news.finance.ua/ua/news/-/414661/5> – najdyvnishyh – podatkiiv – yaki – proponuvaly – zaprovadyty - v - ukraїni
2. Інтернет-ресурс: <https://www.epravda.com.ua/publications>

УДК 657:656.13

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ПАЛИВНО-МАСТИЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ: РОЗРАХУНКИ ЗА ТАЛОНАМИ

*Полякова Тетяна,
студентка II курсу
Керівник Дерев'яно С.І.,
к.е.н, доцент кафедри обліку та оподаткування
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ*

Жодне підприємство у своїй діяльності не можуть обійтися без використання автомобіля. А якщо є автомобіль, то відповідно є й витрати на паливно-мастильні матеріали (далі - ПММ). Під ПММ розуміють бензин, дизельне паливо, дизельну і автотракторну оливи, стиснений і скраплений газ (пропан-бутан, метан), використовувані як моторне паливо,

а також інші технічні та спеціальні рідини, що використовують при експлуатації транспортних засобів. Слід зазначити, що термін «паливно-мастильні матеріали» законодавчо не закріплений у чинних нормативно-правових документах, де окремо вживається поняття «паливо» та «мастило». Так, «паливо» – загальне поняття, яким позначають матеріали, що використовуються як джерело енергії, а «мастило» – пластичний матеріал, який являє собою структуровану загусником оливу, застосовувану для зменшення тертя, консервації виробів та герметизації ущільень. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва у своєму листі від 14.12.2007 р. № 8727 зазначає, що під терміном «паливно-мастильні матеріали» слід розуміти всі види палива, мастил, масел та інші речовини, які вироблено або до складу яких входять продукти нафтопереробки [2].

Сучасні розрахунки підприємств за отримане на автомобільних заправних станціях (далі – АЗС) паливо проводять з використанням спеціальних розрахункових документів, таких як паливні картки, скетч-картки і талони на паливо. Порівняно з готівковими розрахунками на АЗС, застосування талонів є доволі зручним: щонайменше, придбання талонів знімає з порядку денного потребу систематично видавати відповідальним працівникам кошти під звіт для заправлення автомобілів, з наступним затвердженням авансового звіту.

Питанням організації обліку ПММ у різні часи займалися такі вчені-економісти, як А. Базилюк, І. Басова, Г. Бикова, О. Бондаренко, Ф. Бутинець, О. Вітковська, О. Волошина, М. Головін, І. Голошевич, Р. Грачова, М. Зиньковський, Я. Клиженко, М. Ковенко, Я. Ковтарьова, М. Корінько, О. Короп, Н. Кохтенко, С. Лук'янцова, О. Малишкін, Л. Мігунова, В. Семенова, Г. Синиця, О. Снісар, Г. Тітаренко та ін. Проте на сьогодні в науково-практичній літературі питання організації обліку розрахунків за ПММ із використанням паливних карток не знайшло широкого відображення.

Метою дослідження є вдосконалення організації обліку розрахунків за ПММ із використанням талонів.

Для потреб бухгалтерського обліку та контролю О. Снісар пропонує таке визначення: «Паливно-мастильні матеріали – це оборотні активи, а саме виробничі запаси та/або товари у вигляді різних видів палива (бензин, дизельне пальне, зріджений газ), мастильних речовин (мастила моторні, трансмісійні), інших нафтопродуктів, які знаходяться у власності суб'єкта господарської діяльності та використовуються у процесах виробництва, виконання робіт та надання послуг» [4].

Можливість застосування «талонного» способу заправки передбачена Інструкцією про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженою наказом Мінпалива, Мінтрансу, Мінекономіки, Держспоживполітики від 20.05.2008 р. № 281/171/578/155 (далі — Інструкція № 281), а також підтверджується листом Мінпаливенерго України від 16.02.2010 р. № 08/31-264 [1].

Талон — спеціальний талон, придбаний за умовами та відпускнуою ціною обумовленого номіналу, що підтверджує право його власника на отримання на АЗС фіксованої кількості нафтопродукту певного найменування та марки, які позначені на ньому.

Форму, зміст і ступінь захисту бланків талонів установлює емітент талона. Водночас необхідними елементами змісту талона є його серійний і порядковий номери (пп. 10.3.3.1 Інструкції № 281).

«Талонний» спосіб придбання ПММ має бути передбачений договором між покупцем і продавцем (АЗС). По суті, це звичайний договір купівлі-продажу ПММ, єдина особливість якого — талони. Останні є додатковою допоміжною ланкою від моменту купівлі ПММ до моменту їх фактичного отримання — заправки в баки транспортного засобу. Тобто продавець отримує аванс за певну кількість ПММ обумовленого виду та

марки й видає покупцеві талони, що підтверджують право отримати оплачене.

У зв'язку з «талонною» особливістю звичайний договір купівлі-продажу повинен містити додаткові умови, головна з яких — момент переходу права власності на ПММ від продавця до покупця. Тут можуть бути щонайменше два варіанти — право власності переходить у момент фактичного отримання талонів або ПММ.

Ще одна додаткова умова, яку може містити «талонний» договір, — обмеження строку дії талонів. Наприклад, у договорі можуть записати, що строк дії талонів — три місяці з дати видачі. У такому разі, якщо покупець не використає певної кількості талонів протягом трьох місяців, вони пропадуть, покупець уже не зможе отримати зазначену в них кількість ПММ. До того ж у договорі може бути обумовлено перелік пунктів (АЗС), де власник талонів може заправити автомобіль (якась конкретна АЗС, АЗС у межах регіону, будь-яка АЗС, що входить до мережі тощо).

Згідно з нормами Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів від 30.11.1999 р. № 291 (далі — Інструкція № 291) [5], на субрахунку 203 «Паливо» обліковують наявність і рух палива, у т.ч. оплачені талони на нафтопродукти й газ. Таким чином, отримані талони за вартістю оплачених ПММ обліковують саме на цьому субрахунку.

Щоправда, побутує й інша думка щодо відображення талонів. Приміром, їх пропонують обліковувати на субрахунку 331 «Грошові документи в національній валюті» чи на позабалансовому рахунку 06 «Гарантії та забезпечення отримані» тощо. І лише в разі фактичного отримання ПММ (при заправці в баки) — обліковувати на субрахунку 203 і списувати із 331 чи 06 [3].

Так, дійсно, отримані талони не є ПММ, підприємство на підставі талонів не контролює ресурси у вигляді ПММ, тому начебто відображати

талони на субрахунку обліку активів (ПММ) немає підстав. Однак талони не є повною мірою грошовими документами, а тим паче отриманими гарантіями. Облік талонів на рахунках 331 або 06 тільки ускладнить облік, та уведе в оману користувачів звітності, оскільки потрібно відчувати тонку принципову межу між сутністю паливних талонів і грошовими документами чи гарантіями. Тому, на нашу думку, обліковувати талони краще на субрахунку 203.

Суб'єкти господарювання, які мають транспортні засоби, нерідко використовують талони для їх заправки ПММ. З АЗС (продавцем ПММ) укладають договір на купівлю ПММ (заправку транспортних засобів) за талонами. На підставі договору покупець оплачує вартість певного обсягу ПММ, своєю чергою, на таку оплачену вартість продавець надає покупцеві талони визначених номіналів (5 л, 10 л, 15 л тощо). Надалі, заправляючи транспортний засіб, водій «розраховується» з АЗС талонами.

Описана схема доволі зручна, а зважаючи на те, що нафтопродукти невпинно дорожчають, підприємству, безумовно, вигідно забезпечити свої потреби в пальному на певний період наперед, придбаваючи його за нижчою ціною. Також слід зазначити, що під час заправки в обмін на талони АЗС повинна видати водієві фіскальний чек РРО на відпущене пальне. При цьому кількість отриманого на АЗС ПММ водій повинен записати в подорожній лист. Але оскільки Вищий адміністративний суд України ухвалою від 24.01.2012р. № К-49367/09 встановив, що відпуск нафтопродуктів за талонами, які попередньо оплачені у безготівковій формі, не є розрахунковою операцією, то відповідно, не потребує використання реєстратора розрахункових операцій.

Література:

1. Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і організаціях України, затвердженою наказом Мінпалива, Мінтрансу, Мінекономіки, Держспоживполітики від 20.05.2008 р. № 281/171/578/155.

2. Лист № 8727 Державного комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва від 14.12.2007 р.

3. Корінько М. Теоретичні та методологічні аспекти обліку пально-мастильних матеріалів за талонами (постановка проблеми для дискусії) / М. Корінько, Г. Тітаренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 10. – С. 20–23.

4. Снісар О.О. Поняття паливно-мастильних матеріалів: обліковий аспект / О.О. Снісар [зб. тез Десятої Всеукраїнської наукової Internet-конференції студентів і молодих вчених, присвяченої видатним вченим у галузі бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та контролю, докторам екон. наук, проф. І.В. Малишеву, П.П. Німчинову]. – Житомир: ЖДТУ, 2012. – С. 191–192.

5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99/print1327246549106958>

6. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 24.01.2012 № К-49367/09

УДК 336.22

НОВВЕДЕННЯ ПО ЄДИНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ ВНЕСКУ У 2020 РОЦІ

*Протасюк Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Конончук О.М.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

ЄСВ – консолідований страховий внесок в Україні, збір якого здійснюється в системі загальнообов'язкового державного страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі.

Змін щодо правил перебування на спрощеній системі, ставок податку, кількості груп не буде. Принаймні таке враження складається з огляду на вересень 2019 року, коли уже готові проекти різних змін до ПКУ. Зміни тут здебільшого стосуються 4 групи, але вони дрібні. Однак, не так уже все й тихо. Зміни можуть бути у сферах застосування РРО та звітування. В огляді використаємо інформацію з існуючих законопроектів

№ 1210 (загальні до ПКУ), № 1072 (об'єднання звітності ПДФО та ЄСВ), № 1073 (РРО).

Зміни пов'язані з об'єднанням звітності (проект № 1072)

На сьогодні єдиноподатники подають декларацію з єдиного податку та Звіт з ЄСВ «за себе». Однак, пропонується об'єднати дані звіти. Декларація про єдиний податок включатиме інформацію про ЄСВ «за себе». Також об'єднання стосується й звітності по найманим працівникам: Звіт з ЄСВ буде скасовано, а інформація по ЄСВ приєднана до форми 1-ДФ (або взагалі створений новий звіт). Таким чином, звітування щодо ПДФО, військового збору та ЄСВ 2020 відбуватиметься у єдиному звіті. Це нововведення стосуватиметься усіх суб'єктів господарювання, а не тільки єдиноподатників, і очікується з 1 липня 2020 року.

Групи єдиного податку 2020

Усе залишається без змін. Поки що у повітрі зависла ідея створення 5-ї групи єдиного податку для ІТ-спеціалістів (нового проекту закону ще немає). Отже, маємо поки що те саме, що й було:

- 1, 2, 3 група єдиного податку – для ФОП;
- 3 група – для юридичних осіб;
- 4 група – для сільськогосподарських виробників (як ФОП, так і юридичних осіб).

Кожна з груп 1-3 має ті ж самі обмеження + очікується традиційне зростання ставок єдиного податку (ЄП) 1-2 групи через зростання соціальних показників:

Критерії та ставки єдиного податку 2020 [1]

Критерії	1 група	2 група	3 група
Обсяг діяльності	≤ 300 тис. грн.	≤ 1,5 млн. грн.	5 млн. грн.
Кількість працюючих	0	≤ 10	будь-яка
Види діяльності	продаж на ринках (тільки роздрібний) + надання послуг	послуги платникам ЄП + послуги населенню + продаж товарів +	усі, які не заборонені у п. 291.5 ПКУ

	населенню	діяльність у сфері господарства	
Очікувані ставки податку 2020	10% прожиткового мінімум на місяць (у 2020 р. очікується не менше 202,70 грн.)	20% мінімальної зарплати на місяць (у 2020 р. очікується не менше 935 грн.)	3% (неплатник ПДВ) 5% (платник ПДВ)
Ставка податку 2019	192,10 грн. / місяць	834,60 грн. / місяць	

Ключові зміни по єдиному податку 2020, що очікуються:

- впровадження для 2-4 груп РРО (класичного або програмного);
- продаж товарів, робіт, послуг через Інтернет тільки через РРО;
- об'єднання звітності з єдиного податку і ЄСВ «за себе», звітності з ПДФО, ВЗ та ЄСВ за найманих працівників.

Очікувані зміни до єдиного (проект № 1210)

Зміни, які зачіпають до спрощеної системи готуються наступні:

- для 4-ї групи єдиного податку передбачається використовувати як базу нарахування податку нормативну грошову оцінку землі в області, якщо нормативна грошова оцінка землі відсутня;
- також для 4-ї групи єдиного податку скасовується виняток щодо виконання функцій податкового агента, який передбачений п. 297.3 ПКУ. Тепер у разі виплат доходів (не тільки зарплата) працівникам і особам за ЦПХ усі єдиноподатники без винятку є податковими агентами і зобов'язані утримувати ПДФО та військовий збір;
- можливість подачі заяви на вибір спрощеної системи оподаткування в електронній формі;
- у разі якщо спрощенець-юрособа визнається контролюючою особою над іноземними підприємствами, то він стає платником податку на прибуток (дана зміна стосується контрольованих операцій) [2].

Також є низка уточнень та змін часових рамок щодо переходу з групи на групу:

- визначено випадки, що єдиноподатники податники подають декларацію з податку на прибуток, якщо мали виплати нерезидентам. У даній декларації повідомляється про податок на доходи нерезидентів;
- платники єдиного податку 3-ї групи у разі обрання ставки 5% повинні подати заяву на перехід не пізніше 10 календарних днів до початку календарного місяця (зараз – 15 календарних днів до початку календарного кварталу);
- якщо відбувається зміна податкової адреси, місця здійснення господарської діяльності єдиноподатники 3 групи повинні будуть подавати не пізніше останнього дня кварталу щодо таких змін (зараз – разом з річною декларацією);
- єдиноподатники 3 групи (3%) повинні будуть подавати декларацію з ПДВ лише щомісяця (зараз можливе обрання квартального звітного періоду);
- відомості з реєстру платників єдиного податку можна буде отримувати в електронному вигляді [2].

Зміни пов'язані з у сфері РРО (проект № 1073)

Однак, найсуттєвіші зміни, які хвилюють єдиноподатників – це **РРО**. Привид його застосування з 2020 року усіма єдиноподатниками 2-4 груп уже маячить. Звільнення залишиться тільки для єдиноподатників **1 групи**. Щоправда для 2-3 групи та фізосіб-загальносистемників готується послаблення – програмний РРО. Це альтернатива до звичайного касового апарату. Дана альтернатива – це програмний продукт E-receipt, який можна встановлюється на смартфон, планшет, ноутбук, комп'ютер на операційних системах **Windows або Android**. Після процедури реєстрації пристрій-носії перетворюється на свого роду касовий апарат.

Далі при здійсненні розрахункової операції **відбуватиметься наступне**: система відправляє електронний чек покупцю у вигляді СМС або емейл-повідомлення; інформація також подається на сервер ДПС; споживач може перевірити чек у спеціальній базі на сайті ДПС [1].

Очікується, що нововведення запрацює не одразу, а буде перехідний період – весь 2020 рік, коли єдиноподатникам-фізособам груп 2-4 буде можливість не використовувати РРО, якщо їх дохід не перевищує 1 млн. грн. Проте встановлено винятки по операціям, по яким уже з 1 січня 2020 року треба буде обов'язково РРО усім єдиноподатникам:

- реалізація через мережу Інтернет (це нове);
- продаж технічно складних побутових товарів, що підлягають гарантійному ремонту (є і зараз);
- продаж лікарських засобів, виробів медичного призначення та надання платних послуг у сфері охорони здоров'я (є і зараз);
- ювелірних виробів, виробів з дорогоцінного та напівдорогоцінного каміння (це нове) [2].

Література:

- 1) <https://www.golovbukh.ua/article/7803-diniy-podatok-2020>
- 2) <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/social/>

УДК 378.147.091.33-027.22:657

ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ НА ВИРОБНИЦТВІ

Слесар Т.Г.,

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування.

Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Матвійчук Л.А.,

викладач економічних дисциплін,

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ВСП «РК НУБіП України»

Постановка проблеми. Сучасна підготовка спеціалістів із бухгалтерського обліку та суміжних знань здійснюється в умовах інтеграції України в загальний європейський і світовий освітянський простір, що зумовлює ретельне вивчення, подальше опрацювання і

застосування не тільки світових методологічних і методичних облікових надбань, а й міжнародного досвіду практичної підготовки професіональних бухгалтерів. В цьому контексті вагомим є обґрунтування значення та ролі компетентностей студентів облікових спеціальностей у системі формування сучасних знань, що в методичному плані потребує вирішення проблеми більш широкого і науково обґрунтованого впровадження компетентнісного підходу в організацію підготовки майбутніх фахівців у сфері обліку й оподаткування [2].

Актуальність проблеми компетентнісного підходу в освіті пов'язана з орієнтацією суспільства на вирішення завдань модернізації змісту освіти і підвищення рівня освіченості здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі займались О.І. Літакова, І. Бех, І. Зимня, Н. Побірченко, О. Пометун, О. Онопрієнко, О. Овчарук, В. Ницета, Є.В. Мних та інші. Водночас аналіз теоретичних напрацювань науковців свідчить, що питання професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та оподаткування стосовно компетентних фахівців у цій науково-прикладній сфері знань в умовах домінування вимог і потреб для суспільства є недостатньо вивченими.

Мета дослідження полягає у конкретизації формування фахових компетентностей майбутніх фахівців з обліку та оподаткування під час проведення занять на виробництві.

Виклад основного матеріалу. В Україні одним із пріоритетних напрямів модернізації освіти визнано компетентнісний підхід, який набуває важливого значення, оскільки переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в студентів здатності практично діяти та творчо застосовувати в різних ситуаціях набуті знання та досвід. Актуальними завданнями, що потребують невідкладного розв'язання, є заміна освітньої парадигми із системи, орієнтованої на викладача як ретранслятора знань,

на систему, орієнтовану на студента, згідно з якою викладач виступає в ролі організатора освітньої діяльності, а модель поведінки студента змінюється від пасивного засвоєння знань до дослідницько-активної, самостійної та самоосвітньої діяльності [1].

Основна мета компетентнісного підходу у вищій освіті - подолати розрив між знаннями студентів і їх практичною діяльністю, навчити здобувачів вищої освіти за допомогою отриманих і засвоєних знань ефективно вирішувати завдання практики.

На особливу увагу заслуговують заняття, які проводяться на виробництві. Проведення таких занять вимагає від викладача безперечно, досвіду роботи на виробництві та досвіду викладання.

Студенти на таких заняттях пізнають аспекти підготовки конкурентоспроможного фахівця з обліку, у них формується стійкість професійної мотивації, вони поринають у психологічне середовище виробництва, вивчають основні форми професійного спілкування, стилі поведінки менеджера середньої ланки та його професійну етику, пізнають слабкі і сильні сторони професії.

Практична підготовка студентів – обов'язкова складова навчальної програми для здобуття кваліфікаційного рівня у Відокремленому структурному підрозділі «Рівненський коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України».

Вона здійснюється на передових сучасних підприємствах сільськогосподарського профілю, промислових підприємствах під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічного працівника коледжу та спеціаліста підприємства. Протягом 2018-2019 р.р. були відвідані підприємства такі як ТОВ СГП «Ім. Воловікова», ПрАТ «Костопільський завод скловиробів», ТОВ «Рівень ЛТД», Українська деревообробна компанія м. Костопіль.

Головною метою практичної підготовки студентів в умовах виробництва є формування інтегральної, загальних та спеціальних

(фахових) компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Практичні заняття на виробництві значною мірою забезпечують відпрацювання умінь і навичок прийняття практичних рішень в реальних умовах виробництва, що ґрунтуються на теоретичній основі, розвивають логічне мислення, вміння аналізувати явища, узагальнювати факти, сприяють регулярній і планомірній самостійній роботі у процесі вивчення дисципліни.

Готуючись до такого заняття, викладач обирає тему, яка є найбільш цікавою і саме її бажано провести у виробничих умовах, готує необхідну документацію для проведення заняття. Доцільно напередодні заняття надати студентам матеріал, який необхідно переглянути і опрацювати, щоб підготуватися до початку заняття. Домовляється з працівниками об'єкту, на якому проводитиметься навчальний процес, залучає фахівців виробничого підприємства, готує для них ряд запитань, на які вони даватимуть відповіді, які безпосередньо пов'язані як із темою заняття так і з майбутньою професійною діяльністю бухгалтерів.

Під час проведення таких занять є можливість відзняти фото- і відеоматеріали, які надалі використовуються для виготовлення навчальних відеофільмів. У процесі спілкування налагоджуються зв'язки з підприємствами, роботодавцями, що створює передумови для проведення навчальних і виробничих практик і закріплення позитивного досвіду співпраці з виробництвом.

Висновки. Висока професійна компетентність здобувача вищої освіти допомагає досягненню особистого успіху, ефективній самореалізації в багатьох соціальних сферах, зростанню продуктивності в різних галузях економіки, що позитивно позначається на розвитку суспільства. Компетентність формується, насамперед, завдяки власним зусиллям людини, як наслідок саморозвитку, професійного та особистісного зростання, синтезу професійного та життєвого досвіду.

Випускники закладів вищої освіти повинні здобути достатні навички самостійної роботи, уміння планувати свій робочий час і займати активну позицію щодо професійної діяльності.

Література:

1. Бурко К. В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців з бухгалтерського обліку. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» 2018. № 5. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5> (дата звернення: 28.09.19).
2. Козловський Ю.М. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аналізу. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2018. № 22. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/176.pdf> (дата звернення: 28.09.19).
3. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 року №1556-VII Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення: 28.09.19).

УДК 336.225 (477)

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Соломко Вікторія,
студентка III курсу.
Керівник Матвійчук Л. А.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Сприяння розвитку малого бізнесу в Україні є одним з першочергових завдань уряду, оскільки останнє сприяє оздоровленню економіки в цілому, вирішує проблеми безробіття, приводить до зростання ВВП, податкових надходжень до бюджету та пожвавлення економічної конкуренції на ринках товарів і послуг. Значно мірою динаміка зростання кількості малих підприємств підпорядкована чинній податковій системі в країні, яка мала б стимулювати розповсюдження вищезазначених процесів, а не стримувати їх.

Метою даного дослідження є вивчення особливостей системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні.

Законодавчою основою ведення малого бізнесу та застосування спрощеної системи оподаткування, обліку і звітності в Україні є:

- Податковий кодекс України [2];
- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [4];
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3];
- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [5].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено критерії віднесення підприємств до мікро-, малих, середніх або великих підприємств залежно від балансової вартості активів, чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та середньої кількості працівників (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Класифікація підприємств з поділом на мікро-, малі, середні та великі

Категорія підприємства	Критерії класифікації		
	Сукупна вартість активів	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Середня кількість працівників
Мікропідприємства	До 350 тис. євро	До 700 тис. євро	До 10 осіб
Малі підприємства	До 4 млн євро	До 8 млн євро	До 50 осіб
Середні підприємства	До 20 млн євро	До 40 млн євро	До 250 осіб
Великі підприємства	Понад 20 млн євро	Понад 40 млн євро	Понад 250 осіб

Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування –

законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати для підприємств з певними параметрами чисельність працюючих, обсяг валового доходу від реалізації, вид податкового режиму – загальний чи спеціальний (спрощений) (рис. 1) [2].

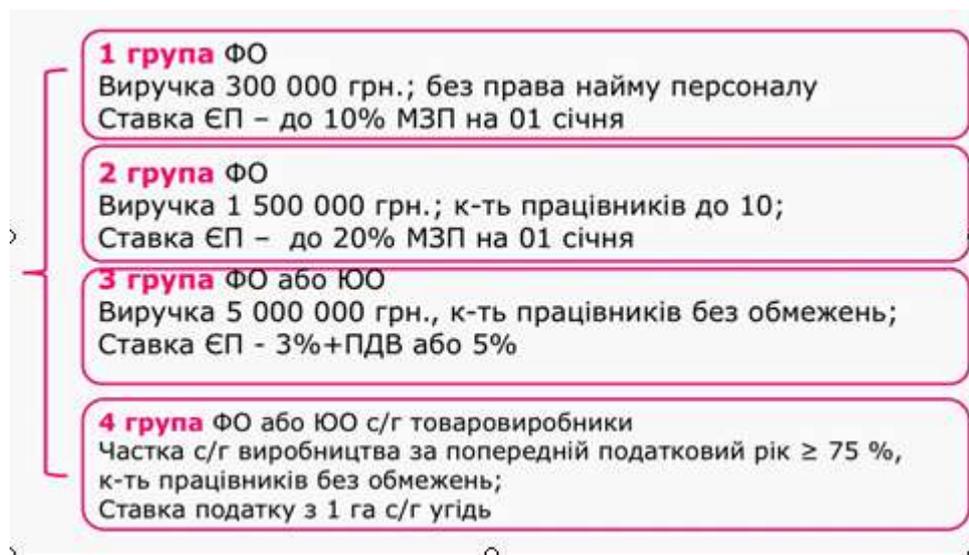

Рис. 1. Групи платників єдиного податку

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу покликані не тільки виступати елементом структурної перебудови регіональної економіки, але й сприяти підвищенню доходів місцевих бюджетів.

Застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності надає суб'єкту малого підприємництва низку переваг:

1) спрощення процедури і порядку реєстрації платника податку. Суб'єкти малого підприємництва можуть перейти на сплату єдиного податку як з початку року, так і з початку будь-якого кварталу;

2) спрощення розрахунків, пов'язаних з визначенням сум податків;

3) заповнення однієї форми звітності (замість різноманітних форм податкової звітності за податками та зборами, які заміщуються єдиним податком) – розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва-юридичною особою, що подається до податкового органу раз на квартал;

4) спрощення ведення поточного бухгалтерського обліку та форм фінансової звітності, що передбачена стандартами бухгалтерського обліку;

5) надання права вибору сплати ПДВ.

Згідно із п. 297.1 ПКУ, платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів [2]:

1) податку на прибуток підприємств;

2) податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої – третьої групи (фізичної особи) та оподатковані згідно з цією главою;

3) податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку, а також що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи;

4) податку на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку першої – третьої груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва;

5) рентної плати за спеціальне використання води платниками єдиного податку четвертої групи.

Поряд з перевагами в спрощеній системі оподаткування існують такі недоліки:

- обмеження обсягу валового доходу, асортиментного переліку товарів та кількості найманих працівників;

- зменшення прозорості господарської діяльності та сприяння збільшенню тіньової економіки;

- створення диспропорції в оподаткуванні;

- така система оподаткування є фактором скорочення сплати ЄСВ;
- не заохочення підприємства переходити на загальну систему оподаткування за інших рівних умов (навпаки, частина підприємств перейшла з загальної системи на спрощену);
- не охоплює всіх само зайнятих [1].

Система оподаткування малих підприємств має бути спрямована одночасно і на стимулювання розвитку малого бізнесу, і на подальше наповнення державного та місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень від малих фірм.

Сучасний стан малого підприємництва в Україні свідчить про необхідність стимулювання його розвитку з боку держави, а отже і продовження дії спрощеної системи оподаткування. Незважаючи на всі недоліки та аргументи проти спрощеної системи оподаткування, її ліквідація не є ефективним рішенням, адже вона має важливе соціальне значення в нашій країні. Спрощена система оподаткування є способом так званої «компромісної детінізації».

Одним із ефективних кроків до вдосконалення спрощеної системи оподаткування може бути прив'язка диференційованого граничного обсягу виручки, що дає право переходу на спрощену систему оподаткування та визначає приналежність суб'єкта підприємництва до тієї чи іншої групи платників, до розміру мінімальної заробітної плати або до індексу інфляції з метою постійної її актуалізації. Зважаючи на волатильність української економіки, такий захід допоможе податковій системі бути більш гнучкою та, у той же час, більш стабільною, дозволяючи не вносити поправки до Податкового кодексу так часто, як це відбувається в останні роки [1].

Література:

1. Буй Т.Г. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка» 2018. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf (дата звернення: 28.09.19).

2. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 01.03.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-14-ВР. Дата оновлення: 16.11.2018. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).
4. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. [URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 №39. Дата оновлення: 24.07.2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.09.19).

УДК 657.422.7

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Терпецька Ю.С.
студентка IV курсу
Керівник Гнатюк А.А.,
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»

В ринковій економіці торгівля є найбільш розповсюдженою сферою підприємницької діяльності та сферою використання найманої праці.

Торгівля – форма економічного зв'язку між виробництвом і споживанням, що здійснюється безпосередньо ринком. Призначення торгівлі полягає в тому, що вона забезпечує доведення споживчих товарів і послуг від виробника до споживача посередництвом купівлі продажу.

Однією з обов'язкових умов здійснення процесу торгівлі є забезпечення його товарними запасами. Кожне торговельне підприємство в умовах ринку повинне проводити облік надходження товарів.

Товарами є матеріальні цінності, які придбані (отримані) і утримуються підприємством з метою подальшого продажу.

Основними показниками торгівлі, що підлягають обліку, є обсяги продажів, закупівель, собівартість реалізованих товарів, товарооборот і прибуток від реалізації товарів. Ці дані необхідні для обчислення таких економічних показників, як оборотність товарних запасів, оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, тривалість одного обороту та ін. Отримання інформації повинен забезпечувати бухгалтерський облік. Бухгалтерський облік є функцією управління підприємства. На бухгалтерський облік покладено завдання з поліпшення інформаційного забезпечення управління і контролю за обліком стану та руху товарів на підприємстві, підвищенням ефективності діяльності та зменшенням ризику втрати коштів через прийняття неправильних рішень.

Проблеми та особливості облікового відображення операцій з надходження, збереження та реалізації товарів в оптовій торгівлі досліджували у своїх працях такі науковці і дослідники, як: Алієв Т., Біловодська О.А., Іваненко В.О., Дроздова О.Г., Атамас П.Й., Жолнер І.В., Кислий В.М., Олефіренко О.М., Смоляник О.М., Тарасова М., Максимова В.Ф. та інші[3] [4].

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» оцінка товарів у поточному обліку базується на їх первісній вартості, яка змінюється залежно від джерел надходження. Одиницею бухгалтерського обліку товарних запасів є їх найменування або однорідна група (вид) [1].

Придбані (отримані) або вироблені товари зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю.

Первісною вартістю товарів, що придбані за плату, є собівартість товарів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю) за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;

- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням товарів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати (затрати на заготівлю товарів, оплата тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи і транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання, включаючи витрати зі страхування ризиків транспортування торів) [2].

При відпуску товарних запасів при продажу та іншому вибутті оцінка їх здійснюється за одним з таких методів:

- ідентифікованої собівартості відповідної одиниці товарів;
- середньозваженої собівартості;
- собівартості перших за часом надходження товарів (ФІФО);
- нормативних затрат;
- ціни продажу.

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів [2].

Спосіб оформлення господарських операцій документами називається документацією. Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, оскільки служить для первинного спостереження за господарськими операціями, і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій, є підставою для бухгалтерського обліку цих операцій.

Порядок документального оформлення надходження товарів залежить від місця їх приймання.

При отриманні товарів від постачальника, доставці його автотранспортом або транспортом сторонньої організації до складу підприємства товари приймаються за товарно-транспортною накладною.

При одержанні товарів на складі постачальника призначення посадовій особі підприємства видається довіреність, підписана керівником і головним бухгалтером і засвідчена печаткою за наявності. У довіреності наводиться перелік цінностей, які потрібно отримати.

Відпуск товарів зі складу постачальника оформлюється накладною, у якій вказується кількість відпущених товарів, ціна, загальна вартість з урахуванням ПДВ. Виписується накладна, як правило, в 4-х екземплярах. Перший і другий екземпляри залишаються у постачальника (один екземпляр залишається в бухгалтерії, другий — у матеріально відповідальній особі, якою відпущено товар зі складу); третій і четвертий екземпляри надходять разом з товаром на підприємство (один екземпляр подається до бухгалтерії, а другий залишається у матеріально відповідальній особі, якою приймається товар).

Якщо кількість і якість одержаних товарів відповідає даним, вказаним у товаросупровідних документах, то на документі (рахунку-фактурі, накладній) матеріально відповідальна особа ставить свій підпис і штамп, що засвідчує прийняття товару на зберігання.

В разі виявлення при прийманні товарів розходжень між даними товаросупровідних документів і фактично одержаними товарами (за кількістю, асортиментом, якістю) складається акт про встановлення розходжень. Акт складається спеціальною комісією, призначеною наказом керівника підприємства.

Розрахунковим документом для оплати товарів, що поставляються, є рахунки-фактури. Рахунок-фактура виписується постачальником в 3-х примірниках. Перший примірник надається одержувачу, два інших залишаються у постачальника.

Всі товарні і грошові документи (накладні, рахунки-фактури та ін.) підлягають обов'язковому обліку бухгалтерською службою підприємства

Складське господарство є виробничо-технічною базою системи постачання і збуту. Серед великої різноманітності баз і складів, які беруть

участь у процесі постачання, важливе місце відводиться складам підприємств.

Основним завданням складського господарства на підприємстві є:

- накопичення необхідних запасів товарів, палива, запасних частин тощо для забезпечення безперервного постачання ними всіх споживачів;
- забезпечення збереження матеріальних цінностей;
- здійснення раціональної організації навантажувально-розвантажувальних та внутрішньоскладських робіт з мінімальними витратами праці та коштів;
- правильне використання складських приміщень та раціональна експлуатація внутрішнього складського обладнання;
- здійснення необхідної підготовки матеріальних ресурсів до виробничого використання;
- організація централізованої доставки товарів до місця споживання;
- своєчасне виявлення і мобілізація надлишків матеріальних цінностей, які не використовуються для виробничо-господарських потреб підприємства;
- забезпечення планових служб підприємства необхідною інформацією про наявність запасів матеріальних цінностей, контроль за їх надходженням та витратою тощо.

Для нормальної роботи складу і збереження продукції та товарів слід забезпечити чіткий розпорядок роботи складу, впорядкувати стелажі та полиці, забезпечити своєчасне оформлення документації та відображення операцій поточного дня в картках чи книгах складського обліку.

Отже, під товаром у широкому значенні розуміють матеріальну або нематеріальну власність, яка реалізується на ринку. Товаром можуть бути, продукти як фізичної, так і розумової праці, результати послуг, сама здатність до праці, земля та її надра - все, що має споживчу та продажну

вартість і може обмінюватися на інший товар (гроші) власником цієї споживчої вартості. У вузькому розумінні під товаром розуміють продукт праці, що призначений для обміну або продажу з метою одержання прибутку.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 із змінами та доповненнями.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських підприємства та організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р.
3. Дроздова О. Г. Особливості організації бухгалтерського обліку руху товарів / О. Г. Дроздова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. - 2013. - Вип. 2. - С. 56-64.
4. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / П.Й. Атамас. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 392 с.

УДК 657:691

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ

*Фесюк Ірина,
студентка IV-го курсу
Керівник Гнатюк А.А.,
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Будівництво як вид економічної діяльності характеризується специфічним веденням обліку і є досить важливим в умовах розвитку ринкових відносин в Україні. Будівельне підприємство – це самостійно господарюючий будівельний, спеціальний і монтажний суб’єкт, кінцевим результатом якого є об’єкт будівництва – основний засіб чи його модернізація. Бухгалтерський облік в будівництві відрізняється від обліку в інших галузях народного господарства технологічними особливостями,

структурою управління та ціноутворенням. Саме цим зумовлена актуальність обраної теми.

Проблемами обліку в будівництві займалися такі науковці як: Чалий І., який досліджував загадки п'ятнадцятого рахунку при веденні обліку операцій будівництва [4], Шара Є.Ю. досліджувала методи обліку виробничих запасів і калькулювання собівартості продукції в будівництві [3], Задорожний М.В., Огійчук М. Ф. та інші.

Основні положення обліку матеріальних цінностей в підрядних будівельних організаціях регламентовані П(С)БО 9 «Запаси» та Планом рахунків бухгалтерського обліку, якими визначено саме поняття запасів, їх склад, принципи оцінки, облікова одиниця, рахунки обліку запасів та їх кореспонденція. Ці положення є загальними для підприємств усіх галузей економіки. У той же час у будівельних організаціях є деякі особливості документального оформлення та організації обліку використання виробничих запасів, а саме:

1. Для будівельних організацій використовуються форми документів, затверджені наказом Міністерства статистики України від 21.06.96 р. № 193 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів».

Будівельні матеріали – матеріальні активи, призначені для використання у капітальному будівництві об'єктів, що зводяться господарським або підрядним способом. До таких активів належать будівельні матеріали та устаткування, яке потребує монтажу [1].

Будівельні організації можуть отримувати матеріали, конструкції і деталі як від постачальників на умовах купівлі-продажу, так і від замовника, або ж виготовляти деякі конструкції у своїх допоміжних виробництвах. При надходженні матеріалів від замовника розрахунки можуть здійснюватися по-різному:

- матеріали можуть бути куплені підрядником у замовника, і тоді розрахунки та їх облік аналогічні обліку матеріалів, одержаних від постачальників;

- матеріали можуть бути передані замовником в рахунок оплати послуг підрядника, і тоді виникають ознаки товарообмінної (бартерної) операції, а вартість таких матеріалів відображають в обліку як аванс замовника;

- матеріали можуть бути передані замовником підряднику для цільового використання згідно з договором підряду. У такому випадку право власності на матеріали залишається у замовника.

Класифікація будівельних матеріалів:

1) За використанням: стінові (цегла, каміння, панелі, блоки); в'язучі (вапно, цемент, синтетичні смоли); сантехнічні (труби, шланги); електротехнічні (кабель, провід, лампи, вимикачі); кровельні (шифер, черепиця, жерсть, руберойд); ізоляційні (папір, скловолокно).

2) За способом зберігання: відкритого зберігання (цегла, пісок, щебінь, гравій); закритого зберігання (сантехніка, електротехнічні матеріали); напівзакритого зберігання (лінолеум, толь) [2, с.212].

Облік наявності та руху будівельних матеріалів, конструкцій, деталей, обладнання і комплектуючих виробів, що підлягають монтажу, а також інших матеріальних цінностей, які необхідні для будівництва, виготовлення будівельних деталей і конструкцій, виконання монтажних робіт обліковуються на субрахунку 205 «Будівельні матеріали». При цьому обладнання, яке не потребує монтажу, не враховується на даному субрахунку.

Будівельні матеріали, що надходять до підрядника, оприбутковуються на підставі акта (або рахунка) відповідно до вимог стандартів та технічних умов і в обумовлені будівельним контрактом терміни. Підрядник для приймання матеріальних ресурсів за кількістю і якістю може залучати зацікавлені субпідрядні організації. Він зобов'язаний

після використання матеріалів за призначенням надати замовнику Звіт про використання матеріалів та повернути залишки невикористаних матеріалів. У бухгалтерському обліку підрядника такі матеріали, конструкції і деталі відображають на забалансовому рахунку 02 «Активи на відповідальному зберіганні» (у розрізі замовників, видів матеріалів, місць зберігання і т. ін.) [2, с.338].

Відпуск сировини, матеріалів, конструкцій, деталей, палива з центральних складів у виробництво на будовах має свої особливості. Відпуск цінностей у комори цехів, діляниць, на будівельні майданчики відображають не як витрати виробництва, а як внутрішньогосподарське переміщення матеріальних цінностей (від однієї до іншої матеріально відповідальної особи).

Відпуск матеріалів у виробництво, як правило, повинен здійснюватися на підставі попередньо встановлених лімітів. Основними документами, якими оформлюють видачу матеріалів зі складу в будівництві є «Лімітно-забірні картки» (т. ф. № М-28 та М-28а).

Лімітно-забірна картка т. ф. № М-28 ведеться протягом всього періоду будівництва конкретного об'єкта і знаходиться у виконавця робіт. Одночасно складається щомісячна лімітно-забірна картка за т. ф. № М-28а, яка знаходиться на складі. При відпуску матеріалів зі складу комірник розписується у лімітно-забірній картці ф. № М-28, а отримувач матеріалів – у лімітно-забірній картці ф. № М-28а. У кінці місяця оформлені лімітно-забірні картки разом з іншими первинними документами і матеріальними звітами передаються комірником і виконавцем робіт у бухгалтерію, де перевіряють правильність списання матеріалів на виробництво по кожному об'єкту та діляниці в цілому. Лімітно-забірні картки т. ф. № М-28 з незакінчених об'єктів, що переходять на наступний місяць, повертають виконавцю робіт. Таким чином, лімітно-забірні картки використовуються як для документального оформлення відпуску матеріалів, так і для

систематичного контролю за дотриманням ліміту витрачання матеріалів у виробництві.

Для списання матеріалів та контролю за дотриманням нормативів їх витрачання керівник будівельного підрозділу щомісяця складає «Звіт про витрати основних матеріалів у будівництві в зіставленні з виробничими нормами» (т. ф. № М-29). На підставі даних ф. № М-29 керівник будівельної організації приймає рішення про списання матеріалів та порядок регулювання відхилень від норм (кошторису). Кількісні дані про фактичні витрати матеріалів з ф. № М-29 переносять у «Матеріальний звіт» (т. ф. № М-19).

Облік наявності та руху матеріалів на складах ведуть у «Картках складського обліку матеріалів» (т. ф. № М-12) у загальноприйнятому порядку. Після закінчення місяця завідувач складу подає у бухгалтерію «Матеріальний звіт» (т. ф. № М-19), до якого додає всі документи про рух матеріалів за звітний період. У невеликих будівельних підприємствах матеріально відповідальні особи можуть здавати документи в бухгалтерію на підставі «Реєстру приймання-здавання документів» (т. ф. № М-13), а в кінці місяця складати відомість залишків матеріальних цінностей (сальдову відомість). Аналітичний і синтетичний облік матеріалів у бухгалтерії будівельних організацій ведеться за загальноприйнятою методикою.

Отже, для обліку в будівництві дуже важливим елементом є визначення та порядок формування собівартості будівельно-монтажних робіт, тому для цього необхідно використовувати низку нормативних документів, що регулюють: ведення бухгалтерського обліку в будівельних підприємствах; порядок визнання та відображення в обліку витрат на будівництво (витрат, пов'язаних із закупівлею будівельних матеріалів); класифікацію таких витрат, їх групування за економічними елементами. Однак деякі моменти ведення обліку потребують подальшого дослідження.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 “Запаси”: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 № 246 із змінами та доповненнями.

2. Огійчук М. Ф., Сколотій Л.О., Беленкова М. І. та ін. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник / За ред. проф. М.Ф. Огійчука. – 7-ме вид., перероб. і допов. – Київ : Алерта, 2016. – 1040 с.

3. Шара Є.Ю. Фінансовий облік I : навч. посібник / Є.Ю. Шара, І.Є. Соколовська- Гонтаренко. – Київ : Центр учб. літ., 2016. – 336 с.

4. Чалий І. Ч. Будівельний облік для профі: секрети майстерності. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Фактор, 2009. – 464 с. ISBN 978-966-312-926-6

5. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал. [Електронний ресурс]. — Режим доступу до закону: <http://magazine.faaf.org.ua/>

6. Газета “Все про бухгалтерський облік”. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vobu.kiev.ua>

УДК 657:336.74

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

*Шевчук Марина,
студентка IV курсу.*

Керівник Дерев'яно С.І.,

к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування.

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ*

Основою ефективного функціонування сучасного підприємства є безперервний періодичний рух грошових коштів. Перед господарюючими суб'єктами постійно виникають проблеми щодо організації контролю над поновленням та подальшим збереженням динаміки циклів усієї діяльності підприємства. Грошові кошти є найбільш ліквідними активами та обмеженими ресурсами. Успіх діяльності підприємства багато в чому визначається здатністю раціонально розподіляти і використовувати грошові кошти. Організація їх обліку є досить важливим питанням під час контролю операцій із ними.

Найбільш ґрунтовно облік грошових коштів було висвітлено в наукових працях таких учених, як: А.М. Андросов, С.Л. Береза, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.С. Гальчинський, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, А.М. Кузьмінський, В.В. Сопко, Н.М. Малюга, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, Г.В. Савіцька та інші.

У працях Д. Рікардо віддавалася перевага функції грошей як засобу обігу. «Гроші, – писав він, – є товаром, ...що служить загальним засобом обміну». У книзі англійського економіста Т. Крампа «Феномен грошей» грошові функції подано як засіб платежу, міра вартості, одиниця виміру, засіб обігу та засіб нагромадження багатства. Економісти Долан та Кемпбелл визначають гроші як засіб нагромадження. У книзі англійського економіста Л. Харріса «Грошова теорія» йдеться про функції засобу обігу, засобу збереження вартості та одиницю рахунку і зовсім не згадуються функції засобу платежу і світових грошей[2].

Вдосконалення організації бухгалтерського обліку, застосування ефективнішої методики обліку грошових коштів залишається одним із найактуальніших питань, оскільки від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а отже, ефективна діяльність підприємства та його подальший розвиток. Грошовим коштам належить значне місце в діяльності підприємств, установ, організацій. Вони виступають важливим відокремленим об'єктом системи бухгалтерського обліку і водночас грошовим вимірником для інших облікових об'єктів .

Проблеми обліку грошових коштів є досить важливим питанням, тому що від достовірності та оперативності обліку залежить уся фінансова діяльність та звітність підприємства. До наявних облікових проблем стосовно руху та наявності грошових коштів слід віднести:

- 1) визнання та класифікацію грошових коштів;
- 2) правильне їх відображення у фінансовій звітності;

3) організацію контролю над процесом збереження та використання грошових коштів;

4) оптимізацію надходжень і виплат готівки та формування інформаційної бази даних для аналізу отриманих і втрачених вигод від проведених заходів;

5) повноту та своєчасність відображення в системі обліку рух грошових коштів.

Основним інформаційним джерелом щодо руху грошових коштів та їх еквівалентів є форма № 3 фінансової звітності «Звіт про рух грошових коштів». Цей звіт є одним із найскладніших у всій фінансовій звітності підприємства. «Звіт про рух грошових коштів» надає інформацію про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства, а також дає можливість оцінити ситуацію, пов'язану з надходженням та витрачанням грошових коштів, та визначити потреби підприємства щодо використання цих коштів. Тобто форма звітності є багатосторонньою, що суттєво ускладнює процес його заповнення.

Облік грошових коштів достатньо регламентований законодавчими та нормативними актами України. Але розширення форм і методів здійснення розрахунків, властивостей та функцій грошових коштів як інструментів забезпечення платоспроможності стали основною причиною уточнення та деталізації відображення в бухгалтерському обліку та контролю операцій із ними, тому виникає необхідність у застосуванні конкретних прийомів управління грошовими коштами, джерелом якого є достовірне інформаційне забезпечення [1].

Застосування на підприємствах системи контролю грошових коштів дасть змогу значно підвищити ефективність усього процесу управління його діяльністю, а також є доцільним на підприємствах здійснювати розробку фінансових планів надходження та витрачання грошових коштів на наступний рік, якому буде розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати грошових коштів у розрізі статей витрат . Також на

початку кожного місяця підприємствам доцільно було б формувати звіт за попередній місяць про надходження і використання грошових коштів та порівнювати його з нормативними (плановими) показниками. Ця процедура забезпечить оперативний контроль над рухом грошових коштів на підприємствах.

Нині важливою є необхідність повної автоматизації обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність облікових даних, пов'язаних із рухом грошових коштів. Не менш важливою є й проблема повноти та своєчасності відображення грошових коштів у системі обліку, адже якщо грошові кошти не будуть повністю та своєчасно оприбутковані, то не буде чіткого відображення реального розміру коштів. А далі – неправильне відображення податкових стягнень. І така помилка тягне за собою низку інших, які можливо виявити лише під час інвентаризації.

Діяльність кожного підприємства прямо залежить від правильної організації обліку грошових коштів, оскільки основу діяльності підприємства становлять операції, пов'язані з рухом грошових коштів. Проблеми обліку грошових коштів та їх вирішення є актуальними і важливими для всіх підприємств, адже від достовірності та оперативності обліку залежить уся фінансова діяльність підприємства.

Література:

1. Гушу Д. Облік грошових коштів: проблеми та шляхи їх вирішення – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf-cv.at.ua/forum/83-811-1>
2. Рикардо Д. Сочинения / Д.Рикардо; пер. с англ. под ред. М.Н.Смит. – М.: Госполитиздат, – Т. 3. – 296 с

СЕКЦІЯ ІІІ

«ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»

Справжня особиста свобода неможлива без економічної безпеки і незалежності. Голодні та безробітні люди — це кадри для диктатури.

Франклін Делано Рузвельт

УДК 336.143(477)

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Грицак М. І.

викладач економічних дисциплін.

ВСП «РК НУБіП України»

Зарубіжний досвід свідчить, що проблеми територіальних громад можуть ефективно вирішуватись тільки на місцевому рівні. В сучасних умовах розвитку України значно посилюється роль фінансів місцевого самоврядування. Виникає необхідність розширення та зміцнення фінансової бази місцевих органів влади, на які покладено виконувати свої повноваження відповідно до чинного законодавства України. Місцеві бюджети є основним джерелом, фінансовою базою органів місцевого самоврядування, активною формою акумуляції певної частини фонду фінансових ресурсів, бо саме тут концентрується більше 70% загального обсягу фінансових ресурсів місцевого самоврядування. При цьому, формування дохідної та видаткової частини місцевих бюджетів за останні роки здійснюється в особливо складних умовах, що пов'язано з фінансово-економічними, політичними факторами, анексією частини української держави та військовими діями на сході України.

Питання місцевих бюджетів, міжбюджетних відносин, фінансової самостійності місцевих бюджетів та проблем децентралізації досліджували і продовжують цю роботу такі науковці, вчені як А. Є. Буряченко, О. Д. Василик, Л. К. Воронова, С. І. Юрій, І. О. Луніна, О. В. Слобожан, Ю. І. Ганущак, Ю. В. Пасічник та інші. На сьогодні актуальним є дослідження впливу децентралізації на зміцнення дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів та соціальних наслідків її здійснення для населення.

Мета статті полягає в розкритті проблем децентралізації місцевих бюджетів та обґрунтування напрямів підвищення фінансового

забезпечення органів місцевого самоврядування для найбільш повного забезпечення населення суспільними благами.

Роль місцевих бюджетів у кожній країні зумовлюється типом економічної системи, визначеними цілями та пріоритетами суспільного розвитку. В Україні місцевим бюджетам належить важлива роль у забезпеченні конституційних гарантій, вирішенні соціальних проблем, підвищенні рівня добробуту населення. Більшість країн із сильною економікою та розвинутою системою соціального захисту розпочинали свої реформи з проведення бюджетної децентралізації. Пріоритетними напрямками в Україні у цьому контексті є: децентралізація влади, формування більш значних бюджетних ресурсів на місцевому рівні управління, їх використання на рівні громад, зміцнення фінансового потенціалу органів місцевого самоврядування, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідних територіях, надання високоякісних та доступних публічних послуг населенню, узгодження інтересів держави і територіальних громад.

У процесі фінансової децентралізації передбачається передача відповідальності у сфері планування, управління, а також залучення та розподілу фінансових ресурсів від державних органів влади до місцевих. При цьому державна влада повинна виконувати лише ті завдання, які неможливо виконати більш ефективно на локальному рівні. Децентралізація призначена для створення умов взаємодоповнюючого функціонування державних та місцевих органів влади, що виключає дублювання обов'язків та повноважень [4, с. 40].

Як свідчить досвід розвинутих країн, бюджетні реформи стосовно децентралізації слідує за інституційними змінами, хоча “фактична процедура при впровадженні може включати значні політичні дискусії”. Бюджетна децентралізація — це перенесення надходження доходів та/або здійснення витрат грошових коштів на більш низький рівень уряду при збереженні фінансової відповідальності. Тому механізм формування

доходів місцевих бюджетів при здійсненні реформ і є запорукою її успішності [1, с. 135].

Для забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, в Україні відбуваються процеси децентралізації місцевих фінансів, починаючи з кінця 2014 року. Перед прийняттям Закону України “Про Державний бюджет України на 2015 рік”, Верховна Рада України прийняла ряд змін до Податкового і Бюджетного кодексів, які визначили нову фінансову основу органів місцевого самоврядування, новий розподіл загальнодержавних податків, запровадили нові місцеві податки та систему бюджетного вирівнювання. Відбулись значні зміни до підходів у формуванні видаткових повноважень, які делегуються виключно на рівень міста обласного значення, районний рівень та рівень територіальних громад. Так, починаючи з 2015 р., місцеві бюджети отримують нові види трансфертів: освітня субвенція, медична субвенція та субвенція на підготовку робітничих кадрів, з яких зараз фінансується основна маса видатків в цих сферах [4, с. 45]. Крім цього, місцеві бюджети отримуватимуть базову дотацію для підвищення їх фіскальної спроможності, а також планується надати право регіонам самостійно встановлювати місцеві податки і збори. Так було розпочато новий етап бюджетної децентралізації в Україні.

В реформуючій системі децентралізації бюджетних ресурсів розширено джерела наповнення місцевих бюджетів за рахунок:

1) передачі доходів з державного бюджету (100% плати за надання адміністративних послуг, 100% державного мита, 10% податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки);

2) запровадження акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів (пиво, алкогольні напої, тютюнові вироби, нафтопродукти) за ставкою 5 відсотків вартості реалізованого товару;

3) розширення бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування цим податком комерційного (нежитлового) майна та автомобілів з великим об'ємом двигуна;

4) збільшення нормативу зарахування до місцевих бюджетів екологічного податку з 35% до 80% [3, с. 72].

Зміна податкової системи відіграє важливу роль у формуванні місцевих бюджетів, проте регіони повинні запрацювати не лише формально, але й створити чи відновити існуючі джерела існування — надходження та доходи місцевих бюджетів, які спроможна забезпечити лише реальна економіка. Однією з важливих змін до Бюджетного кодексу України стала зміна, що передбачає можливість зберігати зекономлені кошти на кінець звітного періоду на рахунках органів місцевого самоврядування і використовувати їх наступного року. Таким чином місцеві чиновники отримали мотивацію заощаджувати. Раніше будь-що необхідно було використати і списати кошти з рахунків до кінця року, то тепер така практика повинна відійти в минуле.

Ще однією важливою новацією є можливість розміщувати тимчасово вільні кошти спеціального фонду місцевих бюджетів в комерційних банках. З однієї сторони це вирішує проблему затримки виплат з казначейства, з іншої — позбавляє можливість місцеву владу отримувати безвідсоткові кредити на покриття тимчасових касових розривів в місцевих бюджетах [2, с. 52].

Хоча у 2015-2017 рр. зроблено перші кроки на шляху створення умов для соціального й економічного розвитку України та її регіонів, місцеві бюджети все ще не мають достатньо автономії та фінансових ресурсів для реалізації перспективних проектів, реалізації соціальних програм. Повною мірою виконання соціальних зобов'язань місцевих бюджетів можливе за умови забезпечення самодостатності місцевого самоврядування шляхом закріплення за місцевими бюджетами достатньої кількості дохідних джерел.

Процес реформування місцевих бюджетів України, адміністративно-територіального устрою повинен забезпечити поступове досягнення територіальної відповідальності між повноваженнями органів місцевого самоврядування, доходами, що передаються їм в розпорядження та видатками відповідних бюджетів. Зміцнення бюджетної децентралізації не можна розглядати як послаблення функцій держави, а навпаки, вони мають посилюватись не через використання адміністративних механізмів, а ринкових, які мають різні форми і методи їх забезпечення.

Для дієвого функціонування місцевих бюджетів, забезпечення виконання соціальних зобов'язань органами місцевого самоврядування, сприяння економічному зростанню та забезпечення позитивних соціальних наслідків децентралізації необхідно вирішити такі завдання: здійснити подальший розподіл повноважень між центральними органами влади та органами місцевого самоврядування з відповідним розширенням бази дохідних джерел формування місцевих бюджетів, а також узгодження інтересів держави, бізнесу та громадян; залучати додаткові джерела надходжень до бюджетів; підвищити прозорість та ефективність витрачання бюджетних коштів; вдосконалити механізм міжтериторіального фінансового вирівнювання; впровадити систему оцінки фінансового стану та якості управління фінансами місцевого самоврядування.

Подальше впровадження децентралізації повинно ґрунтуватися на вирішенні наявних проблем, сприянні стабілізації соціально-економічної ситуації в країні та забезпеченні реальної фінансової самостійності органів місцевої влади у вирішенні суспільно важливих завдань локального рівня та посиленні позитивних соціальних наслідків.

Література:

1. Лагутіна Л. О. Джерела формування місцевих бюджетів сільських територій в умовах децентралізації. - Збірник наук. праць. - Випуск 6. 2015.

2. Лисяк Л. В. Напрями вдосконалення бюджетної політики України в умовах децентралізації / Науковий погляд: економіка та управління. – 2017. – № 2 (58). – С. 42-56.

3. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні: наукова доповідь / За ред. д-ра екон. наук І.О. Луніної; НАН України, «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2016. – 70 с.

4. Фурдичко Л. Є. Децентралізація: фінансова незалежність місцевих бюджетів України / Л.Є. Фурдичко // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2015. – вип. 5. – С. 39-42.

УДК 336.7

ЗАКОН ПРО «СПЛІТ» - НОВА МОДЕЛЬ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ

*Гулюк Ю.С.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

В умовах кризи повноваження держорганів, що регулюють банківський і небанківський фінансові ринки, потрібно розширювати, а також впроваджувати сучасні стандарти, наближаючись до єдиної політики в сфері регулювання фінансових ринків і створення єдиного мегарегулятора.

Саме тому світові, і, насамперед, європейські центробанки, після кризи 2008 року почали переосмислювати свою роль і функції. На той час у більшості країн працювала не завжди ефективна – секторальна модель регулювання, коли за банки відповідав один регулятор, за страховий сектор – інший, за фондовий ринок – ще інший. У таких умовах важко оперативно реагувати на системні ризики. Та і єдиного відповідального за фінансову стабільність фактично немає.

На противагу їй почала зростати частка країн з консолідованою моделлю нагляду (у світі - 34%, у Європі – 70% країн) [1].

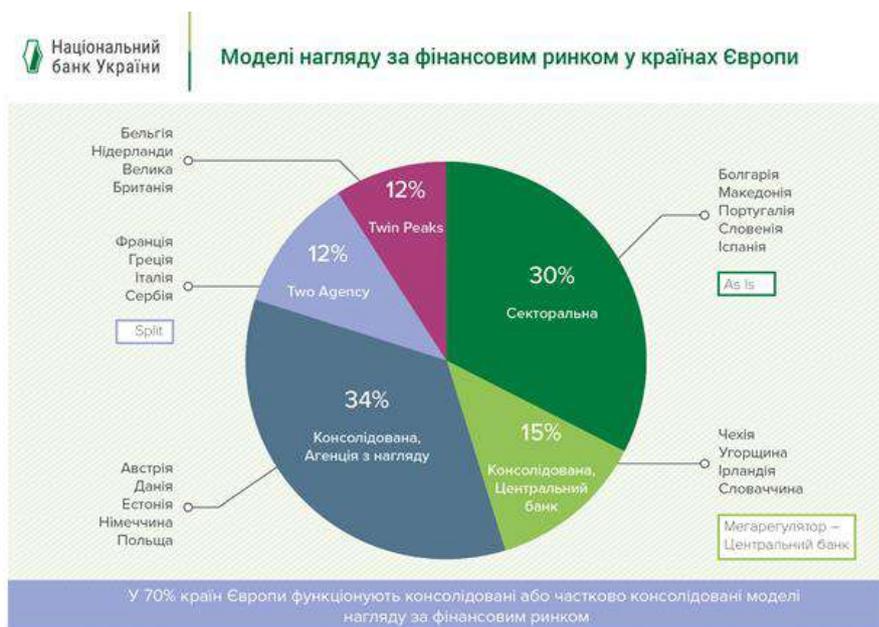

Рис. 1. Моделі нагляду за фінансовим ринком у країнах Європи [3]

Це коли функції з нагляду:

- або повністю концентруються у центральному банку ("мегарегулятор");
- або розподіляються між центральним банком та регулятором фондового ринку (модель Two Agency);
- або функціонально розподіляються між регулятором з нагляду і регулятором ринкової поведінки (модель Twin Peaks);
- або виокремлюються в окрему агенцію.

12 вересня 2019 року Верховна Рада України прийняла в цілому закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій з державного регулювання ринків фінансових послуг 1069-2. З 1 липня 2020 року нагляд за страховими компаніями, кредитними спілками, ломбардами та фінансовими компаніями перейде від Нацкомфінпослуг до Національного банку. На сьогодні це понад 1,5 тисячі установ. Недержавні пенсійні фонди, фонди фінансування будівництва, фонди облігацій нерухомості, емітенти іпотечних сертифікатів і довірчі товариства будуть у віданні фондового регулятора - НКЦПФР [2].

Рис. 2. Структура ринку небанківських фінансових послуг на I пів. 2019 року[3]

Регулятор отримає звітність, архіви, вивчить ці документи. Проведе конкурс, за яким наберуться люди як у нові структурні підрозділи, які будуть створені для регулювання небанківських фінансових установ, так і в існуючі для їх посилення. Звісно, НБУ не буде створювати нового окремого ліцензування чи фінмоніторингу під небанківські установи – у цьому немає сенсу. Але посилювати ці департаменти спеціалістами з комісії звісно ж буде.

Упродовж "перехідного" періоду НБУ проводитиме аналіз ринку. Готуватиме секторальні "Білі книги" з пропозиціями регулювання, адже перша, яку презентували у жовтні 2018 року, описує загальні підходи до небанківських ринків загалом, але не занурюється у вузькі секторальні питання. Ці пропозиції будуть обов'язково обговорюватися з ринком, жодних новацій без обговорення [3].

Сьогодні НБУ виділило для себе декілька пріоритетів за напрямком підготовки нового законодавства:

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: новий курс України»

- новий закон "Про фінансові послуги". Це має бути рамковий закон, який фактично стане парасолькою для небанківського ринку, запровадить принцип пропорційного нагляду і зменшить навантаження на бізнес;

- оновлення всіх галузевих законів, наприклад, як закон "Про страхування" та інші.

Рис. 3. Таймлайн дій після ухвалення Закону про «спліт» [3]

Також закон надає НБУ та НКЦПФР повноваження застосовувати заходи впливу до юридичних осіб за правопорушення на ринку цінних паперів та учасників ринків небанківських фінансових послуг (крім споживачів фінансових послуг) у вигляді накладення штрафів (рішення набиратиме чинності з робочого дня, наступного за днем його прийняття та якщо воно не було виконано або не було оскаржено у судовому порядку, таке рішення набуватиме статусу виконавчого документу) [1].

Хоча, насправді "спліт" – це технічний закон. Тож не потрібно шукати в ньому якісь нові норми регулювання, бо він суто про технічну передачу повноважень. Фактично там є порядок передачі справ і перелік нормативних актів, де назва Нацкомфінпослуг має бути замінена на НБУ

або НКЦПФР. А вже всі нові регуляторні норми кожен з регуляторів – Нацбанк та Комісія з цінних паперів – мають розробляти вже після передачі справ [1].

Ідея створення мегарегулятора на базі НБУ нарешті знайшла реалізацію. Але якщо без прийняття спліта Національний банк не бачив розвитку страхового сегмента, пенсійної реформи та комплексного захисту прав споживачів, то страховий ринок в своїх прогнозах вкрай стриманий. Свого часу наявність на ринку великої кількості учасників з різними підходами до ведення бізнесу нівелювали реалізацію цієї ідеї. Крім того, переживши в 2014 році реформування банківської сфери та неповернення депозитних коштів страхових компаній, по суті грошей своїх страхувальників, багато страхових компаній оцінили законопроект як крок у бік знищення національного небанківського ринку [2].

Учасники небанківського фінансового ринку та їх об'єднання неодноразово заявляли, що положення законопроекту створюють передумови тиску на бізнес, ставлять під загрозу економічну безпеку країни та соціальну стабільність, і 29 серпня у відкритому листі закликали Президента України Володимира Зеленського заблокувати прийняття законопроектів передбачають передачу наглядових функцій НБУ.

Кардинально інший підхід транслують народні депутати нового парламенту і сам НБУ. "Цей законопроект є маркером у програмі співробітництва із МВФ. Він значно поліпшить умови регулювання нагляду за фінустановами, тому що це регулювання стане більш прозорим і більш конкретним", - представляючи законопроект у парламенті заявив заступник голови парламентського комітету з питань фінансів, податкової та митної політики Олександр Дубинський [2].

Чи допоможе Мегарегулятор і стане небанківський фінансовий ринок з його прийняттям краще, покаже час. У будь-якому випадку "спліт" - це тільки частина реформи фінансового ринку України. Наступним

кроком має стати поділ функцій нагляду фінринку і монетарної політики [2].

Література:

1. Есть ли жизнь после "сплита"? Интерв'ю з Катериною Рожковою. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://finance.liga.net/ekonomika/opinion/est-li-jizn-posle-splita>
2. Закон о сплите: плюсы и минусы жизни по-новому. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://delo.ua/economyandpoliticsinukraine/zakon-o-splite-pljusy-i-minusy-zhizni-po-novomu-358041/>
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

УДК 336.1

АНАЛІЗ ПРОЕКТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА 2020 РІК

*Догадін Вадим,
студент IV курсу.
Керівник Немкович О.Б.,
к.е.н., викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Бюджет як центральна ланка всієї фінансової системи України є складним явищем. Він є основною економічною формою планомірного утворення і використання централізованого фонду фінансових ресурсів для забезпечення соціально-економічного розвитку суспільства. За економічною природою бюджет відображає грошові відносини, які складаються між державою, з одного боку, та суб'єктами господарювання усіх форм власності і фізичними особами – з іншого. Він являє собою затверджений у законодавчому порядку документ у формі розпису доходів і видатків держави на відповідний термін. Бюджет є вирішальною і провідною ланкою фінансової системи, важливим економічним важелем держави.

Оскільки бюджет є системою всеохоплюючих перерозподільних відносин, його формування і стан мають особливе значення для держави, кожної юридичної і фізичної особи та суспільства взагалі. Стан бюджету як фінансового плану віддзеркалює не тільки фінансовий стан держави, а й характеризує багато в чому фінансову ситуацію в країні, і тому цікавить усіх громадян та кожен підприємницьку структуру.

Дослідження Державного бюджету є складним та багатогранним процесом, який здійснювали відомі сучасні українські та світові науковці. Захаркіна Л.С., Зварич О.В., Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І, Пашко П.В., Тарангул Л.Л., Фрадинський О.А. більшу увагу приділяли надходженням Державного бюджету, а такі вчені як Данілов О.Д., Зайчикова В.В., Кириленко О.П., Кравченко В.І., Луніна І.О., Сивульська Н.М., Слухай С.В., Сунцова О.О. – переважно витратам бюджету. Однак формування Державного бюджету є щорічним етапом бюджетного процесу, тому аналіз основного фінансового документу країни не втрачає актуальності. Особливо, зважаючи на значне оновлення складу Верховної Ради України після виборів 2019 р., аналіз Державного бюджету відіграє важливу роль у визначенні нового курсу подальшого розвитку країни.

Аналіз Держбюджету слід розпочати з динаміки доходів, видатків та дефіциту бюджету, наведеної на рис.1.

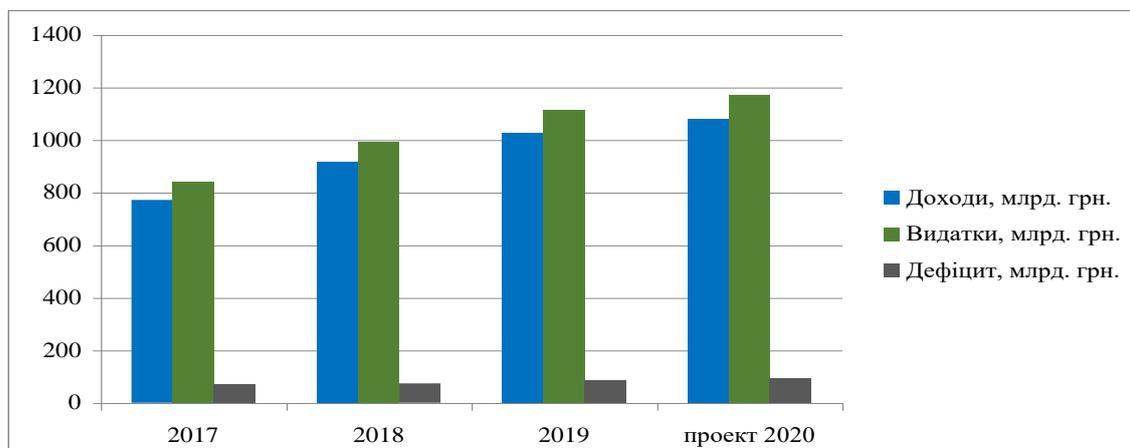

Рис. 1. Динаміка доходів, видатків та дефіциту Держбюджету за 2017-2020 рр.

За даними рис. 1, доходи Державного бюджету демонструють планомірний ріст: на 146,7 млрд. грн. або 19,0% у 2018 р. порівняно з 2017 р., на 108,1 млрд. грн. або 11,8% у 2019 р. порівняно з 2018 р. і на 53,4 млрд. грн. або 5,2% у 2020 р. порівняно з 2019 р. [1]. На 2020 р. заплановані доходи становлять 1079,5 млрд. грн. Як бачимо, динаміка росту доходів є позитивною, однак має тенденцію до зменшення темпів приросту.

Видатки Державного бюджету також показують тенденцію росту: на 150,5 млрд. грн. або 17,9% у 2018 р. порівняно з 2017 р., на 120,2 млрд. грн. або 12,1% у 2019 р. порівняно з 2018 р. та на 58,4 млрд. грн. або 5,2% у 2020 р. порівняно з 2019 р. [1]. У проєкті Державного бюджету 2020 р. закладені видатки у сумі 1170,5 млрд. грн. Отже, динаміка видатків бюджету, як і його доходів, є позитивною. При цьому темпи приросту видатків зменшуються.

Як свідчать дані рис.1, Держбюджети 2017-2020 рр. завжди були дефіцитними. При цьому різниця між доходами та витратами впродовж досліджуваного періоду поступово зростає: на 3,8 млрд. грн. або 5,4% у 2018 р. порівняно з 2017 р., на 12,1 млрд. грн. або 16,3% у 2019 р. порівняно з 2018 р. та на 5,0 млрд. грн. або 5,8% у 2020 р. порівняно з 2019 р. Однак у відношенні до видатків бюджету дефіцит падає. Якщо у 2017 р. він складав 8,3%, то у проєкті бюджету на 2020 р. його закладено на рівні 7,7%, що свідчить про покращення фінансового стану держави.

Дослідимо видатки Держбюджету, проаналізувавши основні його складові (рис. 2).

Аналізуючи витрати бюджету, зауважимо, що у бюджеті-2020 р. розрахунки здійснені з використанням прогнозного курсу долара на кінець року, який становить 28,2 грн. за долар. Цей показник викликає деяке здивування, адже на кінець III кварталу 2019 р. офіційний курс гривні до долара США становить 2408,2809 грн. за 100 доларів США [2]. Тобто, з цього можна зробити висновок, що у проєкті бюджету закладена

девальвація гривні на 14,6%. Таке рішення пояснюється тим, що з червня до вересня 2019 р. спостерігався значний ріст гривні, який був пов'язаний із одночасним збігом декількох факторів: підвищений попит на гривню, спричинений високими ставками на внутрішні облігації (17%); валютний притік від заробітчан та обмін доларів на гривні у зв'язку із сезоном відпусток. Водночас відмітимо, що при складанні Державного бюджету 2019 р. прогнозований курс долара складав 29,4 грн./долар, що на 1,2 грн./долар більше за курс бюджету-2020. Тому закладений курс є обґрунтованим [1].

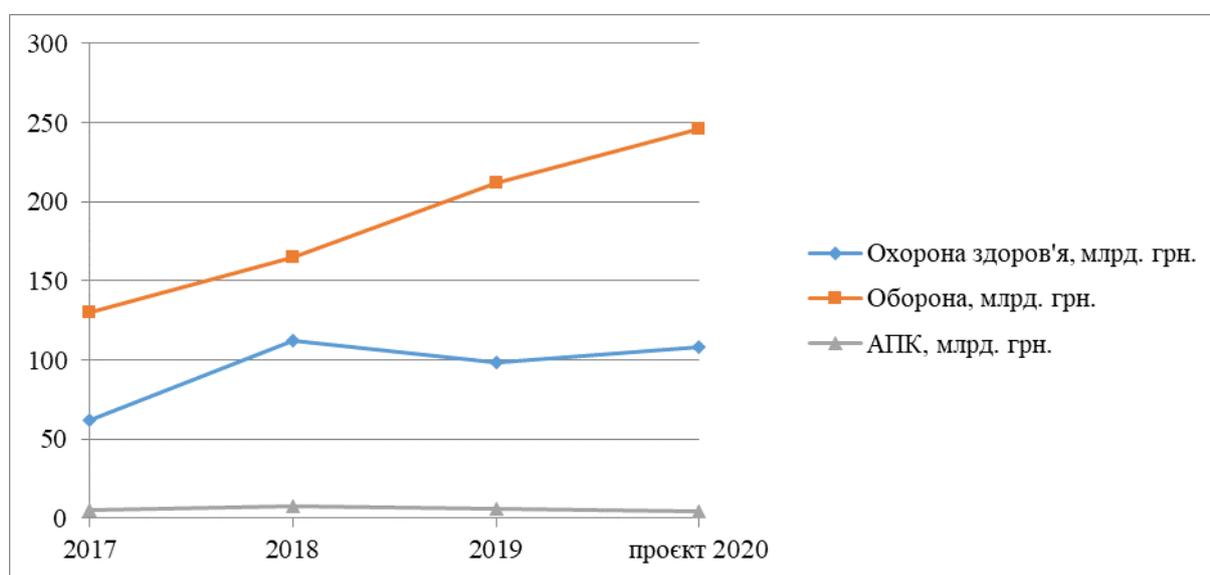

Рис. 2. Динаміка основних показників Держбюджету за 2017-2020 рр.

Як свідчать дані рис. 2, витрати на обороноздатність показують поступовий ріст. Якщо у 2017 р. вони склали 130,0 млрд. грн., то у 2018 р. зросли на 35,3 млрд. грн. або 27,2%. У 2019 р. вони знову збільшилися на 46,7 млрд. грн. або 28,3% та склали 212,0 млрд. грн. [1]. У бюджеті на 2020 р. планується закласти 245,8 млрд. гривень на безпеку і оборону, що на 33,8 млрд. грн. або 15,9% більше порівняно з 2019 р. Ріст витрат на оборону зумовлений глобальною геополітичною ситуацією, зокрема, зростанням терористичної загрози та агресивною політикою Російської Федерації [3].

Видатки Держбюджету після збільшення на 1,8 млрд. грн. або 32,7% у 2018 р. порівняно з 2017 р., зменшуються: на 0,9 млрд. грн. або 12,3% у

2019 р. порівняно з 2018 р. і на 2,0 млрд. грн. або 31,3% у 2020 р. порівняно з 2019 р. У бюджеті-2020 закладено 4,4 млрд. грн. на пряму підтримку АПК. Отже, на жаль, обсяги державної фінансової підтримки АПК зменшується, проте з'являються нові недержавні програми розвитку та співробітництва, а також зберігаються податкові пільги для цієї сфери економіки.

На медицину в проєкті Державного бюджету на 2020 р. закладено 108 млрд. грн. Зауважимо, що у 2018 р. спостерігалось значне зростання обсягу витрат на охорону здоров'я. Так вони збільшилися на 50,5 млрд. грн. або 81,5%, порівняно з 2017 р., що було пов'язано із значними витратами на оновлення матеріальної бази. Проте у 2019 р. порівняно з 2018 р. фінансування медицини зменшилося на 14,3 млрд. грн. або 12,7%. У 2020 р. витрати на охорону здоров'я знову зростуть на 9,8 млрд. грн. або 10,0% порівняно з 2019 р., що є позитивним.

Щодо оплати праці, то мінімальна заробітна плата у 2020 р. складатиме 4723 грн. Зауважимо, що впродовж досліджуваного періоду спостерігається постійне зростання даного показника: на 523 грн. або 16,3% у 2018 р. порівняно з 2017 р., на 450 грн. або 12,1% у 2019 р. порівняно з 2018 р. і на 550 грн. або 13,2% у 2020 р. порівняно з 2019 р. [4]. При цьому динаміка темпів приросту ВВП складає 20,4% у 2016 р., 25,2% у 2017 р. і 19,3% у 2018 р. [5]. Отже ріст заробітної плати є обґрунтованим.

Таким чином, на підставі проведеного дослідження можна зробити висновки, що загалом запропонований бюджет є збалансованим та реалістичним. Закладений прогнозований курс гривні говорить про її зміцнення; заплановані доходи і видатки бюджету реалістичні та виправдані; дефіцит бюджету у відношенні до видатків залишається сталим. Також оптимістичним є запланований ріст соціальних стандартів населення. При цьому продовжується збільшення фінансування обороноздатності країни та охорони здоров'я її громадян. Незважаючи на

те, що пряма фінансова підтримка АПК зменшується, залишаються податкові пільги та недержавні програми та кооперація.

У цілому проєкт Держбюджету свідчить про покращення економічної ситуації та подальший розвиток економіки. Водночас це лише проєкт бюджету й безумовно він буде коригуватись.

Література:

1. Закон України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
2. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://bank.gov.ua/markets/exchangerates/>
3. Світові тенденції в оборонній галузі [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://tinyurl.com/ухехulx4>
4. Мінімальна зарплата в Україні [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/salary/min/>
5. ВВП України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2019/>

УДК 336.74:631.11

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Дубина Інна,
магістр*

Керівник Скрипник Г.О.,

кандидат економічних наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ*

В сучасних умовах господарювання більшість підприємств опинилися на межі банкрутства. Однією з причин такого стану можна назвати нераціональне управління грошовими коштами. Якісне управління грошовими коштами забезпечують безперебійність постачання, неперервність виробничого процесу та своєчасність реалізації продукції,

що позитивно впливає на рентабельність та ліквідність підприємства. Саме тому одним з головних об'єктів аналізу та управління сьогодні мають стати грошові потоки.

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових коштів. Через обмеженість їх обсягів ускладнюється відновлення циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства. Відтак вирішення цієї проблеми неможливе без організації аналізу та контролю за грошовими потоками на підприємстві.

Ключові слова: грошовий потік, сільськогосподарське підприємство, аналіз грошових потоків, управління грошовими потоками.

Постановка проблеми. Економічне зростання підприємства базується на підтримці його фінансової рівноваги та, водночас, на забезпеченні максимізації основного цільового показника вартості підприємства, головним чинником формування якої є грошові потоки. Тому, дослідження питань управління грошовими потоками є першочерговими та досить актуальними.

В теперішніх умовах ведення господарської діяльності найбільш ліквідними активами підприємства є грошові кошти. Вони забезпечують стабільне і безперервне функціонування бізнесу, тому їх потрібно розглядати як важливий ресурс суб'єкта господарювання. У зв'язку з їх обмеженістю виникає необхідність проведення аналізу грошових потоків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання методики та організації аналізу руху грошових коштів знайшли відображення у дослідженнях багатьох науковців, серед яких: Левіцька І., Іщенко Е., Бланк І., Пітюлич М., Костирко Л., Ясишена В. та інші.

Метою статті є дослідження грошових потоків підприємства на прикладі сільськогосподарського виробничого кооперативу ім. С. О. Прядка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Грошові потоки – це основа проведення всіх господарських операцій, вони обслуговують як операційну, інвестиційну, так і фінансову діяльність підприємства. Раціонально організовані грошові потоки є важливою умовою ефективної діяльності, оскільки, як їх дефіцит, так і надлишок можуть спричинити негативний фінансовий результат суб'єктів господарювання.

Для підприємств аграрного сектору найбільш відчутною проблемою залишається суттєвий дефіцит грошових коштів, що значно обмежує можливості ефективного функціонування та стійкого розвитку. Сільськогосподарська галузь, завдяки специфіці виробничого процесу (тривалості виробничого циклу), характеризується значною нерівномірністю надходжень та виплат грошей за обсягом, часом та простором. Все це обумовлює ще більшу роль системи управління обігом грошей та грошовим потоками з метою оптимізації, синхронізації, складання обґрунтованих прогнозів грошових надходжень та виплат.

Для того, щоб ефективно керувати грошовими потоками необхідно отримувати достовірну та повну інформацію про їх стан на певний період часу. Такі дані можна отримати із форми фінансової звітності №3 «Звіт про рух грошових коштів». Він дає змогу визначити залежність підприємства від позикового капіталу, його платоспроможність, забезпеченість коштами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також здатність створювати грошові резерви [1].

Поняття «грошовий потік» характеризує динаміку грошових надходжень та виплат від усіх видів діяльності господарюючого суб'єкта за певні проміжки часу. Оскільки підприємство має як вхідні, так і вихідні грошові потоки, то їх різниця, тобто чистий грошовий потік, виступатиме результативним показником, що характеризує приріст чи зменшення його грошових ресурсів. Доцільно цей показник обчислювати за кожним видом діяльності, щоб оцінити котрий з них найбільш розвинений, а котрий необхідно вдосконалювати [2].

Для будь-якого суб'єкта господарювання дефіцит коштів означає нездатність розрахуватися за своїми зобов'язаннями, тобто відбувається зростання кредиторської заборгованості та відповідно зниження його платоспроможності. Але, надлишок грошових коштів спричиняє їх знецінення у часі через вплив інфляції. Отже, необхідно ефективно організувати рух грошових коштів для нормального функціонування підприємства.

Для того, щоб ефективно управляти грошовими потоками на досліджуваному підприємстві, необхідно здійснити оцінку їх структури за даними фінансової звітності.

Таблиця 1

Аналіз руху грошових коштів від операційної діяльності СВК

ім. С. О. Прядка за 2016-2018 рр., тис. грн.

Показник	2016 р.	2017 р.	2018р.	2018р. до 2016 р.
Надходження				
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	8600	4869	2771	-5829
Амортизація необоротних активів	188	739	359	1714
Прибуток від операційної діяльності до зміни в чистих оборотних активів	1841	3757	-2425	-4266
Грошові кошти від операційної діяльності	20	94	-79	-99
Видаток				
Купівля оборотних активів	3733	2893	1755	-1978
Сплачено податок на прибуток	-	-	-	-
Чистий рух коштів від операційної діяльності	20	94	-79	-99

Виходячи з таблиці 1 зазначимо, що підприємство йде до банкрутства про це свідчить прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, який по відношенню 2018 року склав -5829 тис. грн. Чистий рух коштів від операційної діяльності зменшився майже в 4 рази, і в 2018 році склав збиток 99 тис. грн.

Як бачимо, грошовий потік протягом 2016-2018 років стрімко знижувався. За 3 роки він зменшив своє значення на 99 тис. грн. У 2017

році відбулося його зростання на 74 тис. грн. Але він залишається від'ємним, що є негативним явищем для підприємства. Така динаміка грошових потоків свідчить про дефіцит надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності, а весь обсяг грошових надходжень підприємство отримує лише від операційної діяльності. Отже, бачимо, що склалася ситуація дефіцитного грошового потоку, котра потребує певних заходів для його перетворення у позитивний.

Для будь-якого суб'єкта господарювання дефіцит коштів означає нездатність розрахуватися за своїми зобов'язаннями, тобто відбувається зростання кредиторської заборгованості та відповідно зниження його платоспроможності. Але надлишок грошових коштів спричиняє їх знецінення у часі через вплив інфляції. Отже, необхідно ефективно організувати рух грошових потоків на підприємстві.

Висновки. За сучасних умов функціонування аграрних підприємств суттєво зростає значення аналізу та управління грошовими коштами, грошовим обігом, грошовими потоками, що генеруються в процесі господарської діяльності. Якісна та дієва система управління грошовими сприятиме зниженню ризиків, підвищенню фінансових результатів та ефективності діяльності.

Потужний потенціал щодо удосконалення процесів регулювання та управління грошовим потоками має використання спеціальних математичних методів і моделей, на опрацювання яких необхідно спрямовувати подальші дослідження.

Поетапне здійснення управління грошовими потоками забезпечить:

- відтворення капіталу підприємства;
- дасть можливість забезпечити повний розвиток операційної та інвестиційної діяльності;
- забезпечить зниження ризиків несплати заборгованості постачальникам і працівникам підприємства;

– підвищити платоспроможність, покращити фінансовий стан та інвестиційну привабливість суб'єктів господарювання.

Для підвищення ефективності управління грошовими потоками на підприємстві необхідно:

– залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;

– досліджувати галузеві закономірності грошових потоків та враховувати їх у практиці обліку та аналізу підприємства;

– визначати потоки в обліковій, у тому числі оперативній, інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств;

– удосконалити методику аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств;

– урахувувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб'єктів в умовах невизначеності та ризику.

Даний дана тематика має перспективу дослідження оскільки, грошові потоки є надзвичайно важливим чинником, котрий впливає на фінансовий результат суб'єкта господарювання, і його вдосконалення призведе до покращення економічної ситуації в цілому.

Література:

1. Ясишена В. Сутність грошових потоків підприємства та їх класифікація / В. Ясишена [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/9430/1/.pdf>

2. Пітюлич М.М., Стегура В.В. Управління грошовими потоками на підприємстві / М.М. Пітюлич, В.В. Стегура [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3383/.pdf>

УДК 336.143

ФІНАНСОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО РОЛЬ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

*Пастушенко Н.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України*

Протягом останніх декількох років фінансовий ринок України динамічно розвивається. Сукупні активи фінансових посередників збільшилися за останні 5 років у 5 разів приблизно до 50% від ВВП, а обсяги торгів на організованому фондовому ринку - більше ніж вдвічі і складають 4.2% від ВВП.

Проте, загальний рівень розвитку фінансового ринку залишається досить низьким. Найрозвинутішою складовою ринку залишаються комерційні банки при тому, що інші інститути та ринки дуже сильно відстають у своєму розвитку. Така ситуація типова для країн із перехідною економікою і є результатом незавершеності законодавчого регулювання діяльності фінансових інститутів та ринків, а також непродуманості економічної політики, щодо приватизації, валютного регулювання, підтримання низької інфляції тощо.

Як наслідок, невеликий та фрагментований фінансовий ринок не виконує притаманних йому функцій, зокрема мобілізації капіталу для розвитку реального сектору, ефективного розподілу ресурсів, диверсифікації інвестиційного портфелю, хеджування ризиків та ін.. Саме через виконання цих функцій фінансовий ринок сприяє реальному зростанню економіки в країнах з розвинутою економікою..

Дотепер фінансовий ринок відігравав мізерну роль у реальному зростанні вітчизняної економіки. Проте, із подальшою лібералізацією економічної політики та глибшою світовою інтеграцією потреба у розвинутому фінансовому ринку ставатиме все більш відчутною. За таких

умов низький рівень фінансового сектору може стати на заваді довгостроковому економічному зростанню.

Очевидно, що майбутній розвиток фінансового сектору України фактично неможливий без реформування більшості складових ринку. Це мають бути суттєві кроки, спрямовані на розвиток інституційної структури ринку, збільшення його прозорості та впровадження ефективної та відкритої регуляторної політики та нагляду.

Функціонування ринкової економіки ґрунтується на функціонуванні різноманітних ринків, які можна згрупувати в два основні класи: ринки виробленої продукції (товарів та послуг) та ринки трудових і фінансових ресурсів. На ринку фінансових ресурсів зустрічаються такі, в яких у процесі господарювання виникає потреба в коштах для розширення їх діяльності, а також такі, у яких накопичуються заощадження, що можуть бути використані для інвестицій. Саме на ринку фінансових ресурсів, або фінансовому ринку, відбувається перелив коштів, при якому вони переміщуються від тих, хто має їх надлишок, до тих, хто потребує інвестицій. При цьому, як правило, кошти спрямовуються від тих, хто не може їх ефективно використати, до тих, хто використовує їх продуктивно. Це сприяє не тільки підвищенню продуктивності та ефективності економіки в цілому, а й поліпшенню економічного добробуту кожного члена суспільства.

На фінансовому ринку ті, що мають вільні фінансові ресурси, передають їх на різних умовах іншим учасникам ринку, які опосередковано через суб'єктів ринку або безпосередньо використовують залучені ресурси для фінансування різних галузей економіки, забезпечення потреб населення та потреб державного бюджету. Фінансові ресурси надаються на умовах позики або на умовах співвласності, коли інвестор набуває прав власності на придбані за інвестовані кошти матеріальні чи нематеріальні активи.

Позика оформляється різними видами боргових цінних паперів,

банківського, комерційного чи державного кредиту. Платою за використання позикового капіталу виступає процент, який залежить від структури попиту та пропозиції на позиковий капітал і може коригуватись у той чи інший бік, забезпечуючи інвестору вищий або нижчий рівень прибутку. З одного боку, рівень процентної ставки має бути нижчим від ставки прибутку від використання залучених ресурсів, щоб позичальник мав змогу погасити позику та забезпечити зростання власного капіталу. З другого боку, процентна ставка має забезпечити інвестору прибуток від надання коштів у позику, а також компенсувати втрати від знецінення ресурсів внаслідок інфляції та ризиків від здійснення конкретних інвестицій. Реальна ставка прибутку на позиковий капітал відповідає середнім темпам зростання економіки з поправкою на ризик здійснення конкретних інвестицій. Чим ефективніше функціонує ринок позикового капіталу, тим більшою мірою процентна ставка на позиковий капітал відповідає ризику інвестицій і ефективності конкретної галузі економіки та економіки в цілому.

Фінансові посередники, здійснюючи великі обсяги операцій з інвестування та залучення коштів, зменшують для учасників ринку витрати і відповідні ризики від проведення операцій із фінансовими активами. Як на ринку акцій та облігацій, так і на кредитному ринку саме посередники відіграють вирішальну роль у переміщенні капіталів. Особливо помітна ця роль при фінансуванні посередниками корпорацій, що мають не найвищий кредитний рейтинг, і кількість яких є значною в усіх країнах світу. Фінансові посередники зменшують витрати через здійснення економії на масштабі операцій і вдосконалення процедур оцінювання цінних паперів, емітентів та позичальників на кредитному ринку.

У країнах з розвинутою ринковою економікою функціонують високоефективні фінансові ринки, які забезпечують механізм перерозподілу фінансових ресурсів серед учасників ринку і сприяють

ефективному розміщенню заощаджень серед галузей економіки. В Україні та країнах, що ступили на шлях ринкових перетворень в економіці, фінансові ринки перебувають на різних стадіях формування та розвитку. Розвитку фінансових ринків у таких країнах сприяють масова приватизація, подолання кризових явищ та позитивні зрушення в економіці. Паралельно з цим, як правило, відбувається формування відповідної законодавчої бази та механізму, що гарантує її виконання.

На фінансовому ринку постійно відбуваються процеси акумуляції, розподілу та перерозподілу вільних фінансових ресурсів серед галузей економіки. Передача фінансових ресурсів від одних суб'єктів ринку до інших відбувається через різні фінансові інструменти, які для інвесторів є фінансовими активами, а для тих, хто потребує інвестицій і виступає емітентом фінансових активів, є зобов'язаннями.

Література:

1. Береславська О. Тенденції розвитку фінансових ринків у 2002 році та їх вплив на економіку України//Вісник Національного банку України. - 2003. - № 2. - С. 54-57
2. Бойко В. Посилення державного регулювання фінансового ринку: аргументи "за" і "проти"//Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. - 2002. - № 2. - С. 61-64

УДК 336.143

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРИВНІ

*Рис Ірина,
студентка II курсу.
Керівник Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

Специфічний характер історичного розвитку України дістав відбиток на її грошових знаках. Офіційною національною валютою України є гривня. Назва «гривня» походить від прикраси з золота або срібла у вигляді

обруча, який носили на шії. Частіше за все це були м'яко закруглені обручі, з кінцями у вигляді голівок левів, прикрашені кольоровою емаллю.

Перше згадування «гривні» у значенні грошової одиниці зустрічається в «Повісті минулих літ». Тобто вже у VIII-IX ст. при здійсненні торгових операцій, сплаті данини гривня використовувалась як міра ваги і лічби.

У XII-XIV століттях Київська Русь переживала період феодалної роздробленості, а карбування монет припинилося. Роль грошей виконували переважно срібні злитки, що називалися "гривнями".

На українських землях карбування власної валюти, златників та срібляників, започаткував київський князь Володимир Великий. Ці монети – перші державні документи, що зберегли зображення тризуба – знака київських князів.

З часом на Русі з'являються гривна срібна та гривна кун (лічильна). В ті часи існувало декілька видів гривен. Були «львівська», «харківська», «луцька» гривні. Певні зміни у житті гривни виникли у XIII ст., коли для новгородських злитків срібла, поруч із назвою «гривна» почала вживатися назва «рубль». Вже у XV ст. злитки взагалі виходять з обігу, а рубль залишається як грошово-лічильна одиниця. Саме рубль (українська назва — «карбованець») стає символом російської, а потім і радянської монетної системи. Гривна ж продовжувала існувати до XVIII століття лише як вагова монета — «гривенка».

Далі історія української гривні тісно пов'язується з утворенням Центральної Ради.

Проголосивши своїм Третім універсалом 18 липня 1917 року утворення Української Народної Республіки, Центральна Рада запровадила в Україні нову національну валюту. Первісно такою валютою було визначено український карбованець. Ухвалою Центральної Ради від 19 грудня 1917 року було видруковано перший грошовий знак Української Народної Республіки — купюру вартістю у 100 карбованців. Автором

оформлення грошового знака був визначний український художник-графік Георгій Іванович Нарбут.

Георгій Нарбут, проектуючи ескіз купюри у 100 карбованців, звернув увагу на тризуб як знак, характерний для найдавніших національних грошей України — злотників та срібняків князя Володимира, і вмонтував його до композиції ескізу. Оригінальний знак одразу запам'ятався українським патріотам. Центральна Рада 1 березня 1918 року прийняла закон про запровадження нової грошової одиниці — гривні, яка дорівнювала 1/2 карбованця.

Тривала боротьба вояків ОУН-УПА за незалежність України вимагала постійної допомоги від населення. У ті часи розраховувалися "бофонами" – однобічними (грошовими документами).

Загалом, за 1939-1954 роки виготовлено близько 500 різновидів бофонів, які перебували у вжитку щонайменше у дванадцяти областях України та Білорусі, а також частково на території Австрії, Німеччини, Польщі, Словаччини та Чехії.

Після проголошення незалежності у серпні 1991 року Україна взяла на себе питання фінансового забезпечення функціонування економіки. На виконання постанови Президії Верховної Ради України ввів в обіг купони багаторазового використання з 10 січня 1992 року. З введенням купонів у готівковому обігу в Україні одночасно опинились дві валюти — радянські рублі та українські купоно-карбованці. Для розрахунків за продовольчі та промислові товари приймались винятково купоно-карбованці; для розрахунків за послуги, та інших видів платежів приймались як рублі так і купоно-карбованці. У листопаді 1992 року рублі були замінені на карбованці і у безготівковому обігу.

З 2 по 16 вересня 1996 року в Україні відбулася грошова реформа, у наслідок якої національною валютою стала гривня. Вже в вересні 1991 року, після розгляду і схвалення Верховною Радою, був запланований випуск банкнот номіналами 1, 3, 5, 10, 25, 50, 100, 200 гривень.

Паралельно з виготовленням гривні здійснювались заходи з впровадження власних потужностей для друкування грошових знаків і цінних паперів. 18 вересня 1991 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову "Про створення потужностей з виготовлення національної валюти і цінних паперів". Згідно з цією постановою Національний банк створив дирекцію з будівництва необхідних об'єктів. Були укладені угоди з провідними світовими виробниками найсучаснішого обладнання з виготовлення грошей, яке і стало технічною базою для друку гривні на вітчизняному Банкотно-монетному дворі. Таким чином, були закладені основи для самостійного випуску українською державою власних грошових знаків.

Література:

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://history.vn.ua/article1/qhp2c.html>
2. В.Черноіваненко. Історія паперових грошей України 1917-1920 років. Дзеркало Тижня, № 37 (361) 22 — 28 вересня 2011.
3. Швець В. Є. Грошова система України періоду Центральної Ради // Фінанси України – №4, 2014
4. Скоморович І. Г., Реверчук С. К. Історія грошей і банківництва: Підручник – Київ: Атіка, 2014;
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Історія_української_гривні
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36714&cat_id=36

УДК 330.34(477)

ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ У 2020 РОЦІ

*Трофимчук Сергій,
студент IV курсу.
Керівник Юхимчук Ю.П.,
викладач математичних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

З наближенням 2020 року усі ЗМІ вже традиційно почали ряснити оцінками результатів теперішнього року, і яскравими, або не дуже, прогнозами на майбутнє. І хоча, економіка України вже майже чотири роки вийшла з кризи і продовжує зростати, однак доволі вагомими внутрішні та зовнішні загрози для її розвитку у 2019 році, на жаль, існують і можуть істотно вплинути на економічний розвиток України.

За різними джерелами загрози та ризики для розвитку української економіки у 2020 році можна умовно поділити на внутрішні та зовнішні.

15 вересня, майже місяць тому, згідно із законом, уряд подав на розгляд парламенту проект закону про бюджет на 2020 рік. Якщо коротко описати ситуацію з макроекономікою, то проект бюджету, поданий до нового парламенту новим урядом, поки що побудований на прогнозах «попередників». Він передбачає, що у наступному році українська економіка зросте на 3,3%. Втім, як заявив прем'єр-міністр Олексій Гончарук, між першим та другим читанням у цьому показнику можуть відбутися деякі зміни, які обов'язково врахують обіцянки нового уряду щодо пришвидшення економічного зростання до 5% наступного року і до 7% - у наступні роки.

Що ж тоді відбудеться з ВВП у 2020 році? За даними Держстату, у 2019 році реальний ВВП України було збільшено приблизно на 3%. Саме цей показник став максимальним протягом останніх семи років.

Однак не потрібно чекати якогось такого реального перевищення зростання ВВП над оцінками експертів та прогнозами в поточному році. Справа в тому, що на великому тлі інших прогнозів їхні оцінки були дещо завищеними, тоді як оціночне зростання реального ВВП на душу населення в Україні в січні – лютому 2019 року становило тільки 1,2%. Потрібно зазначити, що в державному бюджеті на 2020 рік було закладено зростання ВВП на 3,4%.

Якщо розбирати питання ВВП за внутрішніми факторами то, на мою думку, потрібно звернути увагу на жорстку монетарну політику, яка за

собою тягне характер стримування інфляції на рівні 5% та на фіскальну політику, на яку впливають рекордні в 2019 – 2020 роках виплати за держборгом. Саме ці фактори знижують інвестиційну привабливість країни, знижують вартість цінних паперів, стимулюють зростання облікової ставок та, найголовніше, збільшують податковий тиск на бізнес.

Жорсткі монетарні умови у нашій державі не дають можливості бізнесу залучати позикові ресурси із інших країн для капітального розширення або модернізації виробництва. У поточних умовах, коли реальна вартість кредитів під обіговий капітал у гривні залишається вищим чим 22% річних, розвиток дрібного та середнього бізнесу дуже сильно стримується.

Також не потрібно оминати тему «економії гаманців». Проект бюджету передбачає, що у 2020 році мінімальна зарплата зросте на 550 гривень – до 4723 гривень. Це близько 167,5 доларів, адже середній курс долара, який був закладений у проект бюджету, становить 28,2 грн.

А скільки коштують бюджету наші з вами комунальні субсидії? Ну у 2017 році ця цифра становила 47 млрд. грн, у 2018 – 71 млрд. грн., а у 2020 році прогноз становить 82 млрд. грн.

Добре, а що тоді по борговим виплатам? У 2020 році боргові виплати знову перевищать запозичення. Уряд передбачає, що зможе запозичити у іноземних інвесторів близько 380 млрд. грн., і, як сподівається міністр фінансів, ці запозичення будуть переважно від офіційних кредиторів, тобто від МВФ, Світового банку та ЄС. І скільки ж ми повинні сплатити у наступному році боргу? У 2019 році борг України становив 5,98 млрд. дол., а у 2020 – близько 6 млрд. дол. Загалом, в уряді планують зменшити боргове навантаження на кінець наступного року близько до 46% ВВП України.

Отже, плавно переходимо до ризиків на валютному ринку. Можливе помітне зменшення міжнародних резервів саме по собі здатне дати негативний психологічний сигнал учасникам валютного ринку. Не

потрібно забувати і про те, що до початку опалювального сезону, тобто, до жовтня – листопада, Україні необхідно закачати в підземні газосховища 15-16 млрд. куб. м. природного газу за літній період. Таким чином, сприятлива ситуація на валютному ринку, що спостерігалася протягом весни може дуже сильно ускладнитися.

Для тверезої та більш ймовірної оцінки розвитку економіки у поточному році потрібно також визначитися з політичними нюансами, адже, як не крути, вони присутні.

Певний негативний вплив на якісний економічний розвиток внесли президентські та парламентські вибори. Діло в тому, що значну частину цього року та, більше всього, наступного теж, буде відбуватися глобальне переформатування держполітики, вибудовування президентської вертикалі та формування нового уряду.

Також, якщо описувати усі можливі ризики для економіки України, можна виділити і питання війни з Росією. Саме Росія залишається найбільшою зовнішньою загрозою для нашої країни, а низька якість вітчизняного політичного класу – внутрішньою.

Наступного року уряд очікує отримати 5 млрд грн від приватизації. Це значно скромніше, ніж очікували у попередньому уряді впродовж кількох років, коли плани приватизації коливалися докола 20 млрд грн., а виконувалися на 1-2%.

За словами прем'єра, на масштабну програму підтримки агросектору буде виділено 4,4 млрд грн. Проте від підтримки великих агропідприємств новий уряд вирішив відмовитися.

Отже, для підведення підсумків можна сказати те, що проведений вище аналіз дає підстави оцінювати загалом більш реальні показники прогнозів розвитку української економіки у 2020 році, які були представлені Кабінетом Міністрів. На 2020 – 2021 роки експерти прогнозують збільшення динаміки зростання української економіки що пов'язане, в першу чергу, з пом'якшенням грошово-кредитної та

монетарної політик (якщо, звичайно, збудуться прогнози експертів та уряд пом'якшить умови для малого та середнього бізнесу), поживавленням інвестиційної активності й ослабленням впливу політичних факторів. Сюди варто додати ще й постійний тиск на вітчизняну економіку з боку агресивно налаштованої Росії, залежність від цін на імпортовані енергоносії та тривалу перебудову вітчизняної економіки.

Література:

1. GfK Ukraine (<http://www.gfk.com>). – 2018
2. Корреспондент.biz (URL: <https://ua.korrespondent.net>). – 2018. – 13, 17.12
3. Новое время (<http://nv.ua>). – 2018. – 6, 12, 14, 15, 19, 20, 25, 28, 31.12; 2019. –4, 9.01
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. Офіційний веб-сайт (<http://www.me.gov.ua>)

УДК 336.1

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Чернега І.Г.

викладач економічних дисциплін.

ВСП «РК НУБіП України»

Бюджет виступає головним інструментом впливу держави на політичні, економічні та соціальні процеси в умовах економічної кризи. Метою виконання будь-якого бюджету є забезпечення надходження доходів і фінансування видатків у межі затверджених у Бюджетному кодексі України, встановлених повноважень усіх органів влади, що займаються питаннями виконання державного та місцевих бюджетів. На даний час одним із пріоритетних постає питання раціонального функціонування такої системи виконання державного та місцевих бюджетів, яка забезпечила б обґрунтоване та доцільне використання

фінансових ресурсів країни. Одним із найактивніших учасників у процесі управління державними і регіональними фінансовими ресурсами відповідно до вимог бюджетного законодавства є органи Державної казначейської служби України[1].

Державна казначейська служба України веде бухгалтерський облік усіх надходжень, що належать державному бюджету України, та за поданням органів стягнення здійснює повернення коштів, що були помилково або надмірно зараховані до бюджету. Усі доходи державного бюджету зараховуються безпосередньо на єдиний казначейський рахунок державного бюджету України і не можуть акумулюватися на рахунках органів стягнення.

Державна казначейська служба України забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку, відкритого в Національному банку України. Діяльність Державної казначейської служби України полягає в тому, що вона забезпечує виконання державного бюджету через облік надходжень, податків, зборів та інших обов'язкових платежів і проведення видатків державного бюджету через оплату рахунків об'єктів господарської діяльності, які виконали роботи, надали послуги відповідним розпорядникам коштів.

Державна казначейська служба у своїй діяльності взаємодіє з органами законодавчої і виконавчої влади, національним і комерційними банками України, іншими учасниками бюджетного процесу та фінансовими інституціями. Воно виступає з'єднувальним ланцюгом у бюджетному процесі між органами виконавчої влади та установами банківської системи. Цей процес розпочинається з контролю за плановими показниками, що надходять від Міністерства фінансів та розпорядників бюджетних коштів (розпис доходів та видатків державного бюджету, кошториси та плани асигнувань), та закінчується складанням звітності

після проведення процедур попереднього контролю перед здійсненням платежу.

Основними завданнями Казначейства України є:

- 1) внесення пропозицій щодо формування державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів;
- 2) реалізація державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів [2].

Державну казначейську службу України та її територіальні органи об'єднує централізована система, створена для ефективного управління доходами та видатками в процесі виконання бюджетів усіх рівнів, підвищення оперативності проведення видатків під час виконання державних програм, посилення контролю над надходженням та цільовим спрямуванням бюджетних коштів, підвищення дієвості бюджетної політики держави.

У роботі ДКСУ широко застосовуються інформаційні технології, які спрощують та прискорюють численні процедурні моменти в процесі казначейського виконання державного бюджету. Під час його обслуговування реалізуються такі інформаційні процеси: опрацювання, обмін, накопичення та управління даними, а також формування звітів.

В системі казначейства України для обслуговування бюджетів діє програмний продукт – автоматизована система «Казна», що дає можливість спостерігати за рухом грошових коштів бюджетних установ. Одним із пріоритетних завдань, які стоять перед розробниками даного програмного продукту, є спрощення й уніфікація звітності з виконання бюджетів [3].

Існують певні недоліки від вимушеного переведення всіх бюджетів на казначейське обслуговування:

- 1) зниження мобільності управлінської діяльності органів місцевого самоврядування;

2) посилення регламентованості бюджетного процесу на первинному рівні;

3) блокування можливості застосування прогресивних технологій фінансового менеджменту – бюджетування, яке передбачає можливість оперативного переспрямування руху фінансових потоків у рамках кожного окремого бюджету.

При переході на казначейську систему обслуговування місцевих бюджетів внесені такі позитивні моменти у фінансову систему:

1) модернізація методу перерахування коштів із рахунків бюджетів на рахунках розпорядників коштів;

2) розміщення бюджетних коштів на казначейських рахунках та їх акумуляція на єдиному казначейському рахунку дає змогу своєчасно виконувати видаткову частину бюджету;

3) концентрація дохідної і видаткової частини бюджетів надає можливість володіти повною, достовірною та оперативною інформацією;

4) формування органами Державної казначейської служби України достовірних звітів про виконання бюджетів усіх рівнів та зведеного бюджету України в цілому за результатами кожного звітного періоду[2].

Під час казначейського обслуговування місцевих бюджетів існують такі проблемні питання, як:

- недостатність забезпечення матеріально-технічною базою (комп'ютерами, модемами тощо);

- значне збільшення навантаження на канали зв'язку, низький рівень охоплення районної ланки цифровими технологіями зв'язку;

- оптимізація системи «Клієнт – Казначейство». При цьому слід зазначити, що розроблення даного програмного забезпечення має враховувати специфіку казначейського обслуговування, тобто проведення попереднього та поточного контролю в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів;

- відсутність чіткого розмежування повноважень та функцій між органами місцевого самоврядування й органами Державної казначейської служби України в процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів;

- територіальна віддаленість сільських та селищних бюджетів [4, с.67-68];

- неоптимальний перерозподіл бюджетних коштів між розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів місцевих бюджетів, коли у однієї установи залишаються невикористанні кошти, і вона їх повертає до бюджету, а у другій утворюється кредиторська заборгованість;

Аналіз таких проблем дав змогу сформуванню основних напрямів вдосконалення діяльності Державної казначейської служби України:

1) Вдосконалення системи обміну інформацією між органами казначейства України та органами Міністерства фінансів;

3) Розроблення рекомендацій щодо підвищення стимулів оплати праці у вигляді премій, відпусток, доплат;

4) Підвищення оперативності в роботі органів казначейства України шляхом виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази, запровадження автоматизації проведення перевірок за допомогою персональних, підвищення чисельності працівників органів ДКСУ та забезпечення підвищення їх кваліфікації;

Головним у розв'язанні проблеми зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування України є бюджетна децентралізація, високий рівень якої свідчить про демократизацію суспільства та ефективне використання коштів у загальнодержавному масштабі.

У сучасних умовах удосконалення системи ефективності формування доходів бюджету кожного регіону має проводитися за такими напрямками:

– надання більшої управлінської свободи місцевій владі, а саме органам місцевого самоврядування (громадам);

– створення дієвих механізмів перевірки якості надання місцевих послуг, через які центральний рівень міг би пересвідчуватися, що в делегованих функціях досягнуто очікуваних показників успішності та дотримано національних стандартів якості;

– здійснення моніторингу доходів місцевих бюджетів на всіх стадіях бюджетного процесу із застосуванням аналізу, аудиту й проведення постійного контролю над справлянням податків, зборів і обов'язкових платежів;

– своєчасне реагування на стан виконання дохідної частини бюджету, її формування у поточному році дасть можливість підготувати ефективну та ґрунтовну базу для планування показників податків, зборів і обов'язкових платежів на наступний рік і не допустити недоліків минулих років у наступних бюджетних процесах;

– запровадження планування місцевих бюджетів на середньострокову перспективу;

– посилення інвестиційного складника місцевих бюджетів.

Отже, місцеві органи влади і держава, проводячи бюджетну політику, повинні оптимально поєднувати інтереси суспільства, окремих територій, підприємств і громадян. Визначальним має бути збалансований розвиток приватних і державних інтересів у бюджетній політиці.

Література:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>.

2. Положення про Державну казначейську службу України : Указ Президента України від 15 квітня 2015 р. № 215. (зі змінами та доповненнями)

3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1029022846097/ekonomika/kaznacheyske_obsługovuva_nnya_byudzhethnih_koshtiv.

4.Фесик О.М. Вдосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.intkonf.org.

УДК 658.1:334.722.8

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Шалапан Ілона

магістр

Керівник Скрипник Г.О.,

к.е.н., доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ*

В сучасних умовах становлення економіки України розвиток бізнесу набуває особливої динамічності. Це пояснюється наявністю досить жорсткої конкуренції як з боку вітчизняних, так і зарубіжних підприємств, підвищенням вимог споживачів до товарів та послуг, що пропонуються на ринку. З іншого боку, підприємства є також споживачами різних видів ресурсів. У процесі своєї господарської діяльності вони вступають у взаємодію з багатьма контрагентами (постачальниками, кредиторами, споживачами тощо). Тому, щоб посісти своє місце на ринку й успішно працювати, кожне підприємство має враховувати багато чинників, що впливають на його діяльність, планувати й прогнозувати фінансові ресурси.

Ключові слова: фінансові ресурси, ліквідність, структура капіталу, фінансові відносини, фінансовий механізм.

Постановка проблеми. Побудова ринкової моделі економіки України об'єктивно зумовила появу підприємницьких структур різних форм власності і, відповідно, змінились форми і методи фінансового забезпечення їх діяльності. В економіці України серед підприємств недержавних форм власності найбільшу питому вагу мають акціонерні

товариства. Їх частка в загальній кількості підприємств колективної форми власності становить більше 48% і на них припадає більше 60% випуску продукції недержавного сектора. У зв'язку з цим, виникає необхідність дослідження особливостей організації і функціонування акціонерних товариств, визначення оптимальної вартісної структури капіталу, обґрунтування фінансової стратегії їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В економічній теорії сьогодні переважає трактування фінансів як системи економічних, грошових, виробничих відносин. Згідно з цими теоретичними положеннями спочатку існують економічні, грошові відносини, потім на них накладається категорія фінансів, з чого і виводиться її економічна суть. Однак економічні відносини не мають чітких кількісних і якісних характеристик, тому неможливо визначити межу фінансів в економічній системі [1].

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами підприємств зробили як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, а саме: І.Ю. Бланк, Ю.Ф. Брігхем, Д.К. Ван Хорн, О.Д. Василюк, О.В. Кнейслер, Мазаракі, С.К.В. Павлюк, В.Ф. Палій, А.М. Поддєрьогін, Н.Я. Спасів, В.І. Терьохін, Р.Н. Холт та ін.

Метою статті є розкриття основних підходів по управлінню фінансовими ресурсами акціонерних товариств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із завдань ефективного управління підприємством є вибір й обґрунтування методів і підходів до управління його фінансовими ресурсами та конкретизації заданих цілей. Це визнано тим, що фінансові ресурси відіграють визначальну роль у формуванні виробничої й ресурсної бази підприємства, функціонуванні процесу виробництва, створенні передумов й умов для успішної реалізації кінцевого продукту, забезпеченні розширеного процесу відтворення.

Разом з тим стратегія управління фінансовими ресурсами того або іншого суб'єкта господарювання багато в чому визначається вибором конкретної стратегії управління підприємства в цілому [1, с.56]. Іншими словами, для обґрунтування й вибору фінансової стратегії підприємства необхідно виходити із аналізу різних підходів до стратегічного управління підприємством у цілому, можливості й доцільності їхнього застосування в той або інший період економічного розвитку.

Тактика управління фінансами спрямована на досягнення поставленої мети в конкретних умовах. У рамках поточної діяльності вирішуються завдання зниження витрат, стимулювання підприємницької ініціативи, збільшення продуктивності праці, раціоналізації витрат виробництва й обігу.

Стратегічне управління фінансами спрямовано на пошук шляхів нагромадження капіталу й перерозподілу фінансових ресурсів у найбільш ефективні сфери господарської діяльності. З погляду управління фінансами підприємство повинне, з одного боку, максимізувати прибуток, а з іншого боку, забезпечувати нарощування обсягів виробництва й збуту готової продукції [2, с. 78].

Фінансові ресурси початково формуються при створенні підприємства його засновниками, а потім збільшуються чи зменшуються в процесі здійснення підприємством фінансово-господарської діяльності. Внесені засновниками кошти підприємство інвестує в придбання основних засобів та оборотних активів, здійснює фінансово-господарську діяльність і отримує прибуток. Залежно від характеру дивідендної та інвестиційної політики прибуток більшою чи меншою мірою капіталізується, спрямовується на збільшення власних фінансових ресурсів підприємства і використовується для розширення його фінансово-господарської діяльності.

Якщо підприємство успішно функціонує, початково сформовані ресурси постійно зростають, забезпечуючи зростання активів

підприємства, збільшення обсягів його діяльності, а отже, й економічне зростання господарюючого суб'єкта. Результатом незадовільної діяльності підприємства можуть бути збитки, неможливість розрахуватися з кредиторами за рахунок з генерованого в результаті господарської діяльності грошового потоку та прибутку [2, с. 105].

Таким чином, можна говорити про необхідність використання комплексного підходу до управління фінансовими ресурсами підприємства. Це обумовлено тим, що прийняті рішення в сфері управління фінансовими й підприємства: з одного боку, формуються в результаті здійснення певних стратегічних цілей підприємства; з іншого боку – впливають на стратегію управління підприємства в цілому.

Для складання прогностичного звіту про фінансові результати Публічного акціонерного товариства «Урожайна країна» на 2019-2021 роки маємо наступні дані (табл. 1).

Таблиця 1

**Прогнозний звіт про фінансові результати ПАТ «Урожайна країна»
на 2019 -2021 роки, тис. грн.**

Стаття	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Доходи			
Дохід (виручка) від реалізації продукції	3916	1808	2305
Податок на додану вартість	783	362	1461
Акцизний збір	0	0	0
Інші вирахування з доходу	0	0	0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	9133	5446	3844
Інші операційні доходи	1188	2240	3639
Дохід від участі в капіталі	0	0	0
Інші фінансові доходи	73	148	237
Інші доходи	0	0	0
Усього доходів	15093	10004	11486
Витрати			
Собівартість реалізації продукції	2274	3664	4174
Адміністративні витрати	212	357	504
Витрати на збут	0	0	0
Інші операційні витрати	233	474	528
Фінансові витрати	0	0	0
Втрати від участі в капіталі	0	0	0
Інші витрати	0	0	0

«ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ: новий курс України»

Податок на прибуток від звичайної діяльності	0	0	0
Усього витрат	2719	4495	5206
Фінансові результати			
Валовий прибуток:	2859	4782	6670
Фінансові результати від операційної діяльності (прибуток/збиток):	1902	3591	7477
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:	2334	4139	5125
Фінансові результати від звичайної діяльності (прибуток/збиток):	2334	4139	5125
Чистий (прибуток/збиток):	2334	4139	5125

Середньорічний темп росту обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) становитиме 33 %. Підставою для цього припущення є динаміка продажу продукції за останні 3 роки: 10%, 11%, і 11 % відповідно. Величина непрямих податків є незмінною. Прогнозована собівартість реалізованої продукції зростає пропорційно обсягу реалізації продукції. Підприємство має намір скоротити адміністративні витрати на 5 %. Інші операційні доходи і витрати змінюються пропорційно обсягу продажів. Інші фінансові доходи планується підвищити на 20%.

Таким чином, за розрахунками, які наведені у табл. 1 підприємство під впливом прийнятих заходів має можливість на протязі 3 років значно збільшити прибутковість своєї діяльності з 2334 тис. грн. до 5125 тис. грн.

Таким чином, визначена залежність між рівнем оборотного капіталу та прибутком, а саме: при низькому рівні оборотного капіталу підприємство не може мати достатнього рівня прибутку в результаті нестачі оборотних коштів і втрати ліквідності.

Висновки. Отже, у процесі реалізації будь-якої політики управління фінансовими ресурсами підприємство ПАТ «Урожайна країна» повинно намагатись прискорити оборотність оборотних активів з тим, щоб вивільнити частину оборотних коштів та поліпшити ефективність їх використання. Прискорення оборотності повинно відбуватися на всіх стадіях кругообігу:

- 1) на стадії формування запасів – за рахунок визначення зайвих

запасів та їх ліквідації, оптимального вибору постачальників і поліпшення організації постачання;

2) на стадії виробництва – за рахунок впровадження нових технологій та підвищення ефективності праці, що сприятиме скороченню виробничого циклу без зниження якості продукції, яку виробляють;

3) на стадії реалізації продукції – за рахунок раціональної організації збуту, що, зокрема, забезпечується формуванням і реалізацією ефективної кредитної політики.

Література:

1. Василик О. Д. Теорія фінансів. Підручник. 4-те вид., доп. /О.Д. Василик. – Київ: НЮС, 2003. – 416 с.

2. Стецюк П.А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія / Стецюк. П.А. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 386 с.

СЕКЦІЯ IV

«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

*Всі люди – потенційні підприємці.
Не тому, що всі вони повинні засновувати свої компанії,
а тому що воля до творення вбудована в людську ДНК.*

Рід Хоффман

УДК 658.849

СКЛАДОВІ УСПІХУ СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ

*Антонюк Ю.О.,
студентка 31-П групи
Керівник Балдич Л. В.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Згідно Закону України «Про Електронному комерцію», електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру [1].

За визначенням Світової Організації Торгівлі, електронна торгівля – це організація процесу товарно-грошового обміну у формі купівлі-продажу на базі електронних технологій. Комісія ООН з міжнародного торгового права (UNCITRAL) визначає електронну торгівлю як організацію і технологію купівлі продажу товарів, послуг електронним способом з використанням телекомунікаційних мереж та електронних фінансово-економічних інструментів.

«Електронна комерція» та «електронна торгівля», ці поняття не є ідентичними. Електронна торгівля є вужчим поняттям і входить в електронну комерцію як одна із складових. На відміну від електронної комерції, електронна торгівля охоплює не весь процес товарно-грошових відносин, а тільки ту його частину, яка пов’язана з купівлею-продажем [2].

Інтернет-торгівля є одним із найбільш динамічних сегментів економіки, демонструючи зростання навіть в умовах кризи. Головним

питанням, на яке необхідно отримати відповідь, є – як зробити свій інтернет-магазин відомим, успішним і прибутковим. Опрацювавши ряд рекомендацій фахівців у галузі створення інтернет-магазинів та їх просування на ринку ми виробили деякі положення, на які варто звернути увагу і які дозволять успішно вести електронну торгівлю.

Успіх у створенні інтернет-магазину, насамперед, залежить від тих хто ініціював цю ідею так і від команди фахівців, яка допомагає на різних етапах роботи. Робити все самотійно – не дуже вдала стратегія. Звичайно, правило «якщо хочеш зробити добре – зроби сам» ніхто не відміняв, але більш правильним може стати делегування повноважень, яке є однією з ключових умов побудови успішного бізнесу. Неможливо бути фахівцем у всьому, не володіючи при цьому досвідом розробки щонайменше десятків інших сайтів. Професійний дизайнер краще намалює банер для інтернет-магазину, ніж його власник. Генеральне планування і прийняття ключових рішень керівник (власник) залишає за собою, решту потрібно доручити іншим людям.

Від налаштування технічної частини залежить стабільність і коректність роботи інтернет-магазину, що безпосередньо впливає на сам бізнес. Враховуючи важливість цього завдання, займатися подібним самотійно не рекомендується. Функції оплати, правильність роботи кошика, коректність фільтрів товарів – ці та інші складові потрібно добре налаштувати і протестувати, щоб уникнути помилок.

В поняття SEO-оптимізація входить робота над головною та сторінками інтернет-магазину, каталогом товарів, фільтрами, пагінацією, сторінками товарів та іншими. Таким чином, усуваються різноманітні перешкоди, які можуть заважати ефективному просуванню інтернет-магазину та отриманню трафіку з пошукових систем.

Створення інтернет-магазину і завершення роботи з налаштування технічної частини – це тільки початок великого шляху. Далі потрібно привести на сайт відвідувачів і переконати їх зробити покупку, а в ідеалі –

ще й мотивувати на здійснення повторних замовлень. Потужність маркетингових інструментів полягає у тому, що розкрутка сайту включає роботу багатьох фахівців, зусилля яких перетворюють інтернет-магазин в двигун успішного бізнесу.

Перше, що спадає на думку багатьом із нас в період економічної кризи, – треба економити. Замість того, щоб скорочувати витрати, необхідно працювати над покращенням ефективності та оптимізацією всіх процесів. Якщо бізнес-процеси максимально оптимізовані, можна бути впевненим, що зайвих витрат не буде. Оптимізувати можна логістику і доставку, спробувати домовитися на більш вигідних умовах з постачальниками, переглянути товарний асортимент, спрямувавши зусилля на просування товарів, які приносять більше прибутку, ніж інші. У будь-якому разі не можна урізати рекламні витрати, оскільки в результаті можуть постраждати продажі.

Якщо в один прекрасний момент бізнес почне стрімко зростати чи зможуть менеджери обробити в рази або на порядок більшу кількість замовлень? На ці питання необхідно заздалегідь отримати відповіді і бути готовими до більших масштабів роботи. Також від якості технічної складової залежить і стійкість сайту інтернет-магазину до навантажень, що актуально, враховуючи сезонний сплеск відвідуваності в багатьох тематиках товарів. Необхідно заздалегідь розуміти, як зміниться тактика і стратегія роботи при необхідності масштабування або у разі інтенсивного зростання.

Під контролем за процесами розуміють контроль роботи з клієнтами з боку менеджерів, фінансові потоки, питання стратегічного розвитку бізнесу, генеральне планування і в цілому всі ті показники, які дійсно важливі для бізнесу. Часто бувають ситуації, коли під час вливання великих сум у маркетинг і розвиток продажі не ростуть через банальні причини – низька якість роботи менеджерів та інших працівників.

Кваліфікований персонал, який працює як одна злагоджена команда, багато в чому здатний зумовити успіх бізнесу.

Правильна побудова відносин з покупцями відіграє роль важливішу, ніж функціональна технічна платформа. Консультант інтернет-магазину повинен бути не просто продавцем – він повинен стати для покупця помічником і експертом, якому можна довіряти. Ввічливість, розуміння ніші, швидкість роботи – головні позитивні якості сучасного менеджера-продавця, його гаслом має бути «Клієнти понад усе».

Краса і функціональність – це, звичайно, добре, але на чолі всього повинні бути зручність і зрозумілість. Насамперед, потрібно чітко опрацювати структуру сторінок і категорій інтернет-магазину, зробивши її максимально зрозумілою. Користувач повинен розуміти, де він зараз знаходиться і як йому знайти потрібний продукт. Щодо каталогу товарів, то важливо реалізувати продумані фільтри, за допомогою яких можна було б легко сортувати позиції так, як йому це зручно (ціна, популярність, властивості і т. п.).

Веб-аналітика дозволяє повною мірою скористатися однією з головних переваг електронної комерції – можливістю відстежити і виміряти практично все. Наявність певних критеріїв ефективності спрощує завдання аналізу даних і формування висновків щодо подальшої тактики і стратегії роботи. Іноді впровадження метрик дозволяє зробити справжні відкриття та істотно поліпшити бізнес-процеси, а також отримуваний прибуток. По відношенню до такого типу сайтів, як інтернет-магазин, аналітика включає збір та аналіз інформації за такими напрямками, як відвідуваність по різних каналах, середні позиції за ключовими словами в пошуку. У цілому необхідність тієї чи іншої метрики носить індивідуальний характер, тому буде відрізнятися в кожному конкретному випадку.

Варто підбирати персонал таким чином, щоб акцентувати увагу на розумінні ніші, в якій доведеться працювати. Як найбільш відомий

приклад такого підходу можна навести фірмові магазини Apple в оффлайн і їх Genius Bar. Це спеціальна секція в роздрібних магазинах компанії, в якій спеціально навчені співробітники можуть надати безкоштовну консультацію стосовно продуктів Apple будь-якому відвідувачу. Звичайно, такий підхід не може не викликати позитивну реакцію з боку людей.

Інвестиції в контент дуже добре показують себе в довгостроковій перспективі, тому що дозволяють збільшити відсоток безкоштовного цільового трафіку з пошуку і сприяють формуванню лояльної аудиторії. Під інвестиціями в контент мається на увазі як створення інформаційних сторінок у вигляді тематичних новин і статей, так і наповнення контентом розділів і окремих сторінок товарів. Варто звернути увагу на відгуки відвідувачів, які теж можна розглядати як джерело унікального контенту на сторінках товарів.

Відмінність великих і успішних інтернет-магазинів від великої кількості інших у тому, що практично всі вони працюють над різного роду програмами лояльності, які допомагають їм знову і знову повертати покупців на свій сайт, стимулюючи їх робити нові покупки. Інструментів підвищення лояльності існує чимало – це різні знижки, спеціальні пропозиції, бонусні програми, клубні карти та інші.

У сучасному світі все змінюється дуже швидко, а у світі Інтернету і технологій – тим більше. Щоб задовольняти потреби користувачів і не відставати від конкурентів, можна використовувати як спеціалізовані сервіси типу Google Trends, так і просто регулярно моніторити новини галузі і відслідковувати аналітику по сайту, а також поведінку користувачів на ньому.

З останніх трендів, які варто враховувати власникам інтернет-магазинів, можна виділити наступні:

- ринок продовжує рости (15-20% на рік) навіть в умовах падіння економіки;

- кількість мобільних користувачів у багатьох нішах наблизилося до 30% від загального трафіку, що не можна ігнорувати;
- незважаючи на концентрацію в столиці і мегаполісах, експерти вважають, що джерело майбутнього зростання буде в регіонах;

Розуміння трендів в галузі, дозволяє отримувати корисну для бізнесу інформацію швидше, ніж це зроблять конкуренти.

Інформацію для складання портрета цільової аудиторії можна отримати з веб-аналітики шляхом аналізу статистики замовлень і проведення спеціалізованих опитувань. В якості основи використовуються такі характеристики, як стать і вік, географічний регіон, джерела переходу, використовувані пристрої і багато інших. Потрібно розуміти, що наявність такої інформації спрощує правильну адресацію комерційної пропозиції, дозволяє заощадити час і бюджети, роблячи роботу більш ефективною.

План розвитку має включати перелік кроків, які планують робити під час роботи над просуванням сайту інтернет-магазину, розвитку бренду, розширенні клієнтської бази, тестуванні каналів продажів, розширенні можливостей сайту, покращенні бізнес-процесів і т. д. Все це дозволить систематично покращувати показники інтернет-магазину як в плані відвідуваності сайту, так і відносно забезпечення зростання продажів. Технології та бізнес-середовище змінюються дуже швидко, тому потрібно не тільки застосовувати вже перевірені методики успішного розвитку, а й постійно тестувати нові, відстежуючи тренди і прагнучи бути на крок попереду ринку. Потрібно мислити глобально і пам'ятати, що справжнє значення мають тільки ті результати, які можна виміряти.

Література:

1. Закон України «Про електронну комерцію». // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №45. – С. 410.
2. Апопій В. В. Організація торгівлі [Електронний ресурс] / В. В. Апопій. 2005. Режим доступу: http://pidruchniki.com/12601206/marketing/organizatsiya_torgivli.
3. Інтернет-ресурс: <https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/razvitie-internet-magazina-15-sostavlyayushhih-uspeha/>

4. Мельничук О. Розвиток електронної комерції у структурі інформаційної економіки України / О. Мельничук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Економіка. – 2014. – № 8(161). – С. 93-97.

УДК 338.439.5:631.11

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОХОЛДИНГІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

*Баланчук Анастасія,
студентка IV курсу
Керівник Омельченко І. В.,
викладач економічно-облікових дисциплін
ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та менеджменту ім. О. Майнової»*

Для багатьох країн світу розвиток аграрного сектору є основою забезпечення продовольчої безпеки населення. Що стосується України, ситуація дещо інша, оскільки, маючи вигідне географічне положення та родючі чорноземи, аграрні формування здатні не лише забезпечити населення України продуктами харчування, але й вивести аграрний сектор на якісно новий рівень як всередині країни, так і на світовій ринковій арені.

Аграрний сектор України має значні резерви та перспективи розвитку. Адже, загальновідомо, що близько 25% світової площі чорноземів знаходиться на території України, які всесвітньо відомі своєю високою родючістю.

Однак, в сучасних умовах глобалізації, одиничні компанії не в змозі гідно конкурувати з високоефективними великомасштабними агрокомпаніями. Саме тому виникнення агрохолдингових компаній є цілком закономірним та не виключно українським явищем.

Феномен формування і еволюції в Україні великих інтегрованих аграрних підприємств – відомих широкому загалу як агрохолдинги –

беззаперечно є одним з найцікавіших аспектів розвитку вітчизняного агробізнесу.

Згідно визначення українського вченого-аграрника В. Г. Черевка, поняття «агрохолдинг» – це: «група організаційно і технологічно пов'язаних підприємств, у якій контрольний пакет акцій належить головній компанії і підприємства якої використовують великі земельні площі з метою виробництва, переробки, транспортування, зберігання і реалізації сільськогосподарської чи виробленої з неї продукції» [2, с.35].

З даного визначення стає очевидним, що мотивом створення агрохолдингових компаній є отримання додаткових вигод від інтеграційних зв'язків. Адже, як відомо, створення агрохолдингів – це наочний приклад найвищого ступеню вертикальної інтеграції в аграрній сфері України, перевагами якої є замкнутий ланцюг виробництва (від поля до споживача), як наслідок – зменшення трансакційних витрат в процесі виробництва продукції.

За даними дослідження, проведеного асоціацією «Український клуб аграрного бізнесу» у 2018 році налічувалося близько двох десятків великих агрохолдингів, таких як «Кернел», «UkrLandFarming», «Агропросперіс», «Миронівський хлібопродукт», «Астра-Київ», «Мрія агрохолдинг», «Укрпромінвест-Агро», «ІМК», «Агротон».

Протягом останніх 2-3 років в стратегії діяльності українських агрохолдингів спостерігалось кілька основних тенденцій:

- збільшення земельного банку,
- вихід на міжнародний ринок капіталу,
- злиття і поглинання,
- прагнення аграрних компаній середньої ланки перерости в структуру агрохолдингу за рахунок накопичення землі та залучення міжнародних інвестицій.

В Україні продовжує зростати і кількість агрохолдингів, і їх земельний банк. У 2017 році налічувалося 93 сільськогосподарських

підприємств, які обробляють понад 10 тис. га. Загальний земельний банк в обробці агрохолдингами за 5 років збільшився з 5,6 млн га до 5,95 млн га. [3].

Лідерами по земельному банку залишаються «Кернел» — 600 тис. га, UkrLandFarming — 570 тис. га, «Агропросперіс» (NCH) — 410 тис. га.

Найбільше агрохолдингів зафіксовано у Київській (32), Чернігівській (28) і Полтавській (26) областях.

Згідно досліджень, проведених асоціацією «Український клуб аграрного бізнесу», земельний банк агрохолдингових компаній буде зростати і в перспективі досягне 6,25 млн. га. до 2020 року [4, с. 13].

Рис. 1. Земельний банк найбільших агрохолдингів України [1]

Якщо говорити в цілому про фінансові показники холдингів, то за минулий рік компаніям вдалося значно досягти успіху. Таких результатів вдалося досягти завдяки довірливим відносинам з міжнародними інвесторами і позитивній макроекономічній ситуації.

Для подальшого розвитку (розширення земельного банку, нарощування потужностей зі зберігання зерна) агрохолдингам необхідні значні інвестиції. Компанії розглядають для себе різні методи фінансування, одним з яких є проведення IPO на світових фондових біржах.

Багато українських агрохолдингів вже протягом кількох років досить успішно використовують цей інструмент для залучення інвестицій. Так, наприклад, українська агропромислова група «Миронівський

хлібопродукт» залучила більше \$322 млн. Також вдале розміщення своїх акцій проводили «Кернел Груп» і «Астарта» на Варшавській фондовій біржі.

Що стосується валового виробництва аграрних холдингів, то за минулий рік воно склало 55,9 млрд грн, або 22% від загального обсягу по країні.

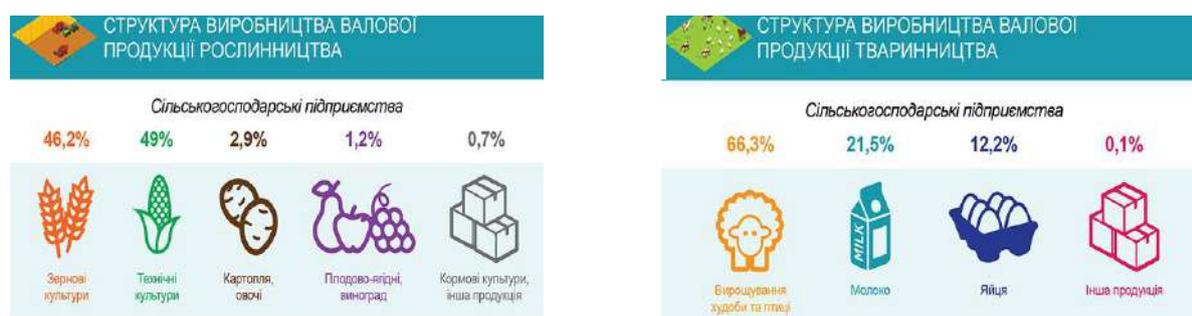

Рис. 2. Структура виробництва валової продукції рослинництва і тваринництва [1]

Прикладом одного з перших масштабних злиттів компаній в агросекторі є купівля агрокомпанією Ukrlandfarming, співвласником якої є Олег Бахматюк, агрохолдингів «Дакор Агро Холдинг» і «Райз». З урахуванням покупки двох компаній Ukrlandfarming перетворився в одного з найбільших землевласників в Україні із загальним земельним банком порядку 500 тис. га.

Таким чином, Ukrlandfarming виходить на передові позиції за кількістю оброблюваної землі та виробництва цукру.

Крім злиттів агрохолдингів також відбувається і реорганізація ряду компаній та збільшення потужностей зі зберігання зерна.

Агрохолдингові компанії мають ряд переваг в порівнянні з одиничними компаніями, до яких слід віднести: зменшення трансакційних витрат, можливість диверсифікувати ризики, менші витрати на одиницю виробленої продукції, підвищення продуктивності праці, доступ до капіталів, використання передових технологій та інновацій в процесі виробництва та управління, залучення іноземних інвестицій тощо.

До недоліків функціонування агрохолдингів належать зростання рівня безробіття на селі, недостача кількості соціальних програм, переважаюча монокультурність та нехтування принципами сівозмін, погіршення якісних характеристик ґрунтів.

Отже, вищевикладене дає підстави стверджувати, що розвиток агрохолдингів в Україні – це об'єктивна необхідність в умовах сучасних ринкових відносин. Агрохолдинги завдяки масштабам своєї діяльності, мають значні потенційні можливості для виведення аграрного сектору України на якісно новий рівень розвитку. У зв'язку з нестабільною політичною ситуацією на Сході та анексією АР Крим у 2014 році простежувалося зменшення обсягів сільськогосподарських угідь в підпорядкуванні агрохолдингів.

Вважаємо, що агрохолдинги є перспективною організаційно-правовою формою господарювання та виступають запорукою створення сучасного конкурентоздатного агропромислового комплексу України. При цьому слід приділяти увагу державному регулюванню окремих аспектів їх діяльності, зокрема, соціальному та екологічному.

Література:

1. Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ucab.ua/ua>
2. Довідник «Агрохолдинги України 2016». // Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу». – Київ, 2016. – 44 с.
3. Топ 100 латифундистов України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://latifundist.com>

Черевко Г. Агрохолдинги як нові організаційні форми крупнотоварного господарювання в агробізнесі України / Г. Черевко // Аграрна економіка. – 2012. – Т. 5. – № 1–2. – С. 32–39.

УДК 330.341.1:631.11(477)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

*Митрофанська Віталія,
студентка IV курсу
Керівник Турчин І. М.,
викладач економічно-облікових дисциплін
ВП НУБіП України «Бобровицький коледж економіки та
менеджменту ім. О. Майнової»*

Стратегічним імперативом сучасного розвитку світового господарства є його інноваційна спрямованість. Конкурентоспроможність національних економік в умовах сьогодення визначається насамперед наявним інноваційним потенціалом та ефективністю його використання. Сучасні реалії української економіки характеризуються безперервним збільшенням ролі інновацій як ключового чиннику успіху у конкурентній боротьбі. Інноваційний шлях розвитку економіки є невід'ємною частиною загальносвітового науково-технічного прогресу в умовах глобалізації.

Аналіз шляхів подолання кризових явищ та вибір ефективних орієнтирів економічного розвитку АПК свідчить, що найоптимальнішим із можливих напрямків у сільськогосподарській сфері є інноваційний. Лише таким чином можна швидко й ефективно трансформувати сільськогосподарське виробництво, стимулювати мале і середнє підприємництво та водночас забезпечити вихід на світовий ринок, що надзвичайно важливо для нашої держави з її величезним потенціалом аграрної країни. Конкурентоспроможність продукції АПК та конкурентоспроможність суб'єктів господарювання має ґрунтуватися на певному рівні інноваційного розвитку, що сприятиме формуванню їх нових компетенцій.

В інноваційній сфері національної економіки сформувались суттєві системні перешкоди на шляху здійснення інноваційної діяльності

через обмежене фінансування, значні втрати кадрового науково-інноваційного потенціалу, недостатній розвиток патентної діяльності, неефективне державне управління інноваційною діяльністю, відсутність модернізаційних перетворень в аграрному секторі, недостатню інтеграцію вітчизняних підприємств у світогосподарські процеси, низький рівень інноваційної культури та нерозвиненість інформаційної структури [5, 90–91; 14, 78].

Перший етап інноваційної діяльності (створення інновацій) реалізують переважно науково-дослідні установи АПК. Це вимагає розв'язання одночасно декількох різновекторних питань: від виділення коштів на розробку новацій, проведення фундаментальних і прикладних досліджень, визначення об'єктів інтелектуальної власності до виробництва й реалізації наукоємної продукції та впровадження нововведень у виробництво. В даному напрямку важливо забезпечити скорочення термінів створення інновацій, підвищення рівня новизни й забезпечення перевищення за основними характеристиками традиційного аналога. Актуальним є вирішення питання організації оперативного трансферу інновацій сільгоспвиробникам. Зазвичай вважається, що на етапі створення інновацій держава повинна повністю забезпечити фінансування фундаментальних досліджень, а прикладні проекти, орієнтовані на конкретні запити ринку, можуть фінансуватися як за рахунок державних, так і приватних джерел. Найбільш поширеними новаціями є: нові сорти й гібриди рослин і породи тварин, штами мікроорганізмів, марки та модифікації сільськогосподарської техніки, технології, хімічні й біологічні препарати (вакцини), економічні розробки.

Важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування інноваційного підприємництва відіграє інноваційна інфраструктура. Зокрема, такі її основні елементи, як технопарки, бізнес-інкубатори, технополіси, які сприятимуть виходу інновацій на ринок. На сьогоднішній день інноваційна інфраструктура України ще дуже слабка і

характеризується неповнотою, а тому потребує всебічної підтримки з боку держави. До того ж, слід зазначити, що інвестиції та інновації – це лише половина справи, а інша половина полягає у підготовці високопрофесійного персоналу, особливо управлінського. Сучасний менеджер повинен зосереджуватися не лише на долідженнях чи науково-дослідній діяльності, а й повинен приділяти багато уваги споживачеві нових знань, бути ще й маркетологом, вивчати попит на нововведення [3, 47].

Проголошений курс керівництва країни на інноваційний розвиток економіки вимагає фахівців-професіоналів для його реалізації у сфері управління інноваційними процесами в АПК. Досвід сьогодення показує, що розвиток наміченого курсу стримує відсутність інноваційного мислення та інноваційної культури в суспільстві, а також брак сучасних креативних знань [2, 77].

Інноваційні підходи до розвитку аграрної сфери є вагомим стимулятором зростання національної економіки в цілому та засобом вирішення різноманітних соціально-економічних та глобальних викликів як у розвинених країнах, так і країнах, що розвиваються. Особлива потреба в них виникає у період, коли економіка країни перебуває на етапі подолання економічного спаду. За таких умов система державних пріоритетів повинна спрямовуватися на формування інноваційного потенціалу в усіх сферах суспільного розвитку, зокрема і в аграрному секторі, акцентуючи при цьому увагу на відтворенні людського капіталу, зростанні капіталізації ринкової вартості компаній, що здійснюють інноваційні розробки.

На основі зазначеного можна зробити висновок, що аграрний сектор України потребує не тільки відродження агропромислового виробництва за попередніми параметрами, якими б якісними вони не здавалися, але й на здійснення інноваційних структурних перетворень,

досягнення випереджаючих параметрів розвитку продуктивних сил та суспільних відносин та становлення якісно нової структури АПК.

Література:

1. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобальних викликів: Постанова Верховної Ради України від 21.10.2010 №2632-VI // www.zakon1.rada.gov.
2. Гросул В.А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму.– 2010.– №1(3), Т. 1. – С. 76–82.
3. Каракай Ю. Роль держави у стимулюванні інноваційної діяльності // Економіка України.– 2007.– №3. – С. 40–51.
4. Саблук П. Стан і перспективи розвитку агропромислового комплексу України // Економіка України.– 2008.– №12. – С. 4–18.
5. Федулова Л.І. Тенденції розвитку інноваційної політики та її вплив на економічне зростання // Економіка і прогнозування.– 2011.– №2. – С. 63–81.

УДК 658.84

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ І ТОРГІВЛЯ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

*Піддубна Іванна,
студентка 31-П групи
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Сучасний етап розвитку економічних відносин характеризується високим ступенем інформатизації. Швидкий темп науково-технічного прогресу комунікаційно-інформаційних технологій стимулює розвиток сфер споживання, виробництва та торгівлі, створює передумови до появи нових форм економічних відносин. Однією з таких форм є електронна комерція.

Електронна комерція – це організація процесу товарно-грошового обміну у формі купівлі-продажу на базі електронних технологій. Комісія

ООН з міжнародного торгового права (UNCITRAL) визначає електронну торгівлю як організацію і технологію купівлі продажу товарів, послуг електронним способом з використанням телекомунікаційних мереж та електронних фінансово-економічних інструментів.

Світовий ринок електронної торгівлі є одним з найбільш динамічних і стабільно зростаючих ринків. У 2017 р. обсяг світової роздрібної Інтернет-торгівлі сягнув 10,1 %, у 2021 р. ця частка зросте до 16,1 %; темпи зростання обсягів електронної торгівлі випереджатимуть темпи зростання роздрібної торгівлі загалом. Ринок електронної торгівлі України, своєю чергою, є хіба не найуспішнішим ринком України взагалі. Це єдина галузь, темпи зростання якої є в останні 2 роки найвищими у Європі, що породжує вельми оптимістичні прогнози і приваблює все більше учасників. Перехід України до інформаційної економіки зумовив переведення в електронний формат значної частки бізнесів та окремих бізнес-процесів. Як наслідок, безперервно зростає кількість публікацій, присвячених електронізації бізнесу, у тому числі електронній торгівлі. Ці публікації, які слугують основними джерелами інформації при дослідженні ринку електронної торгівлі України.

Основними трендами 2019 року в сфері електронної торгівлі, які значно впливають на її розвиток, є: проникнення Інтернету в життя все більшої кількості людей, що зумовлює появу більшої кількості потенційних суб'єктів е-комерції; зростання кількості покупців, які проживають в невеликих населених пунктах; розширення зони покриття 4G та збільшення кількості мобільних пристроїв, якими користуються 47% користувачів Інтернету; розвиток маркетплейсів, тобто спеціальних майданчиків, де виробники і продавці можуть розміщувати свою продукцію на продаж; збільшення кількості сервісів та служб по доставці товарів, асортимент і якість послуг, що вони надають; персоналізація – урахування індивідуальних потреб та побажань споживачів, що є

рушійною силою для підвищення лояльності до електронної комерції серед активних і потенційних покупців.

В Україні основними факторами, що впливають на розвиток електронної комерції, є відсутність належного нормативно-правового забезпечення даного виду господарської діяльності, незначне зростання вартості Інтернет-покупок через низький рівень платоспроможності населення, відсутність необхідної інформаційної та логістичної інфраструктури для забезпечення подальшого розвитку тощо.

Динаміка показників електронної торгівлі України є набагато кращою за динаміку показників роздрібною торгівлі загалом. При цьому, хоча частка української електронної торгівлі становить біля 0,28 % обороту електронної торгівлі Європи загалом і 5,4 % цього обороту для Східної, темпи зростання обороту електронної торгівлі України останніми роками суттєво перевищують темпи зростання у Європі. Експерти пов'язують це у першу чергу з різким зростанням рівня проникнення Інтернет в Україні та розподілом Інтернет-користувачів України за віком та рівнем доходу: хоча загальний рівень проникнення Інтернету в Україні нині становить близько 64 %, для користувачів з рівнем доходу вище середнього він сягає майже 100 %, аналогічна ситуація у віковій групі 15-45 років, яка забезпечує левову частку активних Інтернет-покупців.

Стрімке зростання кількості Інтернет-покупців в Україні стало несподіваним навіть для європейських експертів: в 2018-му в порівнянні з минулим роком ринок електронної комерції в Україні виріс на третину.

У 2018-му українці купили в онлайні товари і послуги на суму 65 мільярдів гривень. Дохід від рекламних кампаній в соціальних мережах, на маркетплейсах і online-ресурсах компаній – 9,5 мільярдів гривень. 2,6 мільярди заробили поштові оператори на доставці продукції, придбаної в режимі онлайн. Ще 0,8 мільярдів – заробіток на online-оплатах. Очікується, що ринок в 2019-му продовжить зростання і до кінця року додасть мінімум 25%.

Частка електронної торгівлі у роздрібній торгівлі країни закономірно зростає з рівнем проникнення Інтернету та Інтернет-торгівлі, тобто частки покупців країни, які здійснюють протягом року не менше 1 покупки в Інтернеті. Водночас частка електронної торгівлі у ВВП країни помітно корелює з рівнем проникнення Інтернет-торгівлі, сягаючи у Великій Британії 6,1 %. В Україні ці показники значно скромніші, проте динаміка їх зміни є позитивною, темпи зростання є вищими ніж у Західній Європі та світі, що ще раз підкреслює важливість розвитку електронної торгівлі для економіки України.

Суттєвий вплив на розвиток українських Інтернет-продавців у категорії здатна здійснити зростаюча конкуренція з закордонними онлайн-продавцями. За даними численних соціологічних досліджень, основним мотиватором покупки у закордонних Інтернет-магазинах є нижча ціна, особливо в сегменті електроніки та побутової техніки, а у сегменті одягу, взуття, дитячих та спортивних товарів – ще й вища якість та більший вибір, можливість контролювати процес доставки.

Лідером за цінами та обсягом поставок лишається китайський Aliexpress, який є окремою торгівельною площадкою маркетплейса Alibaba, що використовує модель електронного торгівельного майданчика.

Цінові переваги пропозицій компанії значною мірою зумовлені її бізнес-моделлю. Aliexpress працює як відкритий майданчик, який з'єднує покупців з продавцями, не маючи жодних складів, не здійснюючи прямих продажів. Alibaba не контролює покупки тою мірою, як це робить Amazon, але зменшує за рахунок цього витрати на персонал та інфраструктуру, збільшуючи прибутки. Оплата – гривневими кредитними картками українських банків чи системою PayPal.

Українці ж надають перевагу сайтам з моделлю маркетплейса та електронного аукціону, що зумовлено ширшим вибором пропозицій, кращими сервісами, можливістю оплати гривневими кредитними картками

та знаходженням нижчих за ціною пропозицій (різниця у цінах на закордонних і вітчизняних майданчиках сягає 100 %).

Загалом електронні торговці України використовують різноманітні бізнес-моделі. Такі як:

Електрона вітрина – це продаж товарів власного виробництва через власний сайт.

Електронна дошка оголошень – сайт, на якому приватні особи чи фірми розміщують рекламні пропозиції товарів чи послуг.

Електронний магазин чи електронний супермаркет- продаж через Інтернет товарів, закуплених у різних виробників, від свого імені за своїми цінами, переважно з власних товарних запасів.

Прайс-агрегатор – пошук і порівняння пропозицій різних фірм з встановленням відповідних зв'язків з подальшим здійсненням транзакцій напряду між покупцями і продавцям.

Електронний аукціон – інтернет-платформа для контактування продавців і покупців та здійснення транзакцій; покупець і продавець торгуються в процесі угод.

Електронний торговельний майданчик (площадка); електронний маркетплейс – ін.тернет-платформа для контактування і реалізації транзакцій між продавцями та покупцями з встановленням правил реалізації транзакцій та виконанням окремих елементів транзакції (проведення платежів, доставка тощо).

Найбільш відвідуваними сайтами є гібридна дошка оголошень OLX, маккетплейс Rozetka, маркетплейс Prom.UA та китайський маркетплейс Alibaba (Aliexpress). Саме ці компанії переважно ділять між собою призову трійку за охопленням Інтернет – аудиторії України, періодично міняючись місцями.

Серед найпопулярніших та найуспішніших Інтернет-торговців України є компанії з різними бізнес-моделями, проте динаміка їх популярності у споживачів є неоднаковою. Очевидно, що на початковому

етапі розвитку електронної комерції в Україні домінували Інтернет-магазини та прайс-агрегатори, тобто підприємства з торгівельною та реферальними (рекламними) моделями доходу, проте нині вони поступаються електронним торгівельним площадкам (маркетплейсам) та дошкам оголошень, а також компаніям з гібридними моделями.

Висновок: таким чином, електронною комерцією можна називати відносини між економічними суб'єктами, які здійснюються з допомогою інформаційних технологій, а саме мережі Інтернет. Функціонування електронної комерції традиційної та альтернативної форми здійснюється на основі визначених принципів. Аналіз переваг та недоліків е-комерції дозволяє зробити висновок, що даний спосіб ведення бізнесу загалом має позитивний ефект для діяльності суб'єктів господарювання. Електронна комерція в Україні розвивається досить стабільно, відповідно до економічної ситуації в державі. Проте, існує велика кількість бар'єрів, які можуть гальмувати позитивні зміни в процесі становлення е-комерції на вітчизняному ринку. Основними напрямками стимулювання розвитку е-комерції можна вважати узгодження правових норм, забезпечення правового захисту суб'єктів е-комерції, усунення перешкод для розвитку міжнародного електронного бізнесу, розбудова інфраструктури ринку електронної комерції.

Література:

1. Закон України «Про електронну комерцію». // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №45. – С. 410.
2. Апопій В. В. Організація торгівлі [Електронний ресурс] / В. В. Апопій. 2005. Режим доступу: http://pidruchniki.com/12601206/marketing/organizatsiya_torgivli.
3. Стан і перспективи розвитку електронної торгівлі України. Гліненко Л. К., Дайновський Ю. А. Маркетинг і менеджмент, 2018 № 1 [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/>
4. Особливості електронної комерції та стан її розвитку в сучасних економічних умовах України. Маліцька Г. Г., Мельник О. І. Електронне фахове видання «Ефективна економіка». 2018, № 12.

УДК 658.84

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ І СТАН РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

*Повар-Бобровська І. В.,
студентка 31-П групи
Керівник Балдич Л. В.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

У статті узагальнено підходи до трактування поняття «електронна комерція», проаналізовано погляди різних авторів щодо сутності даного терміну. Перелічено основні рівні електронної комерції – це Інтернет-комерція, електронна комерція та електронний бізнес. Наведено новітні форми взаємодії між учасниками ринку товарів і послуг, які стали доступними у зв'язку із здійсненням електронної комерції. Визначено фактори, що стимулюють подальший розвиток цього економічного явища. Обґрунтовано доцільність застосування системи електронної комерції в Україні.

Із початку ХХІ століття людство як ніколи відчуває на собі вплив глобальної інформаційної революції, яка поступово змінює світові уклади.

Одним із найбільших проявів інформатизації суспільства, беззаперечно, варто вважати галопуючий розвиток міжмережжя. Саме Всесвітня система взаємополучених мереж (Інтернет) сьогодні є основною ланкою в процесі обміну товарами та послугами, що зумовлено високою пропускнуою здатністю інформаційних потоків. Майже всі суб'єкти господарської діяльності світу сьогодні зосереджують свою увагу на впровадженні та розвитку Інтернет-зв'язків, що зумовлює підвищення рівня ефективності підприємницької діяльності. Для багатьох підприємців Інтернет є основним способом поширення інформації про свою продукцію та запрошення до співпраці. В Україні розвиток електронної комерції

супроводжується відсутністю офіційних статистичних даних щодо її обсягів, недостатньою безпекою даних, що передаються через Інтернет, невизначеністю реального існування контрагента, незнанням правил ведення іноземного бізнесу та відсутністю в окремих випадках універсальних стандартів взаємодії та сумісності при роботі в глобальній мережі. У вітчизняному електронному бізнесі мало поширені автоматизовані системи управління виробничою, торговельною, фінансовою діяльністю корпоративного рівня.

Однак, незважаючи на стрімкий розвиток мережі Інтернет та зв'язків у ній, сьогодні не існує єдиного визначення, яке б чітко визначало суть поняття «електронна комерція». Багато науковців хто вивчає електронну комерцію трактують це визначення по різному.

Тардаскіна Т. М. сформувала визначення **електронної комерції** як вид електронної комерційної діяльності з використанням інформаційних комунікаційних технологій. Царьов Р. Ю. вважав по іншому. **Електронна комерція** – це будь-яка транзакція, яка здійснюється через комп'ютерну мережу, внаслідок якої право власності або право використання товару або послуги було передано від однієї особи до іншої. Маєвська А. А. написала, що **електронна комерція** – це використання електронних комунікацій та технологій обробки цифрової інформації для встановлення та змін відносин створення вартості між організаціями та між організаціями та індивідами. Мартовий А. В. сформував визначення **електронної комерції** як діяльність організації або індивіда, переважно орієнтована на отримання прибутку в результаті угод і транзакцій в Інтернеті. Думка Юдіна О. М. трішки не збігається з попередниками, він вважає, що **електронна комерція** – це ділова активність з купівлі-продажу товарів і послуг, що передбачає взаємодію сторін на основі інформаційних мереж (без безпосереднього фізичного контакту). Полях В. М. висловив свою думку таким чином: **електронна комерція** – це специфічна частина електронного бізнесу, яка включає в себе суспільні відносини стосовно

купівлі-продажу товарів, послуг та інформації через Інтернет з використанням всіх інструментів, які доступні в мережі.

Згідно Закону України «Про Електронному комерцію», електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру.

Таким чином, проаналізувавши вищенаведені визначення, варто зазначити, що **електронна комерція** – це будь-які бізнес-процеси, які здійснюються з допомогою інформаційних технологій та мережі Інтернет.

Основними складовими електронної комерції є електронний обмін інформацією, електронний рух капіталу, електронна торгівля, електронні гроші, електронний маркетинг, електронний банкінг, електронні страхові послуги.

Електронна комерція функціонує на трьох основних рівнях.

Перший рівень – Інтернет-комерція – найпростіші форми взаємодії між учасниками ринку, засобами такої взаємодії виступають традиційні та загальнодоступні бази інформаційного обміну. Саме цей рівень електронної комерції є найбільш розвиненим та поширеним в Україні.

Другий рівень – електронна комерція – перехід від звичайних традиційних методів торгівлі на електронну, закономірним процесом чого стане ліквідація торговельних посередників, які перетворюються на менеджерів, що обслуговують та організовують процеси електронної комерції.

Третій рівень – електронний бізнес – розробка та впровадження нових форм взаємодії між учасниками та нових способів обміну інформацією, а також методами обробки отриманої інформації та її інтерпретації.

Розвиток електронної комерції в світі відбувається досить швидкими темпами, що свідчить про високоефективність даної форми ведення бізнесу.

Міжнародний рейтинг не змінюється впродовж багатьох років, і лідером в е-комерції залишається Китай з оборотом в 562,7 млрд. доларів, на другому місці США з оборотом 341,1 млрд. доларів.

Україна, незважаючи на кризові явища в економіці, не є виключенням із світових тенденцій розвитку електронної комерції, де даний спосіб ведення бізнесу також розвивається. Проте при аналізі стану та тенденцій розвитку е-комерції в нашій країні, можна стикнутися з деякими труднощами. По-перше, до 2016 року в Україні не існувало чіткого, законодавчо визначеного поняття «електронна комерція», що значно обтяжувало процес збирання статистичних даних щодо її розвитку.

По-друге, оцінка е-комерції також обтяжується непрозорістю онлайн-торгівлі у зв'язку з великою кількістю дрібних Інтернет-магазинів.

По-третє, в Україні не існує офіційної статистики щодо розвитку е-комерції. Державна служба статистики не здійснює обстеження інформації щодо

Інтернет-користувачів, доступу до мережі. Тому відсутність достовірної інформації унеможливорює точний аналіз стану та перспектив розвитку електронної комерції України.

Обсяги українського ринку електронної комерції суттєво відрізняються від світових. Український ринок е-комерції за 2017 рік зріс до 1,46 млрд. дол., що на 54 % більше в порівнянні з 2016 роком. Причиною такого підвищення можна вважати відносну стабілізацію економічного та політичного середовища в Україні. Отже у порівнянні з 2010 року обсяги електронної комерції в Україні збільшились практично в 10 разів.

За даними Web Expert, 67 % українських Інтернет-користувачів відвідують сайти, пов'язані з е-комерцією. За підсумками минулого року,

Україна випередила всі інші європейські країни за таким показником як темпи зростання продажів в Інтернеті – для нашої країни цей показник склав 35 % (Туреччина – 34,9 %, Бельгія – 34,2 %, Румунія – 24,2 %, Чехія – 23,3 %, Угорщина – 20,4 %, Греція – 18,8 %, Болгарія – 18,1 %, Ірландія – 18 %, Данія – 17,9 %). Як бачимо, в Україні наявні досить вагомі перспективи розвитку електронної комерції.

Висновок. Таким чином, електронною комерцією можна називати відносини між економічними суб'єктами, які здійснюються з допомогою інформаційних технологій, а саме мережі Інтернет.

Електронна комерція в Україні розвивається досить стабільно, відповідно до економічної ситуації в державі. Проте, існує велика кількість бар'єрів, які можуть гальмувати позитивні зміни в процесі становлення е-комерції на вітчизняному ринку. Основними напрямками стимулювання розвитку е-комерції можна вважати узгодження правових норм, забезпечення правового захисту суб'єктів е-комерції, усунення перешкод для розвитку міжнародного електронного бізнесу, розбудова інфраструктури ринку електронної комерції.

Література:

1. Закон України «Про електронну комерцію». // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – №45. – С. 410.
2. Апопій В. В. Організація торгівлі [Електронний ресурс] / В. В. Апопій. 2005. Режим доступу: http://pidruchniki.com/12601206/marketing/organizatsiya_torgivli.
3. Маєвська А. А. Електронна комерція і право/ А. А. Маєвська. – Харків, 2010. – 256 с.
4. Особливості електронної комерції та стан її розвитку в сучасних економічних умовах України. Маліцька Г. Г., Мельник О. І. Електронне фахове видання «Ефективна економіка». 2018, № 12.
5. Мартовой А. В. Сущность и основные характеристики электронного бизнеса, электронной коммерции, электронного и Интернет-маркетинга [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/Articles/Kultnar/knp56_1/knp56_146-152.pdf.
6. Юдін О. М. Системи електронної комерції: створення, просування і розвиток/ О. М. Юдін, М. В. Макарова, Р. М. Лавренюк. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 201 с.

7. Електронна комерція: теоретико-правові засади та сучасний стан в Україні/ [В. М. Полях, Н. М. Кривошеєва, В. М. Клочко та ін.]. // Scientific Journal «ScienceRise». – 2017. – №5. – С. 11-17.

8. Тардаскіна Т. М. Електронна комерція/ Т. М. Тардаскіна, Є. М. Стрельчук, Ю. В. Терешко. – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – 244 с.

9. Царьов Р. Ю. Електронна комерція: навчальний посібник з підготовки бакалаврів/ Р. Ю. Царьов. – Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2010. – 112 с.

УДК 658

ТРУДНОЩІ ТА ПЕРЕШКОДИ НА ШЛЯХУ СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОСПОДАРЯ ТА «МОРАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ»

*Протасюк Наталія,
студентка II курсу.
Керівник Обарчук Е.В.,
викладач економічних дисциплін.
ВСП «РК НУБіП України»*

За законами фізики, вільна людина у своїй діяльності має найвищий коефіцієнт корисної дії.

Поважати і любити свою державу означає, з одного боку, визначити в ній принципи і закони, які були б справедливими у відносинах абсолютної більшості громадян держави, а з іншого, вони, громадяни, погоджувались із такими законами і зобов'язували себе їх поважати та виконувати. Має діяти принцип справедливої винагороди і справедливої кари.

Рівень свободи особи залежить від її знань, уміння, багатства, здоров'я та й від вроджених здібностей. Говорячи про економіку суспільства вільних людей в Українській державі, маємо мати на увазі забезпечення громадянами держави достатньої конкурентоспроможності у діяльності кожного з них, так і українського суспільства вцілому.

Держава. Одним із найбільш відволікаючих, роздрібнюючих і дезорганізуючих факторів є недостатня присутність в Україні державного

патріотизму. Немає національної чіткості. Усе це дезорганізує суспільство держави, занижує почуття свідомої дисципліни в економіці держави.

Освіта і наука. За що б ми не брались, потрібно знати як! Україна не належить до найпереводіших держав світу у знаннях. Отож підтримка освіти у державі – перше завдання її економіки.

Проте освіти без науки не буває. Наука — це той фактор у розвитку та існуванні людства, який у кожного громадянина держави формує його думку і наміри, це головний фактор у розвитку освіти, у конструюванні, у створенні нового продукту, у гарантуванні безпеки, у конкурентоспроможності суспільства у всіх напрямках буття.

Уміння — важлива проблема української економіки. В державі катастрофічно нарастає недостаток спеціалістів середньої кваліфікації. Поряд із цим має місце відплив здібної кваліфікованої молоді за кордон, де зарплати вищі і умови роботи набагато кращі.

Пониження кваліфікації спеціалістів в Україні знижує конкурентоспроможність української продукції. Ілюстрацією цього є факт, що експорт у такі високотехнологічні країни, як Німеччина і США, дорівнює нулеві. Усунення загрози загальної дискваліфікації вимагає особливої уваги до модернізації галузей виробництва.

Особливий пульс модерності слід тримати на природно притаманних Україні галузях добування руд металів і мінералів, металургії, сільського господарства, харчової промисловості.

Україна багата на поклади руд металів і мінералів. Невпинне підвищення технології видобутку і переробки, використовуючи досягнення інших країн і свої власні – завдання розумної і раціональної економіки. Інтенсивно використовувати це багатство власних наукових досягнень – обов'язок високої, кваліфікованої економіки держави. А далі – конструювання і створення на основі власної сировини конкурентоспроможних видів матеріалів, приладів, машин і механізмів, зміна структури експорту товарів з низькою доданою вартістю на товари з

високою доданою вартістю, а це, знову ж таки, пов'язано зі зростанням кваліфікації і уміння.

Харчова промисловість – другий гігант українського виробництва, поряд із металургією. Одержання високих врожаїв зернових і зернобобових, цукрових буряків і картоплі, розведення садів і плантацій ягід не є новиною в сучасному світі. А от одержання екологічно чистих продуктів, без хімії, на врожайних українських чорноземах – наше уміння, наш пріоритет і наш високий майбутній заробіток.

Багатство. В результаті розбазарювання величезних багатств радянської державної власності, в результаті відсутності регулюючих законів і норм поведінки в Україні утворилось суспільство, в якому править олігархія. Розвивається процес, в якому дуже багаті багатіють за рахунок *багатих*. Ми прямуємо до суспільства, в якому стає нормою щоденного життя взаємне пограбування, матеріальне і духовне. І це суспільство, на жаль, є стійким.

Середній клас – це активна частина суспільства, яка творить культуру нації і держави, культуру побуту населення, яка генерує ідеї і здійснює наукові відкриття. Інтелектуальні, підприємницькі і виробничі здібності, спроможні створювати і накопичувати знання, впроваджувати їх у виробництво, розробляти нові та унікальні технології, винаходити нові види енергії, матеріалів, одним словом – інформації, є рушієм науково-технічного прогресу та інноваційної перебудови української економіки.

Середній клас є одночасно виробником та споживачем товарів і послуг, чим забезпечує загальний баланс пропозиції та попиту, баланс торгівлі та виробництва, конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Середній клас – самоузгоджена частина суспільства, що забезпечує його соціальну, політичну та економічну стійкість.

Кожна група споживачів у суспільстві держави має притаманну саме їй структуру попиту, тому розподіл населення за доходами є суттєвим чинником формування тієї чи іншої структури економіки країни.

Дуже багаті люди створюють попит на товари розкоші – коштовності, антикварні меблі, твори мистецтва, розкішні автомобілі та дороге житло. Суспільство ж, де основну частину населення складають бідні, створює попит в основному на товари першої необхідності, які в переважній більшості є товарами з низькою доданою вартістю. Тому розширення їх виробництва нездатне надати довготривалого імпульсу розвитку економіки. Як правило, економіки таких країн мають яскраво виражену сировинну спрямованість та надзвичайну залежність від економік інших країн світу.

Натомість суспільство, де домінує середній клас, має стабільну основу для довготривалого економічного зростання, оскільки середній клас не лише формує попит на широку номенклатуру високотехнологічних товарів та послуг, але і є їх основним виробником та модернізатором. Економіка таких країн розвивається гармонійно, орієнтуючись на потужний самоузгоджений внутрішній попит. Зовнішньоекономічна складова, як правило, не перевищує 20 відсотків.

Отже, одне з найважливіших завдань українського керівництва полягає в опрацюванні стратегії розвитку середнього класу та забезпеченні переходу до розподілу населення за доходами, характерного для європейських країн.

У розвинених країнах світу, де домінує середній клас, вже склався досить стабільний розподіл заробітків у відповідності до видів економічної діяльності. Тому ми можемо порівняти розподіл заробітних плат за видами економічної діяльності, який склався в Україні, та, наприклад, в одній з європейських країн, та проаналізувати усі існуючі між ними розбіжності.

Купівельна спроможність середньої зарплати може визначатися певним узгодженим еталоном. Так, в Австрії середня зарплата відповідає

вартості умовних 884 кг житнього хліба. Ця пропорція є досить стабільною. Вона дотримувалася і у 1993 році і протягом наступних років. Так, у 2000 році середня заробітна плата в Австрії становила 1944 євро на місяць, що за середньої ціни 1 кг хліба у 2,2 євро, відповідає тим же 884 кг хліба. Такою ж є у 2016 році, коли 1 кг житнього хліба в Австрії коштує 2,6 євро, а середня зарплата становить брутто 2300 євро і 1600 євро – нетто.

Переведемо тепер кількість кілограмів хліба, що відповідають середній зарплаті в Австрії, у гривні по українській вартості житнього хліба (21 грн. за 1 кг). Тож середня зарплата в Україні має сягати 18500 гривень. Зарплата ж в освіті в Австрії, та й у ЄС, становить в середньому 775 кг хліба, що в Україні відповідає 16300 грн./місяць. Середня зарплата в освіті в Україні зараз складає 7600 гривень.

Впорядкування заробітних плат у виробництві і в бюджетній сфері має належати до центральних завдань уряду і парламенту. Його потрібно робити, виходячи із завдань досягнення певної головної мети – створення в Україні суспільства з панівним середнім класом. Тому, на наш погляд, не слід рухати розмір прожиткового мінімуму. Зарплату слід підвищувати вибірково по окремих галузях.

У виробництві України довгий час були дві головні галузі, які годують суспільство: харчова промисловість і металургія. На їх долю приходилось у 1990 році понад 60 відсотків об'єму ВВП. У 2010 nastупила різка зміна ваги цих галузей. Тепер у державі головними стають торгівля, транспорт і фінансова діяльність. Спекуляція за формулою “куплю – перепродам” стає нормою життя величезної маси людей.

Великий бізнес в Україні ведеться дуже багатими родинами. З погляду економіки у державі має наступити час легітимізації проведеної у минулому приватизації великих народногосподарських комплексів гірничої, металургійної, нафтохімічної галузей, а також сільськогосподарських комплексів і обшарів земельних угідь. Цей продуктивний захід загальнонаціонального характеру вкупі з

антимонопольним законодавством можуть, поновивши у суспільстві довіру до парламенту і влади, об'єднати практично усі прошарки населення України.

Найголовнішою проблемою державного бюджету і встановлення внутрішньої економічної дисципліни в державі є сплата податків. І цим шляхом – усунення усього тіньового сектору економіки України. Тут має діяти принцип прозорості доходів і встановлення таких об'ємів проплат, які дають можливості розвитку бізнесу, з однієї сторони, і одержання найманим працівником заробітної плати, розмір якої відповідає стандартам ЄС відповідно до певного узгодженого еквіваленту, з іншої.

Література:

1.Ініціативна група Першого грудня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://1-12.org.ua/stenohramy-nks-ukrajina-na-shlyahu-do-samousvidomlennya/stenohrama-tretoi-sesiji-ekonomichnyj-aspekt>

УДК 658.7:338.12

ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Рис Ірина,
студентка II курсу,
Керівник Олійник Г.А.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Транспортування можна визначити як ключову комплексну активність, пов'язану з переміщенням матеріальних ресурсів, незавершеного виробництва або готової продукції певним транспортним засобом у логістичному ланцюзі, і яка складається, у свою чергу, з комплексних та елементарних активностей, включаючи, вантажопереробку, упакування, страхування.

Транспорт у системі логістики відіграє двояку роль:

- по-перше, він присутній як складова частина або компонент у основних функціональних областях логістики (закупівельній, виробничій, розподільчій);

- по-друге, транспорт є однією із галузей економіки, у якій також розвивається підприємницька діяльність: транспорт пропонує на ринку товарів і послуг свою продукцію – транспортні послуги, за які отримує доходи і має прибуток[1].

Транспортна логістика вирішує комплекс завдань, пов'язаних з організацією переміщення вантажів транспортом загального користування.

Основними з цих завдань є:

- 1) вибір виду транспортного засобу;
- 2) вибір типу транспортного засобу;
- 3) оптимізація транспортного процесу під час змішаних перевезень;
- 4) визначення раціональних маршрутів доставки;
- 5) забезпечення технологічної єдності транспортно-складського процесу;
- 6) координація транспортного і виробничого процесу[1].

Проаналізувавши ситуацію транспортної логістики, що склалась на наш час в галузі транспорту можна визначити основні проблеми та їх вирішення:

1. Якість транспортного обслуговування. Не всі перевізники в наш час надають якісні послуги. Транспортні компанії, практично не намагаються оптимізувати сам процес транспортування. Це можна було б зробити за допомогою збору консолідованого вантажу від кількох відправників, складання оптимальних маршрутів руху, підключення більш ефективного виду транспорту на певному етапі маршруту, тощо.

2. Зниження конкурентоспроможності українських перевізників. Наприкладі польських перевізників можна відмітити, що поліпшення транспортного законодавства, а також «стирання» кордонів з країнами ЄС

зробило сферу перевезень в Польщі досить привабливою. Це призвело до збільшення транспортних операторів та стало причиною підвищення внутрішньої конкуренції і падіння тарифів. В даний час при більшій заробітній платі водія і більш дорогому паливі, польські перевізники пропонують рівні, а іноді і менші тарифи в порівнянні з українськими компаніями.

3. Складності у побудові маршрутів перевезення. Все більша кількість компаній, готові вкладати чималі гроші в програмне забезпечення, здатне автоматизувати процес пошуку найбільш раціонального маршруту слідування. Хоча іноді достатньо запустити старий добрий Excel. Такі «напівручні» методи визначення маршруту дозволяють не тільки отримати оптимальний результат, але і легко проаналізувати, до чого призведе його деякі зміни за вимогою замовника.

4. Недовантаження рухомого складу. Проблема недостатнього використання вантажопідйомності або корисного внутрішнього об'єму кузова транспортного засобу безпосередньо пов'язана з частим небажанням або невмінням комплектувати відправку від різних вантажовідправників. Комплектування легковагових вантажів, що повністю використовують корисний об'єм кузова транспортного засобу, від одного вантажовідправника з вантажами, що повністю використовують вантажопідйомність транспортного засобу, від іншого вантажовідправника дозволить більш ефективно використовувати перевізні характеристики транспортного засобу та знизити загальні витрати на перевезення. Адже перевезення збірного вантажу приносить великий прибуток перевізнику, оскільки для кожного з власників частини такого вантажу вартість перевезення зменшується.

5. Складності організації взаємодії декількох видів транспорту. Не зважаючи на достатньо високі тарифи в порівнянні з залізничним та водним видами транспорту, автомобільні перевезення залишаються найбільш використовуваними завдяки своїй мобільності. Складність

відносин із залізницею і різні правила при здійсненні перевезень на різних видах транспорту призводять до відмови вантажовідправників працювати з «неавтомобільними» видами транспорту. Тут проблеми інформаційного супроводу стоять набагато гостріше, ніж при перевезеннях автомобільним транспортом.

6. Недостатня інформаційна підтримка процесу перевезень. Потік інформації, що супроводжує процес транспортування, все ще далекий від досконалості. Це стосується і зв'язку з водієм (особливо при його знаходженні в іншій державі або на прикордонному переході), та моніторингу вантажу на протязі перевезення, і контролю стану транспортного засобу, його місцезнаходження.

7. Недолік інформації про програмні продукти в сфері транспортної логістики. До того ж в існуючих програмних продуктах з транспортної логістики відсутня об'єктивна аналітика. При чималій вартості таких програм не дивно, що потенційні їх покупці губляться. Так що можна порадити розробникам не тільки трудитися над поліпшенням своїх програмних пакетів, але і «розтлумачувати» їх потенційним покупцям переваги та особливості саме цієї програми по відношенню до набору інших[2].

Український експедиційний бізнес, як і багато інших бізнесів в країні, більшістю побудований на використанні адміністративного ресурсу, непотизмі (кумівство), або обслуговуванні великих фінансових груп.

Експедиція – це послуги з супроводу перевезень вантажів, які полягають в укладанні договорів, страхуванні, митному оформленні, інформаційній допомозі та іншому. Це частина комплексу логістичних послуг, які включають також транспортування і складування[3].

Найбільшими замовниками експедиційних послуг є компанії, що возять свої вантажі українськими залізницями. За розрахунками БЦ, згідно

з рівнем ВВП в 2016 році, обсяг експедиційних послуг мав скласти близько \$450 млн, або більше 10 млрд грн.

Втім, загальний дохід 50 найбільших експедиторських компаній в Україні в 2016 році склав трохи більше 6 млрд грн. При тому, в цій сумі виручка від експедиторських послуг займає лише частину. Багато експедиторів самі займаються трейдингом – імпортом, або експортом продукції.

БізнесЦензор підготував Рейтинг 50 найбільших експедиторів за виручкою в 2016 році. По компаніям, що увійшли в ТОП-7, ми зробили розгорнуті профайли [4].

1. "Металургійна транспортна компанія" Судячи з того, що в експедитора навіть немає сайту, сторонніх клієнтів він не шукає. Виручка компанії в 2016 році склала 1,1 млрд грн, чистий збиток – 172,6 млн грн.

2. "Пропан Трейд" В 2016 році компанія отримала дохід в 1,04 млрд грн, прибуток – 16 млн грн.

3. "Трансгарант-Україна" В 2016 році виручка "Трансгарант-Україна" склала 929 млн грн, прибуток – 70 млн грн.

4. "Перша логістична компанія" **Источник:** Спочатку ПЛК була прописана в Коростені Житомирської області, потім переїхала до Львівської області. Виручка в 2016 році склала 600 млн грн, збиток – 13,2 млн грн.

5. "Фреш Лайн" Виручка в 2016 році склала 543 млн грн, чистий прибуток – 1,5 млн грн.

6. ТЕК "Енерготранс" Судячи з того, що "Енерготранс" не має власного сайту, цей експедитор обслуговує лише підприємства "Енергоімпексу". В 2016 році виручка експедитора склала 332 млн грн, збиток – 113 млн грн.

7. ТЕК "Зектер" В 2016 році виручка "Зектера" склала 313 млн грн, прибуток – 14,5 млн грн.

Література:

1. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://pidruchniki.com/16280414/logistika/shist_pravil_logistiki
2. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/>
3. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://btie.kart.edu.ua/article/viewFile/113382/110405>
4. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://biz.censor.net.ua/r3039448>

УДК 338.43:637.1

ЕКОНОМІКА МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК В РИНКОВИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Самчук Л.І.,

викладач вищої категорії,

голова циклової комісії економічних дисциплін,

Самчук Ю.С.,

викладач вищої категорії.

Технікум землевпорядкування

Житомирського національного агроекологічного університету

В Україні серед галузей продуктивного тваринництва перше місце займає скотарство. Його народногосподарське значення полягає у забезпеченні населення цінними продуктами харчування: - молоком, яловичиною і телятиною. Худоба є джерелом одержання шкур, необхідних для народного господарства. Відходи забою тварин та їх переробки використовуються у різних галузях промисловості.

Молоко і молочні продукти – незамінні продукти харчування за поживною цінністю. Молоко містить близько 120 цінних компонентів: білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин та ін. Річна потреба в молоці та продуктах його переробки для повноцінного харчування людини, за науковими нормами харчування, становить 405 кг, а в м'ясі-82 кг, у тому числі 35 кг яловичини і телятини.

Порівняно з іншими видами тварин велика рогата худоба має найвищу молочну продуктивність. За правильного вирощування і

утримання від корови одержують по 5000-8000 кг і більше молока за рік за жирності до 4% і більше. Від великої рогатої худоби надходить основна маса м'ясної продукції. В м'ясному балансі України яловичина і телятина становлять близько 53%.

Велика рогата худоба споживає найбільш дешеві рослинні корми, відходи цукрової та інших видів харчової промисловості, а тому її раціон має нижчу собівартість, ніж для інших видів тварин. До того ж у скотарстві найвища окупність кормів. Галузь скотарства має велике значення для розвитку інших галузей сільського господарства. Для рослинництва вона постачає цінне органічне добриво - гній, для свинарства - молоко, необхідне для поросят раннього віку.

Специфічними особливостями скотарства є висока капіталомісткість. Це пояснюється, з одного боку, технічними особливостями галузі, а з іншого тим. Що худоба як засіб виробництва також має високу вартість. Молочне скотарство більш капіталомістке, ніж м'ясне.

В зв'язку із споживанням великого обсягу грубих і соковитих кормів худобу утримують переважно там, де є кормові угіддя, особливо природні, що забезпечує достатній економічний ефект.

У тваринництві економічний прогрес відтворення тісно переплітається з природним. З біологічної точки зору одержання тваринницької продукції ґрунтується на природних процесах розмноження, росту і розвитку сільськогосподарських тварин. Крім того, інтенсивність вирощування тварин, рівень їх продуктивності можуть зростати внаслідок свідомої господарської діяльності людей.

Ефективність скотарства характеризується системою показників, найважливішими з яких є надій молока корови; продуктивність праці; витрати кормів на виробництво 1 ц молока; собівартість 1 ц продукції; прибуток та рівень рентабельності виробництва.

Економічна ефективність виробництва молока в приватному підприємстві « ГАЛЕКС-АГРО»

Показники	2016	2017	2018
Поголів'я корів, гол	931	1140	1240
Удій молока від корови, кг	7553	6420	7480
Валовий надій молока, ц	68460	73421	92752
Виручка від реалізації молока, тис. грн	53828	62110	73345,10
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	40931	58737	60425
Валовий прибуток, тис. грн	12897	3373	4120
Собівартість 1 ц, грн	600	800	651,47
Реалізаційна ціна 1 ц, грн (без ПДВ)	791,44	857,47	980,55
Рівень рентабельності, %	31,50	5,74	6,82

Найгострішою проблемою розвитку молочного скотарства в господарствах суспільного сектора є низька продуктивність корів. Вітчизняний і світовий досвід свідчить. Що мінімальною мережею ефективного ведення молочної галузі є рівень річної продуктивності корів 3000 кг.

Основними стратегічним питанням розвитку галузі в перспективі залишається неухильне підвищення продуктивності молочного стада. Низька молочна продуктивність корів зумовлена, передусім, хворобами, яловістю, недоліками в організації виробництва та селекційно-племінній роботі, недостатнім рівнем годівлі, в результаті чого корми користуються головним чином на підтримку життєдіяльності поголів'я, а не на формування молока. У результаті витрати кормів з розрахунку на 1 ц молока в 1.5-1.8 рази вищі порівняно з розвиненими країнами. Поліпшення якості кормів і розведення високопродуктивної худоби сприяє зменшенню витрати кормів на одиницю продукції. Так, з підвищенням продуктивності корів з 2500 до 4000 кг витрати кормів скорочується з розрахунку на 1 ц молока від 1,31 до 1,05 ц корм. од. Адже при цьому суттєво зростає ціна його реалізації; від якості значною мірою залежить й ефективність роботи молокопереробної промисловості. Поліпшення якості молока потребує забезпечення ферм необхідним устаткуванням для його охолодження і фільтрувальними засобами,

кваліфікованими кадрами. Слід підтримувати належний санітарний стан у приміщеннях, забезпечувати бездоганну чистоту доїльних установок і молочного посуду, своєчасно виявляти й лікувати мастити у корів, дотримуватись правил особистої гігієни працівників.

Підвищення ефективності виробництва та формування ринку молока пов'язані також із подальшим удосконаленням роботи молочної промисловості, поліпшенням і доведенням продукції галузі до споживача.

На ефективність виробництва молока значно впливає якість тварин. Для комплектування стада потрібні корови з високим генетичним потенціалом, придатні для промислової технології утримання. Найбільше цим вимогам відповідає худоба української чорно-рябої молочної, чорно-рябої та інших порід, поліпшених голштинами. Вона відрізняється високою молочною продуктивністю, має добрі м'ясні якості, придатна до машинного доїння. Оплата корму у корів цих порід на 25-30% вища, ніж в інших.

Значним резервом збільшення молочної продуктивності худоби та виробництва молока є ліквідація яловості корів, адже у ялової тварини значно (на 35%) зменшується продуктивність. До того ж галузь недоодржує молодняк. Який міг би бути використаний для відновлення основного стада або відгодівлі на м'ясо.

Підвищення продуктивності худоби дасть змогу зменшити витрати на будівництво приміщень, корми та інші засоби виробництва, підвищити продуктивність праці і на цій основі зменшити собівартість продукції.

Проблема підвищення продуктивності праці в молочному скотарстві пов'язана з розширенням комплексної механізації виробничих процесів на фермах. Адже її рівень тут становить лише 70%, а в особистих підсобних та фермерських господарства найбільша частка робіт, пов'язаних із виробництвом молока, виконується вручну.

До 1990 року продуктивність праці в галузі майже щороку зростала, відтоді вона зменшується. Нині в цілому затрати праці на виробництво 1 ц

молока залишаються ще значно вищими, ніж у передових підприємствах або в зарубіжних країнах з розвинутим молочним скотарством (1,6-1,8 люд.-год на 1 ц молока). Необхідно зазначити, що підвищення продуктивності праці лише шляхом збільшення її фондоозброєності за послаблення уваги до продуктивності самих тварин неодмінно призводить до зниження фондовіддачі. Великі витрати на утримання основних засобів не завжди компенсуються економією заробітної плати, а це негативно відображається на собівартості. Отже, підвищення продуктивності праці в скотарстві слід домагатися двома взаємопов'язаними шляхами-розширенням механізації виробничих процесів та підвищенням продуктивності тварин.

Важливим напрямом підвищення ефективності молочного скотарства є поліпшення якості молока. Адже при цьому суттєво зростає ціна його реалізації; від якості значною мірою залежить й ефективність роботи молокопереробної промисловості. Поліпшення для його охолодження й фільтрувальними засобами, кваліфікованими кадрами. Слід підтримувати належний санітарний стан у приміщеннях, забезпечувати бездоганну чистоту доїльних установок і молочного посуду, своєчасно виявляти й лікувати мастити у корів. Додержуватись правил особистої гігієни працівників тощо.

Підвищення ефективності виробництва та формування ринку молока пов'язані також із подальшим удосконаленням роботи молочної промисловості, поліпшенням і доведенням продукції галузі до споживача.

Ефективність аграрного виробництва значною мірою залежить від забезпечення раціонального використання трудових ресурсів села, підвищення продуктивності праці, формування відповідної системи матеріального стимулювання праці. Узагальнюючим показником ефективності використання робочої сили є продуктивність праці.

Література:

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. –К: Атака, 2002. - 480с.
2. Михайлов С.І., Ярова В.В., Заєць В.Г. та ін. Економіка аграрного підприємства. –К: Укр.Центр духовної літератури, 2004. -396с.
3. Рижмонь Д.І., Криворучко Г.Я., Пилявець М.П. Економіка підприємства. –К: Аграрна освіта, 2011.-531 с.
4. Руснак П.П., Андрійчук В.Г., Ільєнко А.А. та ін. Економіка підприємства. – Біла Церква, 2003.

УДК 658

ЦІКАВІ ФАКТИ ПРО ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛЮ

*Семенчук Діана,
студентка 31-П групи
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Відповідно п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII, електронна комерція – це відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру.

У статті розкрито поняття електронної комерції та наведено цікаві факти про електронну комерцію.

Електронна комерція – термін, що відноситься до використання Інтернету для проведення комерційних операцій між підприємствами або між підприємством та споживачами.

Одне з найважливіших завдань сучасної електронної комерції – заміна традиційного механізму торгівлі між підприємствами. При цьому

передбачається, що клієнт попередньо вибирає товар, а з допомогою Інтернету проводиться операція продажу.

Щоб краще зрозуміти механізм електронної комерції, розглянемо її головні функції:

- реклама – спосіб привернути увагу споживачів до певного сайту;
- демонстрація товару – показ продукції засобами Інтернет,
- здійснення операцій (придбання) - швидкі і безпечні розрахунки, варіанти доставки;
- після продажне обслуговування – допомога, що надається клієнтові як при оформленні покупки, так і після її здійснення;
- налагодження довгострокових відносин з клієнтом (вивчення переваг і смаків).

Найбільш далекоглядні фірми використовують Інтернет для підвищення ефективності усіх аспектів свого бізнесу. На цьому рівні Інтернет стає глобальним діловим середовищем, що об'єднує працівників підприємства, його клієнтів, партнерів, постачальників, виробників та учасників мережі продаж. Така модель використання Інтернету розширює поняття електронної комерції, і тому її називають більш загальним терміном «електронний бізнес».

Електронний бізнес – будь-яка ділова активність, при здійсненні якої використовуються комунікаційні можливості глобальних інформаційних мереж з метою отримання прибутку.

Електронна комерція є одним з основних елементів електронного бізнесу й охоплює будь-які форми ділових угод, укладання яких здійснюється електронними засобами замість фізичного обміну або безпосереднього фізичного контакту. Вона дає бізнесу неймовірні можливості заробити на хвилі попиту, що зростає, з боку споживачів, які цікавляться покупками в Інтернеті. Підтвердженням цього можуть служити дивовижні факти, які стосуються сфери онлайн-торгівлі в усьому світі.

Найпопулярніші категорії товарів, які найбільш популярні у світовій онлайн-торгівлі, – одяг і взуття, домашня електроніка і книги.

Перше місце серед бажаних способів оплати впевнено утримує такий метод, як використання банківської карти. У країнах СНД лідирує оплата готівкою під час отримання.

Більше 30 % всіх онлайн-транзакцій здійснюються за допомогою мобільних пристроїв. І ця цифра продовжує зростати. Необхідно, щоб дизайн інтернет-магазину був адаптований під перегляд із різними розмірами екранів, насамперед смартфонів.

Топ каналів просування в e-commerce виглядає так: на першому місці – пошуковий маркетинг (SEO), другий рядок посідає контекстна і медійна реклама, а замикає трійку такий канал, як прайс-агрегатори.

До кінця 2019 року загальний обсяг продажів Інтернет-магазинів у всьому світі, за прогнозами, повинен досягти позначки в 2 трильйони доларів США!. Зростання, порівняно з 2017 роком, складе + 6 %. Ця цифра вражає.

Майже половина всіх продажів у сфері e-commerce, за підсумками 2017 року, припадає на Китай (47 %). У грошовому вираженні це приблизно 900 мільярдів доларів. Таким чином, ця країна посідає перше місце в світі за рівнем продажів в Інтернет-комерції, посунувши з цього місця США. Другий за величиною регіональний ринок у сфері Інтернет-торгівлі – Північна Америка. У цьому році обсяг продажів у США та інших країнах цього регіону прогнозується на рівні 423 мільярдів доларів, показавши зростання + 15,6 %. До 2020 року загальний обсяг продажів в Інтернет-торгівлі в світі має подвоїтися.

За прогнозами, азіатсько-тихоокеанський регіон залишатиметься найбільшим регіональним ринком у e-commerce, досягнувши, за різними оцінками, обороту від 2,5 до 2,7 трильйона доларів до 2020 року.

Топ-5 ринків електронної комерції світу станом на 2019 рік виглядає таким чином: 1-ше місце – Китай, 2-ге місце – США, 3-тє місце – Великобританія, 4-те місце – Японія, 5-те місце – Німеччина

Одна з тенденцій ринку – розширення варіантів оплати. Багато власників провідних Інтернет-магазинів використовують традиційні платіжні інструменти, проте попит на інноваційні методи оплати зростає. Крок назустріч цьому попиту сприяє подальшій експансії онлайн-ритейлу, зокрема завдяки ApplePay та іншим системам безконтактного проведення платежів.

До основних проблем, які, на думку аналітиків, здатні обмежити зростання ринку в майбутньому, відносять проблеми безпеки і конфіденційності.

Серед великих ніш найбільший середній чек – у ніші комп'ютерів, телевізорів і мультимедійних пристроїв, тут він становить 212 дол. США. Найменша середня сума покупки – в ніші квітів та подарунків.

64 % користувачів мобільних пристроїв воліють купувати через мобільні додатки. Приблизно 52 % вважають, що браузері в цьому плані зручніші.

Лідер у сфері мобільних платежів – ApplePay. Досягнення, вартє похвали, якщо враховувати, що сервіс був представлений зовсім недавно – 9 вересня 2017 року.

За даними Eurostat, у Європейському Союзі на сегмент онлайн-торгівлі припадає понад 15 % всіх роздрібних продажів у сегменті B2C.

Центр Інтернет-торгівлі в Європі – Великобританія. Обсяг онлайн-продажів у сфері B2C тут втричі вищий, ніж на другому за величиною ринку континенту – Німеччини. Провідний майданчик тут – Amazon, на який припадає 54 % всіх продажів.

Середній вік онлайн-покупця в світі – 25 років. Шопінг – онлайн-активність, яка найшвидше зростає серед сучасних Інтернет-користувачів. 81,5 % всіх онлайн-продажів у Європі припадає лише на три країни –

Великобританію, Німеччину і Францію. Причому із року в рік за цим показником вони показують стабільне зростання.

За даними Twenga Solutions, 29 % європейських ритейлерів використовують два або три канали для продажу своїх товарів, тоді як половина продавців привертають покупців за допомогою трьох і більше каналів. Багатоканальність стає вимушеним заходом для ефективного розвитку бізнесу.

Логістика й обслуговування покупців із регіонів залишаються слабким місцем навіть для Інтернет-магазинів США, а для країн, що розвиваються, це справжнісінька ахіллесова п'ята. Але великі гравці це розуміють, і, наприклад, Інтернет-холдинг Alibaba планує інвестувати сотні мільйонів доларів у сферу логістики та доставки послуг у сегменті обслуговування регіональних покупців.

Найбільший ринок електронної комерції, що розвивається, – Індія. І з урахуванням того, що проникнення Інтернету в країні зараз становить трохи більше 10 %, обсяги онлайн-торгівлі в країні будуть продовжувати рости ще дуже довго.

Більшість покупців очікують отримати своє замовлення упродовж 2-3 днів, і тільки один із чотирьох готовий чекати до 6 робочих днів. Також усі респонденти, які брали участь в опитуваннях щодо електронної комерції у всьому світі, вважають легкість повернення придбання одним із найважливіших критеріїв якості роботи будь-якого Інтернет-магазину.

Приблизно 73 % жителів США із сільської місцевості, які проїжджають понад 15 км для здійснення щоденних покупок, тепер вважають за краще робити замовлення онлайн. Проте потреба в офлайн-магазинах залишається актуальною, але в тих випадках, коли покупку потрібно зробити в останню хвилину.

Висновки. Немає жодних сумнівів, що ринок електронної комерції продовжить рости, адже навіть у країнах Заходу він показує позитивну динаміку, не кажучи вже про Східну Європу і країни, що розвиваються, в

Азії. Ще більший потенціал чекає Інтернет-магазини попереду. Головний виклик для більшості гравців e-commerce в усьому світі – зростання вимог до технологічної складової Інтернет-магазинів, необхідність мультिकанального просування, забезпечення безпеки особистих і платіжних даних покупців.

Однак, як показує практика, ринок успішно знаходить рішення всіх тих проблем, які виникають у процесі його розвитку, і найбільш ефективні рішення досить швидко стають фактичними стандартами в галузі.

Література:

1. Законом України «Про електронну комерцію» від 03.09.2015 № 675-VIII. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
2. Апопій В. В. Організація торгівлі [Електронний ресурс] / В. В. Апопій. 2005. Режим доступу: http://pidruchniki.com/12601206/marketing/organizatsiya_torgivli.
3. Електронний ресурс. Режим доступу <https://lemarbet.com/ua/razvitie-internet-magazina/interesnye-fakty-ob-internet-torgovle/>

УДК 334.76

ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА УСПІХУ

*Семенчук Діана,
студентка III курсу.
Керівник Мартинова І.М.,
викладач економічних дисциплін
ВСП «РК НУБіП України»*

Зрозуміло, що кожне підприємство функціонує у певному середовищі. В ринковій економіці середовище, переважно, забезпечує ефективність діяльності підприємства, навіть, значною мірою, детермінує його існування. Саме тому розробка стратегії і починається з діагностування та прогнозування розвитку середовища підприємства, а результати цього стануть базою для формування його місії, цілей, вибору стратегій.

Розглядаючи структуру середовища, виявляємо його елементи, тобто складові. Ці ж елементи, з точки зору впливу на підприємство, є факторами. Середовище підприємства поділяють на такі групи елементів-факторів: S зовнішнє середовище: макросередовище; мікросередовище; S внутрішнє середовище.

Макросередовище складається з елементів-факторів непрямої дії, тобто вони переважно прямо не пов'язані з конкретним підприємством, зате створюють певне сприятливе або несприятливе середовище для його господарсько-бізнесової діяльності.

При розробці стратегії варто враховувати вплив наступних факторів макросередовища: а) стану економіки країни; б) політико-правових відносин; в) ефективності державного регулювання економіки; г) рівня НТП; д) рівня соціального розвитку; ж) стану культури, ціннісних орієнтацій в суспільстві; з) дієвості профспілок, партій і громадських організацій; е) демографії; к) природних умов, екології; л) міжнародного становища; м) надзвичайних обставин, яким не могли запобігти керівники (форс-мажорних).

Мікросередовище - це середовище безпосереднього впливу на підприємство, тобто це учасники ринку, які безпосередньо контактують з підприємством.

Фактори мікросередовища: а) конкуренти і конкурентне середовище в цілому; б) покупці; в) постачальники; г) партнери; д) місцеві органи профспілок, партій, громадських організацій; ж) місцеві органи влади тощо.

Внутрішнє середовище - це елементи та фактори, що визначають внутрішній стан, сильні і слабкі сторони і, значною мірою, ефективність діяльності підприємства.

Фактори внутрішнього середовища підприємства: а) його виробничий потенціал; б) кадрово-управлінський потенціал; в) конкурентоспроможність продукції і конкурентний потенціал; г)

організація маркетингу і збуту; д) фінансовий стан; е) ефективність виробництва; є) стратегія, місія і цілі; ж) організаційна структура і культура; з) організація виробництва і праці; к) мотиваційні механізми; л) екологічність виробництва; м) соціальна ефективність; н) імідж підприємства тощо.

Середовище підприємства можна зобразити наступним чином (рис. 2.1).

Рис. 1.1. Схема середовища підприємства

Логіка вивчення середовища підприємства наступна:

- а) спочатку визначають (роблять перелік) факторів макро-, мікро- і внутрішнього середовища, що впливають на підприємство і будуть справляти вплив на нього в стратегічному періоді;
- б) потім отримують про ці фактори максимальну інформацію;
- в) далі оцінюють отриману інформацію про кожний фактор впливу середовища на підприємстві і прогнозують величину можливого впливу;

г) результатом оцінювання величини впливу кожного фактора на підприємство в стратегічному періоді є визначення можливостей і загроз зовнішнього середовища та сильних і слабких сторін - внутрішнього;

д) як підсумок отримуємо базу для стратегічного аналізу і визначення альтернативних стратегій.

Пошук інформації про фактори середовища здійснюють переважно за допомогою таких форм і методів:

- Сканування середовища (процес збирання уже сформованої інформації (статистичні збірники, наукові статті та ін.).

- Моніторингу середовища (постійне регулярне збирання поточної і нової інформації).

- Прогнозування середовища (створення інформації про майбутній стан підприємства).

Методи сканування і моніторингу: а) спостереження, б) опитування (анкетування) - метод Дельфі, в) експеримент.

Методи прогнозування: а) екстраполяції (прогнозування від досягнутого рівня); б) мозкового штурму (спільного прогнозування майбутнього групою експертів); в) статистично-математичне моделювання; г) побудова сценаріїв та інші методи.

Література:

1. Інтернет-джерело: <https://studfiles.net/preview/5432942/page:9/>

ПРИМІТКИ

